

Republički zavod za zaštitu spomenika kulture
u saradnji sa Udruženjem arhitekata Srbije

PROGRAM

za javni međunarodni urbanističko-arhitektonski konkurs za
UREĐENJE ARHEOLOŠKOG PARKA BELO BRDO
SA IDEJNIM REŠENJIMA OBJEKATA CENTRA ZA POSETIOCE I NAUČNOISTRAŽIVAČKOG CENTRA

mart 2022.

PROGRAM

za javni međunarodni urbanističko-arhitektonski konkurs za uređenje
ARHEOLOŠKOG PARKA BELO BRDO
SA IDEJNIM REŠENJEM OBJEKATA CENTRA ZA POSETIOCE I NAUČNOISTRAŽIVAČKOG CENTRA

Raspisivač / Naručilac konkursa

Republički zavod za zaštitu spomenika kulture
Radoslava Grujića 11, Beograd, Srbija
www.heritage.gov.rs

Sprovodilac konkursa

Udruženje arhitekata Srbije
Kneza Miloša 7a/III, Beograd
www.u-a-s.rs

SADRŽAJ

1	UVOD.....	4
2	POVOD I CILJ IZRADE KONKURSA	4
3	PREDMET I OBUHVAT KONKURSA.....	5
4	ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE VINČA - BELO BRDO.....	8
4.1	Vinčanska kultura.....	8
4.2	Kulturno-istorijski kontekst.....	10
4.3	Sažeti pregled istraživanja.....	16
4.4	Rezime arheoloških istraživanja.....	21
4.5	Pravna zaštita arheološkog nalazišta	22
5	OPŠTE KARAKTERISTIKE PROSTORA – ŠIRE I NEPOSREDNO OKRUŽENJE.....	24
5.1	Istorijat i razvoj prostora i graditeljsko nasleđe.....	25
5.2	Šire i neposredno okruženje – aktuelno stanje.....	25
5.3	Šire i neposredno okruženje – potencijali i planirano stanje.....	26
5.4	Aktuelna planska dokumentacija na području konkursnog obuhvata i u neposrednom okruženju.....	28
6	POSEBNE KARAKTERISTIKE PROSTORA.....	30
6.1	Prirodne karakteristike prostora.....	30
6.2	Zelene površine i vodotokovi	32
6.3	Saobraćaj.....	33
6.4	Infrastruktura	35
6.5	Zaštita prirode i životne sredine	36
6.6	Zaštita kulturnog nasleđa.....	36
7	KARAKTERISTIKE PROSTORA – KONKURSNI OBUHVAT.....	37
7.1.1	Postojeće stanje – lokacija i građevinski fond na lokaciji	37
8	KONKURSNI ZADATAK	51
8.1	Predmet konkursa, opšte smernice i preporuke.....	51
8.1.1	Obaveze u formiranju prostora	51
8.2	Programski elementi i smernice za Kompleks Arheološkog parka Belo brdo	52
8.2.1	Programski elementi i smernice za podcelinu Arheološko nalazište	53
8.2.2	Programski elementi i smernice za podcelinu Centar za posetioce	57
8.2.3	Programski elementi i smernice za podcelinu Naučnoistraživački centar neolita	58

8.2.4	Programski elementi i smernice za Arheo park i glavni parking kompleksa	63
8.2.5	Programski elementi i smernice za podcelinu priobalje Dunava – obaloutvrda, šetalište (uređene slobodne i sadržajima aktivirane površine priobalja) i pristan	65
8.2.6	Programski elementi i smernice za uređenje leve i desne obale Bolečice (anketno)	67
8.3	Posebni programske uslovi, smernice i preporuke za sve celine	68
8.3.1	Urbanističko – parametarske uslovljjenosti	68
8.3.2	Smernice i preporuke za saobraćajne površine, mirujući i pešački saobraćaj	74
8.3.3	Smernice i preporuke u odnosu na inženjersko geološke uslove.....	75
8.3.4	Smernice i preporuke za tretman instalacija i opreme prostora.....	76
9	KRITERIJUMI ZA OCENU RADOVA.....	76
10	PRAVILA KONKURSA.....	76
10.1	Uslovi za učešće na konkursu.....	76
10.2	Uslovi za sprovođenje konkursa	77
10.3	Sadržaj konkursnog elaborata.....	77
10.4	Način tehničko-oblikovne obrade konkursnog rada	79
10.5	Autorska koverta - Sadržaj izjave konkurenata.....	80
10.6	Konkursni rokovi	81
10.7	Vrsta i visina nagrada	81
10.8	Sastav žirija.....	82
10.9	Završne odredbe	82
11	PRILOZI UZ PROGRAM – PODLOGE I PRATEĆA DOKUMENTACIJA	82

1 UVOD

Zaštita arheološkog nasleđa u Srbiji odvija se u rasponu od kontinuiranih arheoloških iskopavanja i istraživanja do pojedinačnih pokušaja prezentacije arheoloških ostataka na licu mesta. Nadležne institucije i Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije čine značajne napore da se osetljivo područje prezentovanja arheološkog nasleđa na licu mesta što uključuje i ima za cilj i prisustvo posetilaca doveđe u optimalnu ravnotežu i da se obezbede uslovi u kojima će svi učesnici, istraživači, kustosi, stručnjaci u zaštiti, lokalna zajednica i posetioci učestvovati ravnopravno i usaglašeno.

Raspisivanje ovog konkursa jedan je od koraka u ostvarenju cilja da arheološko nalazište Belo brdo u Vinči postane dobro uređeni arheološki park s različitim namenskim sadržajima, koji će omogućiti posetiocima da sagledaju i razumeju kako su ljudi živeli u doba neolita, a istraživačima da primenjuju i razvijaju savremene metodologije u istraživanju ovog višeslojnog praistorijskog staništa koje bez prekida traje gotovo ceo milenijum.

slika 1. Vinča, Arheološka istraživanja 1911. izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008. str. 70

2 POVOD I CILJ IZRADE KONKURSA

Povod za raspisivanje konkursa je potreba da se preispitaju potencijali i afirmišu mogućnosti formiranja i razvoja Arheološkog parka na specifičnom prostoru, kao jednog od strateških nacionalnih projekata očuvanja arheološkog nasleđa i kao podrška aktivaciji kulturnog, arheološkog i kongresnog turizma vezano za predmetni prostor. Čuvanjem autentičnih ostataka arheološkog nalazišta, njihovim programskim oživljavanjem, kao i pratećim turističkim sadržajima i infrastrukturnim opremanjem, potrebno je zadovoljiti kako aktuelne tako i buduće potrebe nalazišta u funkciji istraživanja i privlačenja posetilaca.

Arheološko nalazište „Belo brdo“ u Vinči predstavlja nepokretno kulturnog dobra od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju ("Službeni Glasnik SRS", broj 14/79).

Cilj konkursa je da se, u skladu sa konkursnim zadatkom, programskim zahtevima, potencijalima lokacije i posebno, značajem i vrednostima lokaliteta arheološkog nasleđa (kulturnog dobra), izabere najadekvatnije urbanističko-arhitektonsko rešenje kompleksa *Arheološkog parka Belo brdo u Vinči*. Očekuje se da konkursno rešenje sve zatečene specifičnosti kulturnog dobra integriše u savremen, autentičan i prepoznatljiv multifunkcionalan kompleks, koji korespondira sa okruženjem, unapređuje vrednosti ambijenta.

Poseban cilj konkursa je očuvanje kulturnog nasleđa kroz prostorno-programsку organizaciju koja obezbeđuje uslove za približavanje teme i perioda razvoja civilizacije posetiocima kroz različite modalitete – *Arheološko nalazište* na samom lokalitetu, *Arheo park* kao pozicija interpretacije načina života vinčanske kulture, *Centar za posetioce* kao pozicija prezentacije nalaza i *Naučnoistraživački centar neolita* kao pozicija

za unapređenje istraživanja neolitskih kultura kroz multidisciplinarni pristup, edukaciju i popularizaciju uključenih naučnih oblasti.

Cilj je i da konkursno rešenje kroz aktuelne potencijale prostora, u skladu sa kulturno-istorijskim kontekstom, savremenim tendencijama u oblasti prezentacije kulturnog nasleđa, značajem i razvojem predmetnog prostora, afirmiše simboličnu ideju novih veza, savremenih komunikacija i progresa.

Izabrana rešenja predstavljajuće osnov za izradu urbanističko-tehničke i projektne dokumentacije za potrebe realizacije uređenja i izgradnje Arheološkog parka Belo brdo.

slika 2. Fotografija konkursnog prostora

izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

3 PREDMET I OBUHVAT KONKURSA

Predmet konkursa je idejno rešenje prostora Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo u Vinči sa objektima Centra za posetioce i Naučnoistraživačkog centra neolita i obuhvata:

- Idejno urbanističko-arhitektonsko rešenje prostora kompleksa Arheološkog parka Belo brdo,
- Idejno rešenje mobilnih elemenata i objekata u funkciji Arheološkog nalazišta i uređenja prostora Zaštićene okoline arheološkog nalazišta
- Idejno arhitektonsko rešenje objekta Centra za posetioce sa pripadajućim spoljnim prostorom
- Idejno arhitektonsko rešenje objekta Naučnoistraživačkog centra neolita sa pripadajućim spoljnim prostorom
- Idejno rešenje prostora Arheo parka i glavnog parkinga kompleksa sa pratećim sadržajima
- Idejno rešenje uređenja priobalja Dunava u zoni Arheološkog parka Belo brdo – šetalište, pristan i obaloutvrda

Predmet konkursa je i idejno rešenje uređenja leve i desne obale reke Bolečice uz zonu konkursnog obuhvata, prostora neposredno uz saobraćajnu vezu između podcelineline *Naučnoistraživačkog centra*

neolita i priobalja reke Bolečice, kao i prostora priobalja Dunava od granice zone konkursnog obuhvata uzvodno u dužini od oko 600m, na anketnom nivou.

Obuhvat konkursa Arheološkog parka Belo brdo u Vinči formira više povezanih segmenata prostora. Najveći deo obuhvata čini prostor oivičen rekom Dunav (regulaciona linija male vode) sa istočne strane - od ušća Bolečice duž zone arheološkog nalazišta (I i II stepen zaštite) zatim, sa severne strane, pristupnim putem od Vinčanske ulice do obale Dunava i severnom granicom kp 1995/1 i 1995/4 KO Vinča, pa granicom zaštićene okoline arheološkog nalazišta (II stepen zaštite) i zapadnom granicom kp 2028/47, 2028/48 i 2028/14 KO Vinča, zatim severozadnom granicom kp 2028/35, 2028/22, 2028/37, 2028/21, 2028/111, 2028/34, 2028/20, 2028/10, 2028/6, 2028/32, 2028/5 i 2028/30 KO Vinča, pa severoistočnom granicom kp 2028/30 i 2028/31 i na kraju granicom PPPPN Arheološko nalazište Belo brdo na jugu. Zapadno od opisanog prostora u obuhvat konkursa spadaju i kp 2027/1 (parcela stare škole) i 2027/4 kao i saobraćajnice koje ove segmente povezuju: ulice Nikole Pašića, Lebanska, Povljenska i Steve Simonovića.

U obuhvat anketnog dela konkursa čini obala Bolečice u granicama regulacije od ušća u Dunav uzvodno u dužini od oko 660.0 m, kao i priobalje Dunava od granice primarnog obuvata konkursa ka severu oko 600.0m uzvodno.

Grafički prikaz konkursnog obuhvata dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA PRIKAZOM PODCELINA.

Slika 3. Ortofoto snimak sa obuhvatom konkursa

slika 4. Ortofoto snimak sa pozicijama sadržaja koji su predmet konkursa

4 ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE VINČA - BELO BRDO

Belo brdo je arheološko nalazište izuzetne arheološke vrednosti. Pozicionirano je jugoistočno od Beograda, na desnoj obali Dunava, u naselju Vinča. Čine ga arheološki ostaci jednog od najvećih i svakako najdugovečnijeg neolitskog naselja u Srbiji i predstavlja jedan od najznačajnijih neolitskih lokaliteta, eksponenata Vinčanske kulture, u Evropi. Ime Belo brdo dobilo je po svetloj boji lesne terase na kojoj se nalazi.

4.1 Vinčanska kultura

Vinčanska kultura je termin kojim nazivamo fenomen u materijalnoj kulturi koji se javlja tokom mlađeg kamenog doba (5300-4500 godina pre nove ere) na jugoistočnom delu evropskog kontinenta - prostoru koji osim teritorije današnje Srbije obuhvata i delove današnjih država Bugarske, Rumunije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Severne Makedonije i Crne Gore. Vinčansku kulturu karakteriše sedentarizacija i

trajno nastanjivanje jednog mesta, što je imalo odlučujući uticaj na eksploziju kreativnosti, veliki porast populacije, tehnološki napredak i suštinske transformacije društvenih odnosa. Pojedina njena naselja premašivala su veličinom i brojem žitelja ne samo sva istovremena neolitska naselja, već i prve gradove znatno kasnije nastale u Mesopotamiji, Egeji i Egiptu.

Revolucija koju uvode nosioci vinčanske kulture tiče se pre svega ideje suživota i formiranja stalnih zajednica kakve do tada nisu postojale. Sama situacija da je po prvi put toliko ljudi živelo istovremeno u jednom naseljuinicirala je neverovatan kreativni potencijal, afirmisan kroz vrhunsku umetnost prisutnu u svakom naselju vinčanske kulture, kroz dostignuća arhitekture koja ukuljučuju i pojavu višespratne izgradnje, kao i kroz skokove u tehnologiji - čovek ne samo da počinje da transformiše stenu rudareći i obrađujući kamen, već počinje da kontrolom vatre transformiše materiju, pretvarajući prvo zemlju u keramiku, a onda i stenu u metal. Potvrđeno je da je u vinčanskoj kulturi prisutna najranija ekstraktivna metalurgija bakra (proces u kome se metal transformiše topnjem) i cinabarita.

Period koji zovemo „Neolitska revolucija“ i koji se može detaljno pratiti na Vinči, obuhvata nekoliko ključnih promena koje su ljudske grupe prihvatile – sedentarizam (život na istom mestu), poljoprivreda, stočarstvo, keramičku proizvodnju. Da bi uopšte shvatili koliko je ta promena revolucionarna, treba imati u vidu da je ljudski rod evoluirao tokom nekoliko stotina hiljada godina, a da manje od 5% našeg evolucionog puta traje život u većim zajednicama koje žive na istom prostoru, a jedno od nekolicine mesta gde je taj koncept suživota započeo je upravo centralni Balkan.

Vinčanska kultura rađa jednu od najfascinantijih pojava u evropskoj praistoriji, a to su upravo naselja, koja se mogu nazvati proto-gradovima. Naselja vinčanske kulture su najčešće obuhvatala oko 30 hektara površine, s tim da postoje i naselja koja su obuhvatala do 80 hektara. Na većini do sada istraženih lokaliteta organizacija naselja podrazumeva gust raspored kuća – razmak između kuća neretko je manji od jednog metra, što ukazuje na izuzetno razvijene društvene odnose. Geofizičkim istraživanjima otkriven je niz mega-lokaliteta koji imaju po više stotina organizovanih, gusto zbijenih kuća sa fortifikacijama oko naselja – fenomen koji ne srećemo do stvaranja prvih gradova-država na bliskom istoku i lokaliteta tripoljske kulture u Ukrajini. Same kuće vinčanske kulture reprezentuju ogromnu promenu u poimanju prostora, porodice, načina života i tradicije.

Uvezši u obzir da život u gusto naseljenim sredinama neminovno rađa i konflikte, činjenica da Vinča Belo Brdo ima sekvencu od preko 800 godina suživota na jednom mestu dakle više od 25 generacija ljudi koji žive u uređenoj društvenoj strukturi, nedvosmisleno upućuje na to da je postojao način da se ti konflikti reše. Raspored vinčanskih lokaliteta koji u Republici Srbiji skoro po pravilu leže na oko 5 kilometara jedan od drugog ukazuje i na veoma razvijenu mrežu saradnje, trgovine i kompeticije. Ovako razvijen društveni okvir još uvek je jedna od zagonetki arheološke nauke, koja uključuje i situaciju da još uvek nisu otkriveni dokazi o društvenoj stratifikaciji i nejednakosti u vinčanskom društvu.

Veliki broj naseobinskih lokaliteta na prostoru vinčanske kulture nedvosmisleno postavlja pitanja porekla te populacije. Nauka ima u vidu nekoliko modela koji se istražuju sa ciljem odgovora na to kompleksno pitanje, no koja god da se hipoteza pokaže tačnom, nesporno je da su postojale neverovatno složene veze na ogromnim daljinama i da su bili uspostavljeni evropski trgovачki koridori. Iste linije trgovine, koje datiraju još od pojave starčevačke kulture, možemo videti u periodu vinčanske kulture, a videćemo ih i milenijumima kasnije - Rimski carski drum je takođe prolazio pored Vinče, kao i Stambolski drum, koji je samo nastavak hiljadama kilometara dugačkog puta svile. Potrebe koje prevazilaze svakodnevne potrebe za sirovinama, koje su izazvane ljudskom kreativnošću, stvorile su i otvorile veze između zajednica mediterana, srednje i severne Evrope, zajednica evroazijske stepi i bliskog istoka. Neolitski koridor jednom formiran nije prekidao svoj razvoj, a jedno od najznačajnijih raskršća je bilo - VINČA.

Keramička proizvodnja je aktivnost koja na prvi pogled izgleda jednostavno, međutim, ona predstavlja prvi primer gde je čovek transformisao materiju. Retko gde se sreće viši nivo umešnosti u toj umetnosti transformacije kao na lokalitetu Vinča Belo brdo. Za ovo su upravo zaslužni mehanizmi prenošenja znanja proizašli iz suživota brojnih generacija, gde je znanje i umeće prenošeno sa generacije na generaciju i prilagođavano potrebama svake nove generacije.

Odnos prema zanatstvu vidimo i na primerima kamenih alata, gde su često forme birane ne samo zbog funkcionalnosti, već upravo zbog estetske vrednosti. Kroz nebrojeno mnogo primera očigledno je da je zajednici na lokalitetu Vinča Belo brdo lepota bila jednako bitna kao i funkcionalnost i da je estetika utkana u svaki aspekt života.

Metamorfoza stene u metal je proces koji je omogućio transformaciju čoveka u potpunog gospodara sveta. Opearativni lanac prerade metala pokazuje svu ingenioznost ljudskog bića, koji podrazumeva veliki broj nepovezanih i naizgled suprotstavljenih radnji koje čovek mora da obavi. Ništa ne ilustruje bolje kreativni naboј vinčanske kulture od toga da se najraniji dokazi o preradi rude u metal upravo nalaze na nekoliko lokaliteta vinčanske kulture.

Svedočanstvo o neverovatnom kapacitetu i dometu vinčanske kulture je i činjenica da je na prostoru današnje Srbije poznato preko 600 vinčanskih lokaliteta, što je broj naselja na ovom prostoru ponovo dostignut tek u modernom dobu. Tehnološke inovacije, međuljudski odnosi, konekcije, mreže saradnji, principi rešavanja konflikata, stvaranja i darovanja, obezbeđuju vinčanskom periodu karakter prvog modernog perioda. Iako poznata i istraživana više od jednog veka, vinčanska kultura je i dalje najzanimljiviji predmet istraživanja u evropskoj arheologiji.

4.2 Kulturno-istorijski kontekst

Vinča Belo Brdo je višeslojni arheološki lokalitet koji leži u jednom od najlepših predela na donjem toku Dunava. Sama lokacija u trenutku formiranja naselja predstavljala je svojevrsni optimalni izbor gde se mogao koristiti niz bogatstava koje pružaju Dunav sa svojom plavnom površinom, podavalska brda, dolina Bolečice koja vodi do same Avale i njenih mineralnih blaga. Blizina nekoliko ušća velikih reka najbitnijih evropskih rečnih koridora (dunavskog, tiskog, moravsko-vardarskog i savskog), koji su pre izgradnje modernih saobraćajnih sistema omogućivali transport ljudi i robe, pozicionira Vinču kao svojevrsni terminal. Samim tim Vinča je imala ulogu jednog od bitnih čvorista evropskog kontinenta. Lokalitet je definisan 1908. godine, kada je Miloje Vasić na osnovu ranijih komentara Jovana Žujovića, započeo iskopavanja na lokaciji Belo Brdo u Vinči i otkrio potpuno novu i do tada nepoznatu arheološku kulturu. Ta kultura je dobila ime po samom lokalitetu - Vinčanska kultura, a Vinča Belo brdo je postala eponimni lokalitet kulture. Osim toga, u nauci nije čest slučaj, da se eponimni lokalitet ispostavi i jednim od najznačajnijih lokaliteta, a Vinča Belo Brdo to definitivno jeste. Tokom iskopavanja utvrđeno je prisustvo neprekinitog ljudskog života na Vinči dugo preko 8 milenijuma, od starčevačkih kulturnih slojeva, preko vinčanskih, eneolitskih, bronzanodobnih, antičkih, srednjevekovnih, do najzad modernog života u Vinči. Samim tim, Vinča Belo Brdo ima tu čast da se svrsta i u društvo najduže naseljenih gradova na svetu. Na lokalitetu su tokom dosadašnjeg istraživanja pronađeni brojni artefakti koji svedoče o vrhunskoj zanatskoj umešnosti stvaralaca, ali i o sveprisutnim estetskim načelima, gde svaki artefakt istovremeno prožima umetnički, religiozni i funkcionalni aspekt.

Belo brdo u Vinči u arheološkoj nauci Srednje i Jugoistočne Evrope uzima se kao hronološki pouzdan pokazatelj za proučavanje pojave i razvoja velikog broja neolitskih i eneolitskih kultura na području Balkana. Uticaji značajnih zbivanja i promena u materijalnoj i duhovnoj kulturi sagledani su u pojedinim nivoima kulturnog sloja debljine do 10 m, koliko se nataložilo dugim boravkom ljudi na ovom mestu od 5300–4200 godine p.n.e.

Belo brdo u Vinči karakteristično je po kontinuitetu, višeslojnosti i načinu praistorijskog života u svim njegovim manifestacijama: stanovanje, upotrebbni, ukrasni, ritualni i umetnički predmeti, tokovi ekonomskog razvoja, uticaji na stanovnike drugih naselja na Balkanu i šire. Druga izuzetno važna karakteristika je mogućnost za naučno proučavanje, interpretaciju i prezentovanje otkrivenih ostataka praistorijskih kuća i predmeta otkrivenih u njima. Sloj koji je nekada dosezao do visine 10 m na kojem se čita kontinuitet ovog bogatog viševekovnog neolitskog naselja predstavlja izvanrednu mapu trajanja jedne praistorijske kulture.

Utemeljenje, rast i najviši uspon vinčanske kulture ilustruju arheološki nalazi otkriveni na dubinama između devetog i šestog metra koji su datovane između 5300 i 4900 godine stare ere. Pri izgradnji praistorijskog

naselja neolitski stanovnici Vinče posebnu pažnju vodili su oko rasporeda kuća, od kojih su ostali očuvani ostaci pravougaonih osnova, koji sugerisu da su kuće imale vertikalne zidove i mogući krov na dve vode. Kontinuitet kulture još izrazitije potvrđuju pokretni arheološki nalazi, na prvom mestu keramičke izrađevine – posuđe i antropomorfne figurine. Na istraženom prostoru otkriveno je na hiljade predmeta koji se nalaze u mnogim muzejskim zbirkama, a rad na njihovom proučavanju traje i danas. Na osnovu tih brojnih i veoma raznovrsnih predmeta, kao i ostataka arhitekture i korišćenih sirovina, može se pouzdano rekonstruisati materijalna i duhovna kultura brojnih generacija koje su živele na ovom prostoru.

Arheološko nalazište Belo brdo u Vinči je jedno od prvih lokacija u Srbiji gde su početkom 20. veka počela sistematska istraživanja. Miloje M. Vasić bio je prvi školovani srpski arheolog koji je iskopavao od 1908. do 1934. godine, na prostoru od približno 1500 m². Zahvaljujući Vasićevim kontaktima sa akademikom Fjodorom I. Uspenskim iz Ruskog arheološkog instituta u Carigradu, Ser Džon Linton Majersom, arheologom i Ser Čarlsom Hajdom, publicistom iz Velike Britanije obavljena su opsežna istraživanja na osnovu čijih rezultata je kultura finalnog neolita i ranog bakarnog doba dobila naziv – vinčanska kultura.

Na nalazištu se od 1998. godine do danas obavljaju sistematska naučna arheološka istraživanja pod rukovodstvom prof. dr Nenada Tasića uz primenu novih metodologija, rezultati radova se publikuju u vodećim naučnim glasilima u Srbiji i u inostranstvu, što predstavlja značajan uticaj ne samo na srpsku već evropsku i svetsku nauku.

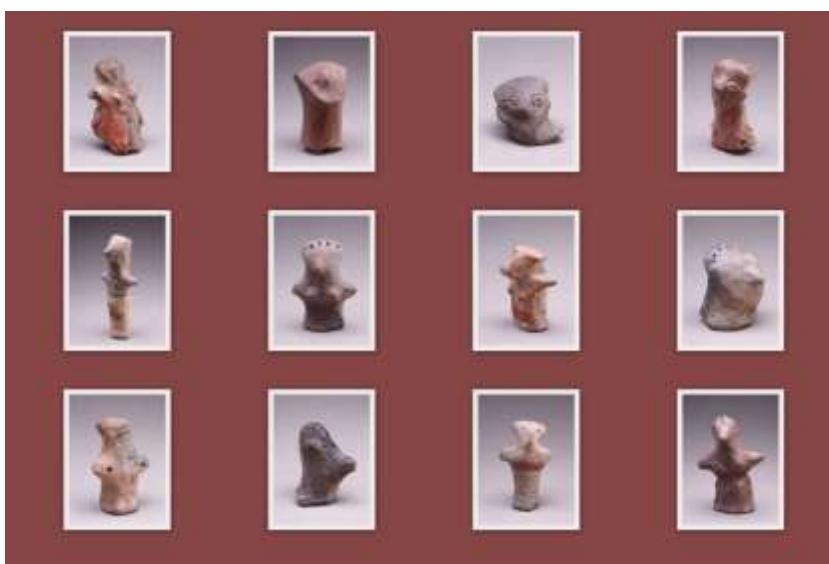
*slika 5. Tri prikaza etapa u digitalnom formiraju osnove vinčanskog naselja na istraženoj površini
izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008.*

U tom pogledu značajni su rezultati o osnovama više neolitskih kuća. Na ovaj način, na manjoj iskopanoj površini otkriveni su ostaci više pravougaonih objekata i detaljnim digitalnim snimanjem omogućena je rekonstrukcija načina izgradnje u finalnoj fazi neolita. Kuće su građene od pletera koji je zatvaran zemljom, krov je najverovatnije bio dvovodan i prekriven slamom. U kućama se nalazila kalotasta peć u kojoj se kuvalo, a peći su nalažene kao pojedinačni objekti izvan stambenih objekata. Kuće su poredane u nizu i na osnovu ovog uvida zaključeno je da je naselje bilo formirano od kuća između kojih su bili uski prolazi - ulice. Ovaj zaključak naveo je istraživače da finalnu fazu neolita prozovu „Vinčanska metropola“ tj. „praistorijska metropola“, a taj izraz koristi se i u drugim vidovima prezentacije nalazišta.

Vinčanska kultura međunarodno je poznata pre svega po umetnički oblikovanim posudama i figurinama koje su izrađene od pečene zemlje. Miloje M. Vasić otkrio je više od hiljadu primeraka figuralne plastike, a danas je taj broj gotovo dupliran. Zbirka ovih predmeta svedoči o bogatom religijskom, simboličnom i umetničkom razvoju stanovnika u neolitskom naselju, i uticajima koji su na izrađivače ovih predmeta stizali sa Bliskog istoka, juga balkanskog poluostrva ili severa Evrope.

U arheološkoj literaturi česta su razmatranja o kultu plodnosti i ženi kao centralnoj figuri u neolitskoj epohi. Boginja majka, Velika majka, praroditeljka, magna mater – samo su neka od mnogih romantičnih tumačenja figurina koje prikazuju ženu. Figurine sa atributima muškog pola su manje zastupljene, no na najvećem broju vinčanskih figurina karakteristike pola uopšte nisu prikazane, dok su u nekoliko slučajeva naznačene odlike oba pola. Nalažene su i u kućama i izvan njih, u skladišnim, ali i u otpadnim jamama, rovovima za fundiranje kuća, slojevima niveličije i na drugim mestima. Sa druge strane neke novije studije objašnjavaju figurine kao rekvizite za edukaciju i razonodu (storytelling).

Od početka vinčanske umetnosti, način predstavljanja lica na figurinama prate stroga pravila. U prvo vreme su trouglasta, a potom petougaona, bez mnogo detalja. Figurine na kojima su prikazana usta izuzetno su retke. Do sredine razvoja vinčanske figuralne plastike dominiraju petougaona lica koja imitiraju maske, a potom ih smenjuju figurine sa znatno manje realistično prikazanim glavama, čiji je oblik podređen petougaonoj maski na kojoj se modeluju dugački nosevi i urezaju krupne, najčešće bademaste oči. Klasična faza, vreme kada su nastali prepoznatljivi primerci plastike u svim oblastima u kojima se rasprostirala vinčanska kultura na lokalitetu u Vinči zastupljena je između 7,5 i 5,5 m dubine, odnosno 5100-4900 stare ere. Kraj sjajne epohe vinčanske antropomorfne plastike nazire se od 3,5 m dubine. Tipična vinčanska plastika se prepoznaće po krstoobraznom predstavljanju figure i po nekim urezanim detaljima. Gotovo realističan način prikazivanja ljudske figure zamenjuju stilizovane predstave sa sumarno oblikovanim glavama. Figurine s kraja vinčanske kulture, sasvim su površno modelovane i bez detalja. Na licima su ponekad naznačene oči, a detalji, ukoliko ih ima, izvedeni su urezivanjem. Zbog sumarnog i bezličnog modelovanja glave, individualne karakteristike ili pripadnost grupi naglašene su verovatno različitim ukrasima na odeći.

slika 6. Antropomorfne figurine

izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008.

slika 7. Antropomorfne figurine

izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008.

Prosopomorfni poklopci se u neolitu javljaju samo u vinčanskoj kulturi. To su keramički poklopci cilindričnog ili koničnog oblika, sa predstavom ljudskog i/ili životinjskog lica (grčki πρόσωπον = lice). Na svakom poklopcu predstavljeni su oči, nos i uši, dok usta nikada nisu prikazana. Najizrazitije su krupne, reljefno modelovane oči, obično oivičene urezanim linijama. Osobenost poklopaca ogleda se i u kratkim ušima, vertikalno postavljenim iznad slepoočnica. Za razliku od ostalih elemenata, koji podjednako mogu da pripadaju životinjskom i ljudskom licu, ovako predstavljene uši sigurno se vezuju za predstavu životinje. Poklopci su uvek bogato ukrašeni urezanim geometrijskim ornamentima. Svaki prosopomorfni poklopac je jedinstven i do danas nisu pronađena dva identična primerka.

slika 8. Prosopomorfni poklopci

izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008.

Predmeti koje arheolozi zovu žrtvenicima su keramički objekti, najčešće na 3 ili 4 nožice trougaonog ili četvorougaonog recepijenta, sasvim retko kružnog oblika, a njegova glavna karakteristika su ugaoni završeci – protome u obliku ljudskih ili životinjskih glava. Većina žrtvenika ukrašena je urezanim ornamentom sa motivima meandra, riblje kosti, šrafiranih trouglova i, sasvim retko, lučnih traka. Na mnogim primercima očuvani su tragovi bele i crvene boje, nanete posle pečenja.

slika 9. Žrtvenici

izvor: *Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008*, Beograd 2008.

Posude u obliku ljudske figure ili sa ljudskom predstavom, kao i posude u obliku životinja spadaju u veoma retke nalaze. One su jedinstvene po načinu oblikovanja i ukrašavanja, a neke od njih su remek dela vinčanske umetnosti. Jedan od najpoznatijih nalaza iz Vinče svakako je ornitomorfna posuda nazvana Hajd vaza. Najčešće je opisivana kao posuda u obliku ptice sklopljenih krila, ali je moguće da se radi o fantastičnom biću sa ljudskim licem.

slika 10. Posuda u obliku ljudske figure

izvor: *Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008*, Beograd 2008.

Praistorijski stanovnici Belog brda su se bavili poljoprivredom i stočarstvom, a ishranu su dopunjavali lovom, ribolovom i sakupljanjem divljih plodova. Ostaci faune sadrže kosti sisara, ptica, riba i ljuštare puževa, školjki i kornjača. Među sisarima najbrojnije su domaće životinje: goveče, svinja, ovca, koza i pas. Od divljih životinja nađeni su ostaci jelena, srndača, vepra, divljeg govečeta, kao i malih sisara: zeca, dabra, kune, jazavca i lisice. Lov je imao važnu ulogu u preživljavanju i u nabavljanju materijala za izradu alatki od jelenjeg roga ili od kljova divlje svinje. Ostaci ptica su retki. S obzirom na blizinu Dunava, ribolov je imao poseban značaj. Među alatkama za svakodnevnu upotrebu veliki broj predstavlja opremu za ribolov.

Veličina ribarskih udica, harpuna, tegova za ribarske mreže i koštanih igala za popravku mreža pokazuje da su iz Dunava izvlačeni i veoma krupni primerci ribe.

Arheobotaničkom analizom uočeni su mnogobrojni ostaci ugljenisanog zrnevlja žitarica, mahunarki, lana, divljeg voća i raznih korova. Najviše su uzgajane žitarice, među kojima dominiraju jednozrna i dvozrna pšenica, a daleko manje zastupljene su hlebna pšenica, ječam i proso. Uzgajanim vrstama pripadaju i mahunarke (sočivo i grašak), kao i lan. Za obradu zemlje korišćene su alatke od kamena i roga, ređe od kosti. Motike su pravljene od roga, ponekad i od kamena, a uglavnom imaju perforaciju za uglavljivanje drške. Zemlja je kopana pijucima od prirodno savijenih jelenjih parožaka sa zašiljenim vrhom. Od uglačanih i zašiljenih parožaka izrađivane su i sadiljke žetelačko oruđe, nalik srpovima, činile su kompozitne alatke, kod kojih su sečiva od okresanog kamena usađivana u držalu od roga ili drveta.

slika 11. Ostaci ugljenisanih zrnevlja žitarica

izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008.

Žitarice su čuvane u velikim posudama – amforama i pitosima, koje predstavljaju česte nalaze u arhitektonskim objektima. Za mlevenje žita korišćeni su kameni žrvnjevi, na kojima se, uz pomoć posebne alatke – rastirača, mrvilo zrnevље. Posebno je zanimljiv žrvanj „ugrađen“ u konstrukciju od lepa, nađenu kući, pored zida. Veliki broj alatki od različitih materijala (kosti, roga, kamena) i izuzetno izrađene posude ukazuju na veoma visok nivo zanatskog umeća. Tokom kasnog neolita nesumnjivo dolazi do izdvajanja specijalizovanih zanatlja koji se bave izradom samo pojedinih vrsta predmeta za svakodnevnu upotrebu, za potrebe kulta, ali i za razmenu.

Interdisciplinarnim analizama utvrđeno je da je kao osnovnu sirovину за izradu posuda korišćen les iz okoline naselja, sa mesta gde se i danas nalazi ciglana. Zatim su dodavane različite vrste primesa, kao što su kameničići, pesak, istucana keramika i rečne školjke, kako bi poboljšale mnoge osobine posuda, pre svega njihovu otpornost na termičke promene. Glačanje gotovih posuda i nanošenje ornamenata vršeno je rečnim oblutkom, a posle pečenja verovatno su premazivane nekakvom mašču da bi se, radi boljeg čuvanja tečnosti, zatvorile pore u zidovima posuda. Oblici keramičkih posuda su zdele i pehari na nozi – konični, bikonični, poluloptasti i loptasti, zatim posude za skladištenje – amfore i pitosi, posude za pripremu hrane – lonci i đuveči. Posebnu grupu čine minijature posude koje imitiraju oblike keramike za svakodnevnu upotrebu. Posude su ukrašene, u starijim fazama dekorisane su urezanim trakama ispunjenim ubodima. Najčešći ukras u mlađim fazama je ornament izveden glaćanjem pomoću oblutka, i to pre pečenja. Motivi su raznovrsni, od sasvim jednostavnih paralelnih linija do metopskih polja ispunjenih različitim ornamentima: mrežom, prepletom, cikcak linijama, visećim trouglovima. Kanelure se obično nalaze na gornjim delovima zdela i amfora; mogu biti sasvim jednostavne, a ponekad formiraju i složene motive, kao

što su spirale. Sasvim izuzetno na posudama se javljaju reljefne antropomorfne, ali i zoomorfne predstave, najčešće u vidu glave bika – bukraniona. Česti su i ukraši izvedeni gustom crvenom bojom.

Hemispska analize crvenog pigmenta ukazale su na prisustvo minerala gvožđa, ali i cinabarita.

slika 12. Posude sa crvenim pigmentom

izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008.

4.3 Sažeti pregled istraživanja

Arheološka iskopavanja koja se sprovede na području Vinče od 1908. godine do današnjih dana predstavljaju ključnu kulturološku komponentu u vrednovanju arheološkog nalazišta Belo brdo.

Periodi istraživanja arheološkog nalazišta Belo brdo u Vinči mogu se razvrstati u četiri osnovna perioda. Pre svega to su rezultati istraživanja koje je izvodio Miloje Vasić u periodu 1908. do 1938. godine, zatim rezultati iskopavanja, ali i teorijskog proučavanja koji su obavljeni od kraja sedamdesetih godina 20. veka pod rukovodstvom Nikole Tasića i Dragoslava Srejovića i rezultati najnovije etape u radovima koja je počela 1998. godine pod rukovodstvom Nenada Tasića i koju odlikuje savremeni, interdisciplinarni pristup, i iskopavanja koja su počela 2011, a intezivirana su od 2019. godine. U svakoj od ovih faza prikupljena je velika količina materijalnih i nematerijalnih podataka koji danas svedoče o značaju i monumentalnosti arheološkog nalazišta.

Krajem 19. veka Vinča kod Beograda pominje se kao praistorijsko naselje. Jovan Žujović, prvi školovani srpski geolog, koji je u Vinči našao kremene noževe i okresine, na sastanku Srpskog geološkog društva 1893. godine skrenuo je pažnju stručnjaka i učenih ljudi na to nalazište. Nalazište u Vinči, međutim, neraskidivo je povezano sa imenom njegovog prvog istraživača, profesora Miloja Vasića, arheologa i kustosa Narodnog muzeja u Beogradu. Od 1906. godine on je ukazivao na činjenicu da je nalazište u Vinči ugroženo s obzirom na to da se deo lokaliteta nalazi ispod kuća koje su izgrađene krajem 18. ili početkom 19. veka, i zato što za vreme trajanja velike vode Dunav ruši ovo nalazište, odvaljujući veliko komađe zemlje, u kojoj se nalaze ostaci stare kulture.

Za evropsku i svetsku arheologiju značajna je 1908. godina, kada je Miloje Vasić, dobivši prva sredstva od države Srbije, započeo iskopavanja u Vinči. Dokumentacija sa tih istraživanja nije sačuvana, a publikovani izveštaj 1910. godine, ukazuje da je na zakupljenoj parceli, dimenzija 40 x 5 m, Vasić ispitao kulturni sloj debljine 7 m. Tada je stupio u kontakt sa Fjodorom Uspenskim, akademikom Ruske akademije nauka, osnivačem i direktorom Ruskog arheološkog instituta u Carigradu, od kojeg je dobio sredstva za nastavak istraživanja i zakup zemljišta. Na prostoru od 1200 m², koji se nadovezivao na iskop iz 1908. godine, s prekidima je radio od 1911. do 1931. godine.

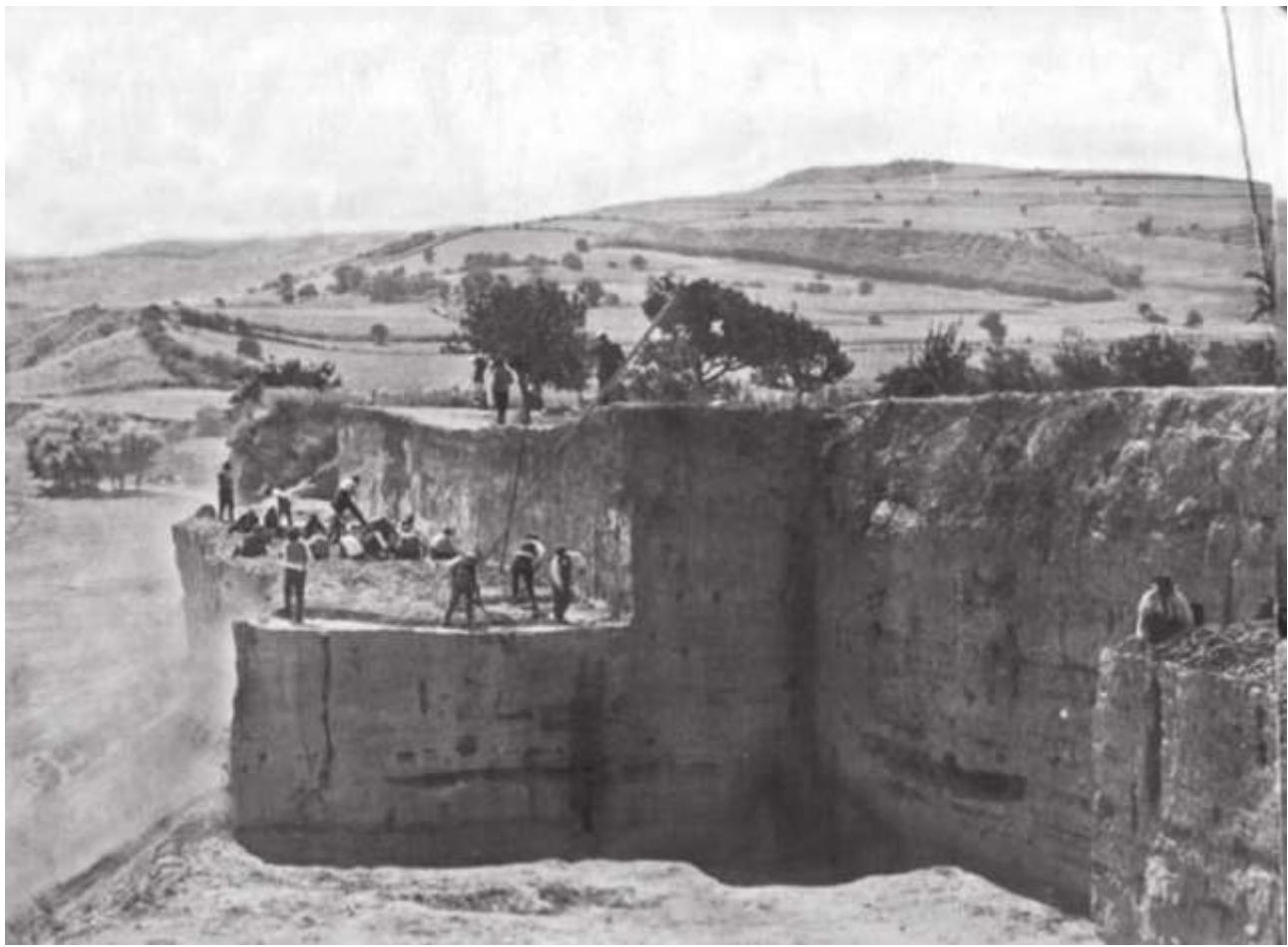
slika 13. Arheološka istraživanja 1911.

izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008.

slika 14. Arheološka istraživanja 1913.

U međuvremenu se upoznao sa Alekom i Ketrin Braun, koji su neko vreme boravili i radili u Beogradu, što je predstavljalo prekretnicu u istraživanjima Vinče. U letu 1929. godine, u londonskom Tajmsu objavljen je oglas ser Čarlsa Hajda, bogatog vlasnika novinske kuće iz Birmingema, u kome nudi sredstva za iskopavanje starina. U želji da pomogne Vasiću, Ketrin Braun je bez njegovog znanja započela prepisku sa Hajdom. Rezultat je bio sporazum Hajda, Vasića i Vlade Srbije, kojim se Hajdovim sredstvima osniva Arheološka zbirka Seminara za arheologiju, finansiraju iskopavanja u Vinči istog leta i zakupljuje površina za buduća iskopavanja.

slika 15. Iskopavanja obavljena u periodu 1933. izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008. str.72

Za užrat, dogovoren je da se određeni broj nalaza iz Vinče ustupi Hajdu, odnosno muzejima u Britaniji. Zahvaljujući kontaktima koje je uspostavila Ketrin Braun, ime Čarlsa Hajda trajno je povezano sa Vinčom. Njegove donacije omogućile su iskopavanja 1929–1931. godine, i to na zemljištu zakupljenom 1911. godine, a zatim je zakupljena nova površina, na kojoj su iskopavanja obavljena 1933–1934. godine. Miloje Vasić je rezultate svojih istraživanja publikovao u četiri toma Praistorijske Vinče, od kojih je prvi objavljen 1932. godine. Do 1936. godine objavljena su i ostala tri toma ovog kapitalnog dela.

Cilj obnovljenih iskopavanja 1978. godine u Vinči, pod rukovodstvom Nikole Tasića, bio je ispitivanje kulturnog sloja u širokom iskopu, čime su dobijeni potpuniji podaci o stratigrafiji nalazišta i naročito postojanju i karakteru post-neolitskih horizonata. Od 1982. godine rukovodilac istraživanja postao je akademik Milutin Garašanin, arheolog, a nešto kasnije i akademik Dragoslav Srejović, arheolog.

Istraživanja su obavljana na novoj površini, Sektor II, koja se nadovezuje na centralni deo lokaliteta koji je iskopavan do 1934. godine. Do 1983. godine, na Sektoru II otvorena je površina od 1170 m². Sistematskim istraživanjima od 1978. do 1983. godine obuhvaćen je veliki deo srednjovekovne nekropole na kojoj je sahranjivanje obavljano od 8. do 15. veka, a otkriveno je 713 grobova. Istraživanja 1978–1986. obuhvatala su slojeve koji su nastali posle kraja neolitske epohe, sa ostacima naselja eneolitske badenske kulture. Otkriven je veći broj jama, eneolitskog i bronzanodopskog perioda kao i nekoliko ognjišta, a ostaci podnog lepa pokazuju da je možda bilo i nadzemnih objekata. Obavljeno je i reviziono iskopavanje dela profila koji je činio južnu granicu Vasićevih istraživanja. Iskopavanja 1978–1981. godine dala su precizne podatke o slojevima u tom delu nalazišta. Ovaj profil napravljen je upravo na mestu sa najvećom deblijom kulturnog sloja.

slika 16. Horizont srednjovekovnog groblja

slika 17. Sektor II posle glaćanja terena

slika 18. Arheološka istraživanja 1978.

izvor: Vinča – praistorijska metropola: istraživanja 1908-2008, Beograd 2008., str.95 (sl.16), str.97 (sl.17), str.92 (sl.18), str.93 (sl.19)

slika 19. Arheološka istraživanja 1978.

Nova etapa u istraživanju arheološkog nalazišta Belo brdo donela je promenu metodologije iskopavanja i primenu sistema celina (stratigrafskih jedinica). Rukovodilac ovih istraživanja od 1998. godine je Nenad

Tasić, arheolog, profesor Univerziteta u Beogradu. Postupak je sličan klasičnom iskopavanju, osim što se prate promene u kvalitetu i boji zemlje, i što se otkrivaju i beleže granice celine u sve tri dimenzije. Kada se granice nađu, dokumentuju se tako što se totalnom stanicom mere granice celine, otvara se formular (unit sheet) u kome se beleže osnovni podaci, pravi se skica i unose opažanja i utisci istraživača (unit master-a). Kroz laboratorije za keramiku, glaćani i okresani kamen, kao i arheozoološku i makrobotaničku laboratoriju obrađeno je više hiljada predmeta i uzoraka. U istraživačkom radu na terenu je značajno što su specijalisti na materijalu iz svojih oblasti primećivali karakteristike koje su mogle da imaju vezu sa uslovima i mestom nalaza, i da ukazuju na funkciju nekog prostora. Uz takvu povratnu spregu, posebna pažnja posvećena je iskopavanju neposredne okoline datog nalaza. To se naročito odnosi na keramiku. Rekonstrukcija posuda se obavlja istovremeno sa iskopavanjem, a budući da su se ulomci iz naoko različitih celina spajaju, informacija iz laboratorije za keramiku može da bude presudna za utvrđivanje istovremenosti dve ili više istraživanih celina.

U bazu za grnčariju uneto je više od 10.000 fragmenata vinčanskog posuđa, što predstavlja relevantan uzorak za bilo koje dalje statističke analize. Postoje i odgovarajuće baze za glaćani kamen, okresanu kamenu industriju, arheozoologiju i makrobiljne ostatke.

Rezultat istraživanja do 2009. godine predstavlja da su na licu mesta sačuvani otkriveni ostaci stambenih objekata sa pomoćnim objektima i nekom vrstom ulice iz poslednje faze neolita. Ovaj deo arheološkog nalazišta (katastarska parcela 2023/1 KO Vinča), na gornjoj površini, trenutno je zatvoren za iskopavanja, zaštićen odgovarajućim slojevima peska, šljunka i armiranog geotekstila.

slika 20. Rezultati iskopavanja u periodu 1998–2009. Izvor: Istraživački projekat belo brdo u Vinči

slika 21. Rezultati iskopavanja u periodu 1998–2009. Izvor: istraživački projekat Belo brdo u Vinči

slika 22. Arheološka istraživanja do 2009.

slika 23. Arheološka istraživanja do 2009.
Izvor: istraživački projekat Belo brdo u Vinči

Od 2011. godine arheološka iskopavanja sprovode se severno od prethodno istraživane parcele, na površini oko 250 m², na katastarskoj parceli 2023/2 KO Vinča, koja je utvrđena kao prostor rizika zbog delovanja klizišta.

U nekoliko navrata (2004-2005 i 2011-2014) sprovedena su arheološka iskopavanja na delu vertikalnog odseka koji je zbog rada aktivnog klizišta i erozije bio fizički odvojen od ostatka nalazišta i sklon padu. Odučeno je da se taj deo nalazišta istraži i ukloni čime su spašeni podaci sa površine od približno 5x3m i dubine 9 metara koja je pokrivala ceo razvoj vinčanske kulture na ovom mestu. Ovi podaci i uzorci koji su tom prilikom prikupljeni, su bili iskorišćeni za potrebe preciznog datovanja metodom radiougljenika C14. Zahvaljujući saradnji sa institucijama Historic England i Univerzitetom u Kardifu, Vinčin kulturni sloj je datovan sa 222 nova datuma preciznosti do 30 godina. Ova nova saznanja i precizni datumi ponovo su Vinču stavili u centar proučavanja pozognog neolita Jugoistočne Evrope.

Obimniji radovi izvedeni su u periodu 2019–2021. godine i tom prilikom nastavljeno je otkrivanje ranije istraživane srednjovekovne nekropole na kojoj su se očekivali tragovi sahranjivanja od 8. do 15. veka. Međutim ova istraživanja su pokazala da se na celom istraživanom sektoru Klizišta rasprostire nekropola koja se okvirno datuje u period od 12. do 14. veka. Po prvi put na lokalitetu Vinča pronađeni su tragovi boravka iz perioda od 9. do 11. veka, što znači da su se na lokalitetu obavljale različite aktivnosti pre nego

što se formirala nekropola u 12. veku. Specifičnost ove faze iskopavanja predstavljaju slojevi koji su poremećeni uočljivim pukotinama nastalim usled klizanja terena. Do sada je na ovom prostoru otkriveno preko 300 primarnih grobova, uz mnoštvo sekundarnih, ukupno oko 1000 individua uključujući i ranija iskopavanja, i to nije konačan broj. Ovo čini lokalitet Belo brdo najvećom srednjevekovnom nekropolom koja je istražena na teritoriji Republike Srbije, a pored Trnjana, Matičana i Novog Brda sa kojima se samo delimično hronološki preklapa i jednu od najznačajnijih. Nažalost, ljudski skeletni ostaci sa iskopavanja 70-ih godina nisu sačuvani, ali kolekcija od preko 300 skeleta otkrivenih u novim etapama istraživanja lokalita čini jednu od najočuvanijih antropoloških zbirki trenutno. Ovo predstavlja neverovatan antropološki potencijal za mnogobrojna bioarheološka istraživanja populacija iz srednjeg veka. Srednjovekovno groblje je zauzimalo izuzetno veliku površinu, nalazi se i ispod okolnih kuća, a na slobodnoj površini prostire se prema severu na prostoru koji bi tek trebalo istraživati. Ispod poremećenih ostataka grobnih ukopa uočavaju se ostaci iz praistorijskih epoha, eneolita i neolita, a istraživanju ovih perioda pristupiće se po završetku iskopavanja srednjovekovnog groblja.

slika 24. Rezultati istraživanja 2021.

slika 25. Rezultati istraživanja 2021.
Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

4.4 Rezime arheoloških istraživanja

Arheološka iskopavanja i istraživanja izvedena su i nastavljena su da se izvode na ograničenoj površini u odnosu na ukupnu površinu na kojoj su evidentirani arheološki ostaci i slojevi. U prvoj fazi, u periodu 1908–1934. kada je iskopavanja sprovedio Miloje Vasić, površina do 1500 m² u potpunosti je arheološki istražena do zdravice. Ovaj prostor ne postoji na licu mesta, može da se rekonstruiše na osnovu arhivske dokumentacije.

Od 1978. godine do 2009. godine istraživanja su sprovedena na parceli 2025/2 KO Vinča, zapadno od prethodnih iskopavanja na površini 500 m². Iskopavanja su zaustavljena na nivou otkrivenih ostataka naselja koje je nastalo u najmlađoj fazi neolita i arheološki ostaci su fizički zaštićeni od atmosferskih i drugih uticaja.

Od 2011, a posebno od 2019. godine težište iskopavanja premešteno je severozapadno, na susednu parcelu 2023/2 KO Vinča, na kojoj je konstatovano dejstvo klizanja terena. Iskopavanja se obavljaju na površini 500 m² do 1,5 m dubine, uglavnom se iskopavaju ostaci srednjovekovnog groblja. Ovaj prostor predviđen je za nastavak istraživanja.

slika 26. Površine iskopavanja

Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

4.5 Pravna zaštita arheološkog nalazišta

Arheološko nalazište Belo brdo u Vinči je nepokretno kulturno dobro nacionalnog i međunarodnog značaja, uživa status kulturnog dobra od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju (Rešenje Zavoda za zaštitu spomenika kulture grada Beograda broj 653/5 od 10. novembra 1965, Odluka o utvrđivanju nepokretnih kulturnih dobara od izuzetnog i od velikog značaja („Službeni glasnik SRS”, br. 14/79 i 30/89), odnosno Odluka o utvrđivanju lokaliteta Belo brdo u Vinči za arheološko nalazište („Službeni glasnik RS”, broj 71/09).

Zaštita arheološkog nalazišta Belo brdo u Vinči obavljena je putem dva rešenja, jedne odluke o utvrđivanju i jedne odluke o kategorisanju kulturnog dobra.

Kapacitet i obuhvat zaštite arheološkog nalazišta u Vinči menjao se i unapređivao kroz vreme - Rešenjem br. 341/50 od 30. marta 1950., Zavoda za zaštitu i naučno proučavanje spomenika kulture NRS, stavlja Arheološko nalazište „Belo brdo” u Vinči, u ukupnoj površini od 5 hektara, pod zaštitu Države. Ovo je bio prošireni prostor na kojem je Miloje Vasić obavljao iskopavanja u periodu 1908–1934. godine. Ubrzo je utvrđeni da je obuhvat nalazišta mali, sproveden je novi postupak za zaštitu arheološkog nalazišta a novim Rešenjem br. 653/5 od 10. 11.1965. godine, Zavod za zaštitu spomenika kulture grada Beograda, proglašava arheološko nalazište „Belo brdo” u Vinči spomenikom kulture, a zaštita obuhvata katastarske parcele: 2023/3, 2025, 2023/1, 2022, 2021, 2024, 2026/4, 2026/5, 2026/6, 2027/2, 2028/28, I 2028/16. Ovo rešenje zamenjuje navedeno Rešenje iz 1950. godine.

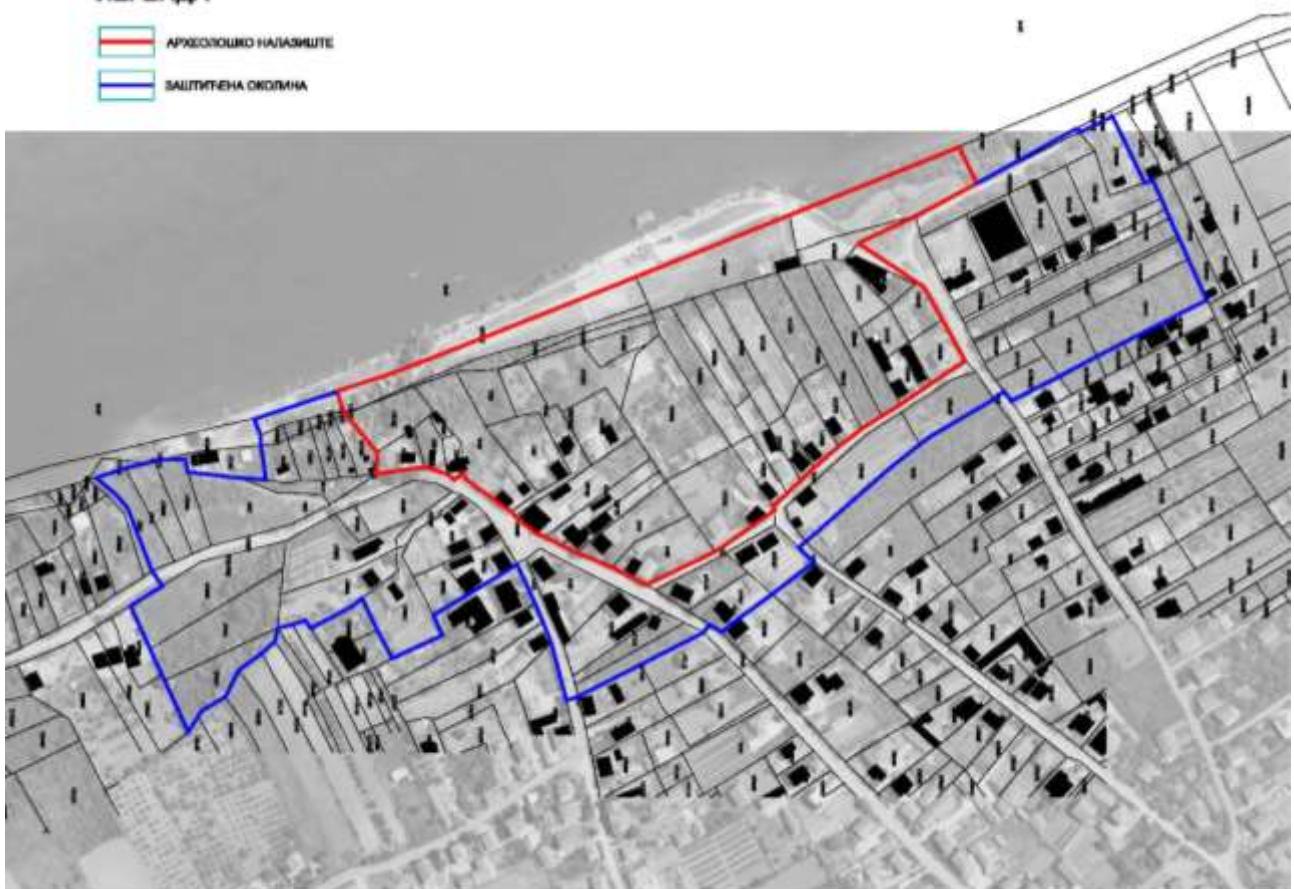
Godine 1979. arheološko nalazište „Belo brdo” u Vinči proglašeno je za arheološko nalazište od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju (Službeni glasnik SRS br.14/79). U Republici Srbiji ovakav vid kategorizacije opredeljuje određeno kulturno dobro kao nepokretno nasleđe koje se svojim kulturnim i naučnim vrednostima izdvaja u odnosu na ostala nepokretna kulturna dobra.

Nova saznanja o slojevima sa arheološkim ostacima koja su dobijena topografskim istraživanjima izvedenim savremenim metodima, geomagnetskim istraživanjem, geolektričnim snimanjem i raznim metodama iz

vazduha bila su povod za proširenje prostora zaštite. Godine 2009. Vlada Republike Srbije donosi Odluku o utvrđivanju lokaliteta Belo brdo u Vinči za arheološko nalazište kojom je proširena zona zaštite i zaštićena okolina („Službenom glasniku RS”, br. 71/2009 od 31.8.2009.). Ovom odlukom arheološko nalazište utvrđeno je na površini od 11,77 hektara koja se prostire uz desnu obalu Dunava i zlazi u unutrašnjosti naseljenog dela prema zapadu.

ЛЕГЕНДА

	АРХЕОЛОШКО НАЛАЗИШТЕ
	ЗАШТИЋЕНА ОКОЛИНА

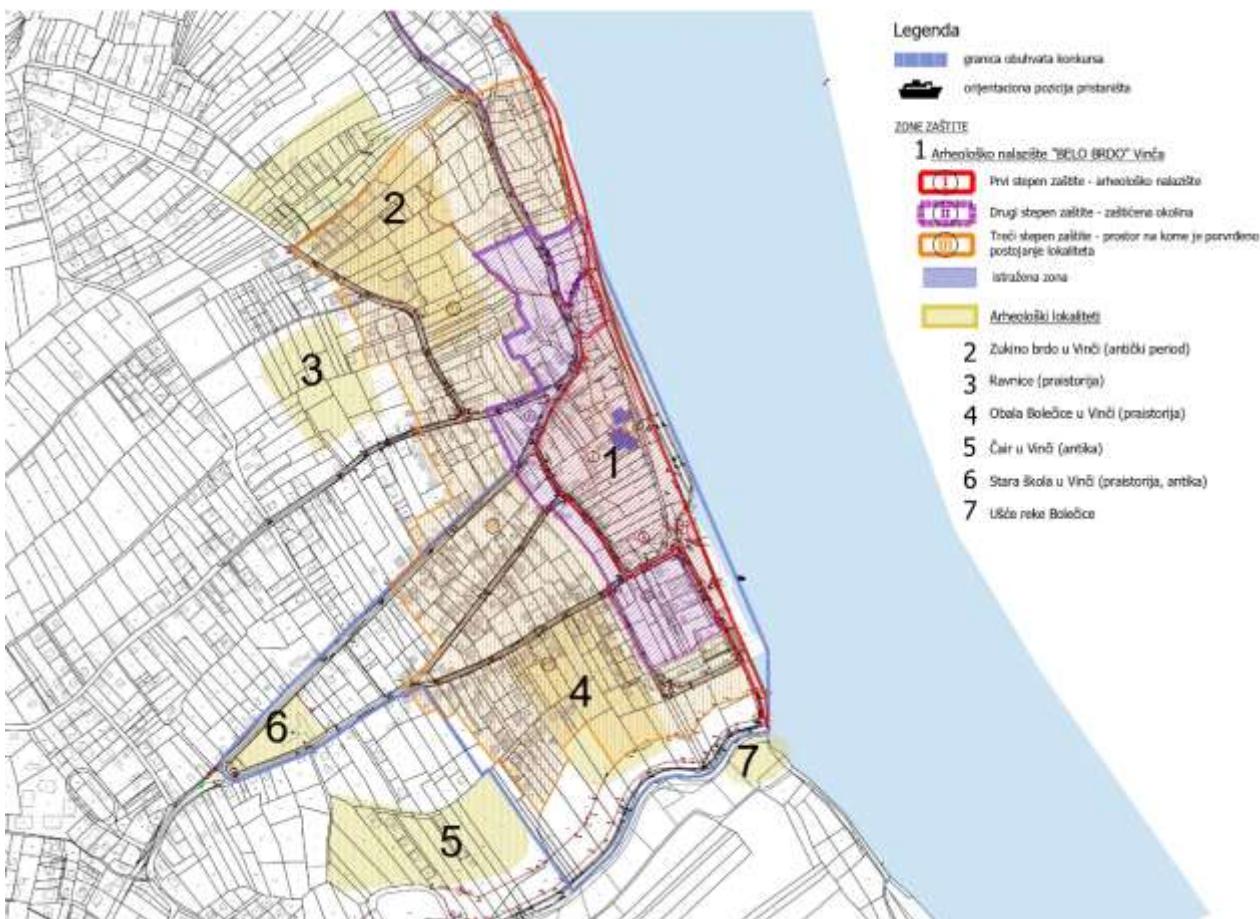
slika 27. Granice obuhvata arheološkog nalazišta Belo brdo i njegove zaštićene okoline na osnovu Odluke iz 2009. godine

Inicijativa da se arheološko nalazište uredi, da se utvrdi opšti interes i započne obrazovanje arheološkog parka pokrenuta je 1980. godine. Naime, Rešenjem br. 463 od 15.12.1980. Skupština opštine Grocka je utvrdila opšti interes izgradnje Arheološkog parka na katastarskim parcelama: 2023/2, 2023/3, 2026/4, 2026/5, 2026/6, 2027/2, 2027/4, 2047/2, 2048/1, 2048/2 i delu katastarske parcele 2025.

Pregled stanja gradnje na parcelama u obuhvatu granica arheološkog nalazišta pokazuje da je od dvanaest parcela koje su bile predmet eksproprijacije i uknjiženja samo dve u funkciji arheološkog nalazišta tj. prostora za istraživanje i prezentaciju, jedna u funkciji prilaza, dok se na ostalim ili ne obavlja nikakva delatnost (tri) ili se poljoprivredno obrađuju (tri) i na jednoj od njih je izgrađen pomoći objekat.

Na privatnim parcelama u obuhvatu granica arheološkog nalazišta se u poslednjih dvadeset godina odvija intenzivna izgradnja, bilo da se postojeći objekti proširuju ili se grade novi.

Do 2008. godine katastarske parcele u granicama zaštićene okoline arheološkog nalazišta nisu bile predmet detaljnijeg posmatranja. Severno od arheološkog nalazišta na parcelama je uglavnom šumski pojas na obodu klizišta, a na obali Dunava je niz tzv. sojenica, objekata u privatnom vlasništvu koji su podignuti bez dozvole. Severozapadno i zapadno su privatne kuće sa okućnicom i manji broj parcela koje se poljoprivredno obrađuju. Južno od arheološkog nalazišta aktuelno stanje uglavnom katastarskom planu, s tim što je ovaj prostor i ranije bio gusto izgrađen, sedam parcela se poljoprivredno obrađuje, četiri parcele su nekultivisane, a više parcela uz obalu je neuređeno. Karakteristična je situacija na k.p. 2045/1 gde je uoči utvrđivanja zaštićene okoline izgrađen veći privredni objekat.

Slika 28. Zone zaštite arheološkog nalazišta sa prikazom potencijalnih pozicija arheoloških lokaliteta u neposrednom okruženju

Muzej grada Beograda koji upravlja delom arheološkog nalazišta (katastarskim parcelama u državnom vlasništvu), nosilac je arheoloških iskopavanja i istraživanja, čuva pokretne nalaze i promoviše rezultate kroz stručna vođenja i izložbe. Naučno i stručno upravljanje arheološkim nalazištem organizovano je i kroz komisije i odbore centralnih institucija kulture i nauke Republike Srbije - Ministarstva kulture i informisanja i Srpske akademije nauke i umetnosti.

Arheološko nalazište Belo brdo u Vinči zaštićeno je osim pravnom i planskom regulativom.

5 OPŠTE KARAKTERISTIKE PROSTORA – ŠIRE I NEPOSREDNO OKRUŽENJE

Obuhvat ovog konkursa nalazi se u naselju Vinča, u okviru prigradske opštine Grocka na teritoriji grada Beograda. Vinča je pozicionirana na desnoj obali Dunava na ušću reke Bolečice, a od gradskog dela Beograda udaljena je 14 km jugoistočno.

Karakter prostora konkursnog obuhvata u značajnoj meri određen je pripadnošću Dunavskom priobalju. Reka Dunav svojim geografskim i strateškim položajem povezuje Istočnu i Zapadnu Evropu. Predstavlja jedini panevropski vodni koridor (od deset panevropskih koridora devet su železnički i drumski), najvažniji vodni put koji (zajedno sa Rajnom i Majnom) povezuje Crno sa Severnim morem i okosnicu mreže unutrašnjih vodnih puteva. Dunav je na teritoriji Republike Srbije, koja pripada regionu srednjeg Podunavlja, plovan celim svojim tokom (588 km) i ima značaj međunarodnog vodnog puta. Vodni put u zoni kojoj konkursni obuhvat pripada spada u kategoriju: VII – deonica pod usporom nizvodno od Beograda do granice sa Republikom Bugarskom. Prema *Uredbi o ekološkoj mreži ("Sl. glasnik RS", br. 102/2010)* Dunav pripada Ekološkoj mreži Srbije kao ekološki koridor od međunarodnog značaja.

5.1 Istorijat i razvoj prostora i graditeljsko nasleđe

Ovaj brdski prostor predstavlja izvanredno geografsko okruženje gde se živi u kontinuitetu gotovo 7000 godina u praistoriji, antici, srednjem veku i veoma intenzivno od početka 19. veka kad su formirana sela Vinča, Ritopek, Grocka i Brestovik i od ovog perioda razvila se u današnjem obimu. Na obali Dunava nalazilo se srednjovekovno groblje na kojem se sahranjivanje obavljalo od 8. do 15. veka, međutim ostaci naselja iz ovog perioda, iako su nova istraživanja pokazala i tragove naseljavanja u periodu od 9. do 11. veka i postoje nalazišta iz perioda kojem odgovara najveći broj sahrana (12 - 14. vek), nisu pouzdano detektovani. Očigledno da je u novom talasu naseljavanja u 19. veku savremeno naselje poništilo položaj ranijeg srednjovekovnog naselja.

U atarima naselja Vinča i susednih naselja, Veliko Selo na severu i Ritopeka i Grocke na jugu obavljena je detaljna prospekcija terena. Utvrđeno je postojanje oko 40 arheoloških lokaliteta koji su usmereni ka Dunavu ili su u neposrednoj blizini obale. Na teritoriji atara naselja Vinča evidentirano je 18 lokaliteta iz perioda praistorije, antike i srednjeg veka. Nijedan od ovih lokaliteta nije arheološki istraživan. Pojedini lokaliteti kao što su Zukino brdo, Ravnice, Obala Bolečice, Čair i Škola, nalaze se u granicama zone konkursne lokacije.

Najznačajnije kulturno dobro u naselju Vinča predstavlja Arheološko nalazište Belo brdo (*detaljno opisano u delu 4 Programa*) koje se nalazi na krajnjem severoistočnom delu naselja, na samoj obali Dunava, potpuno okruženo okućnicama sa manjim stambenim i ekonomskim objektima. Na ovom mestu, na desnoj obali Dunava, formirao se kulturni sloj debljine oko 10 m, u kom se kriju ostaci materijalne kulture od ranog neolita (5800. godina stare ere) do savremene epohe. Reč je o izuzetno značajnom lokalitetu za istraživanje i proučavanje neolitskog perioda na Balkanu.

Neposredno uz Vinču i arheološko nalazište, protežu se i tri međunarodne kulturne staze: praistorijska, rimska i otomanska.

5.2 Šire i neposredno okruženje – aktuelno stanje

Naselje Vinča koje spada u veća prigradska naselje Grad Beograda, pozicionirano je na desnoj obali Dunava, na zapadu omeđeno regionalnim putem Beograd–Smederevo, na istoku rekom Dunav, a na jugu rekom Bolečicom.

Konfiguracija raščlanjenih terena hidrografske celine Bolečke reke i izlazak na Dunav uslovili su ovakav položaj naselja, koje pripada grupi rubnih naselja sa poljoprivrednim voćarskim zaleđem, komunikaciono orientisanih na Smederevski i Kružni put, sa tendencijom spontanog, ekspanzivnog širenja i međusobnog spajanja duž ovih saobraćajnica.

Strukturu naselja Vinča, skoncentrisanu na pravcu istok-zapad, uz ulice Profesora Vasića koja spaja Smederevski put i obalu Dunava, i oko nje, čine usitnjene parcele sa sadržajima porodičnog stanovanja sa okućnicama. Obradive površine po pravilu su van zone naselja, uz retke izuzetke kada je i parcela koja se poljoprivredno obrađuje uz okućnicu u sklopu naselja. Centralni sadržaji naselja grupisani su na dve pozicije - oko raskrsnice Smederevskog puta i ulice Profesora Vasića, u okviru ove zone je i osnovna škola Nikola Tesla, sa kapacitetom od 2000 učenika što je čini najvećom na teritoriji Beograda, i u srednjoj zoni ulice Profesor Vasića oko hram Svetih apostola Petra i Pavla, izgrađenog 1857 godine.

Prema poslednjem popisu (2011) u Vinči živi oko 6800 stanovnika, orientisanih ka poljoprivredi, prvenstveno voćarstvu, kao i, zbog blizine gradske zone Beograda raznovrsnim drugim delatnostima, te značajan broj stanovnika na dnevnom nivou tranzitira ka Beogradu.

Slika 29. MAKROKONTEKST: pozicija konkursne lokacije u odnosu na sadržaje u okruženju u naselju Vinča

Vinču, u širem kontekstu, prepoznatljivom čine tri značajna sadržaja: arheološko nalazište vinčanske kulture čiji je najznačajniji lokalitet Belo brdo, Institut za Nuklearne nauke „Vinča“ i jedna od najvećih deponija smeća na Balkanu - Deponija „Vinča“.

Arheološko nalazište Belo brdo koje zahvata površinu od 11,77 hektara nalazi se uz samu obalu reke Dunav, oko 350m uzvodno od ušća reke Bolečice u Dunav. Obala Dunava je 1980-ih godina utvrđena obaloutvrdom u dužini prostiranja arheološkog nalazišta.

Kompleks Instituta za Nuklearne nauke „Vinča“, koji je formiran 1948. godine, pozicioniran je u blizini centralne osovine naselja, severno od nje, kao izolovana celina, skoro podjednako je udaljena od Smederevskog puta i od Dunava.

Deponija „Vinča“ udaljena oko 3.0 km od centralne zone naselja, nalazi se na severnoj granici atara Vinča. Svojom pozicijom, distancom i pristupom izolovana je od naselja, no njeno aktuelno stanje nije u skladu sa ekološkim standardima, a poseban rizik čine povremeni požari koji generišu i dodatno zagađenje vazduha kako neposredne, tako i šire okoline uključujući i delove gradskog tkiva Beograda.

Nizvodno od naselja Vinča i arheološkog nalazišta Belo brdo, prema jugu, počinje brdoviti predeo koji se prostire uz Dunav sve do Smedereva. Ovo je predeo izuzetnih prirodnih karakteristika, na kom se prepliću šume, obradive površine – uglavnom voćnjaci i vinograd, kuće za odmor. Lokalni alasi love ribu koja se sprema u ugostiteljskim objektima smeštenim na obali ili na višim pozicijama sa pogledom na Dunav i banatsku ravnicu. U centru Grocke nalazi se zaštićena prostorno kulturno-istorijska celina Gročanska čaršija, karakterističan ambijent srpskog naselja 19. veka.

5.3 Šire i neposredno okruženje – potencijali i planirano stanje

Po karakteristikama, položaju u odnosu na reku i grad, kao i po spomeničkim i ambijentalnim vrednostima, naselja i njegovog okruženja Vinča predstavlja razvojni potencijal u funkciji turizma, posebno kulturnog

zasnovanog na potencijalima arheoloških nalazišta, kulturnog dobra kao inicijatora aktivnosti i rekreativnog, zasnovanog pre svega na potencijalima reke Dunav.

Osim arheološkog nalazišta Belo brdo, bitnu vrednost neposrednog okruženja predstavljaju i tri međunarodne kulturne staze: praistorijska, rimska i otomanska kao najprezentativniji oblik povezivanja i prikazivanja kulturnog nasleđa koji pruža mogućnost uporednog sagledavanja sličnosti i razlika istog i različitih perioda, omogućava upoznavanje sa razvojnim promenama i daje jasnu sliku o prostornim i vremenskim dimenzijama kulturnih pojava koje se manifestuju kroz graditeljstvo. U novije vreme, sistematskim istraživanjima objekata i kompleksa kulturnog nasleđa, njihovom zaštitom i adekvatnom namenom inicirana je mogućnost povezivanja vrednih kompleksa novom međunarodnom kulturnom stazom koja bi se mogla prostirati duž srednje i jugoistočne Evrope. Bogata slojevitost međunarodnih kulturnih staza pruža mogućnosti povezivanja administrativnog područja Beograda i njegovog učešća u međunarodnim projektima čija je tema i planiranje privrednog i kulturnog razvoja velikih prostornih celina koje povezuju određeni zajednički interesi.

Kada je u pitanju kulturno nasleđe kao inicijator i osnova turističkih i drugih ekonomski opravdanih aktivnosti potrebno je ukazati i na značaj tzv. Nacionalnih staza od koji su za opštinu Grocka naročito važne Prva (povezuje srednjovekovne i nešto pozne srpske sakralne i memorijalne spomenike: ostatke manastirskih celina u podunavskoj zoni (Slanci, Leštane, Vinča, Rajinovac) i Treća nacionalna staza (povezuje ostatke arhitekture koja, sačuvana u obliku prostornih celina, može da dočara karakter života pre velikih planerskih i urbanističkih zahvata u drugoj polovini XX veka. To su, pre svega, čaršije u Grockoj, Obrenovcu i dr.).

Dunavski pojas za Republiku Srbiju predstavlja suštinsku razvojnu osovинu i vezu sa Evropskim gradovima i regionima u zoni sliva Dunava kao ključno bitnog segmenta Evropskog prostora, čiju će privredu, saobraćaj, turizam, kulturnu saradnju i druge oblike povezivanja stanovništva podržavati planovi i projekti vezani za Koridor VII, odnosno zajednička strategija razvoja zasnovana na međunarodnoj saradnji dunavskih država i regionala. *Prostornim planom područja posebne namene međunarodnog vodnog puta E80 – Dunav* (panevropski koridor VII) prepoznaje se kulturno nasleđe Dunavskog koridora kao potencijal za uspostavljanje kvalitetnije međunarodne saradnje razvoja kulturnog turizma. Jedno od planskih rešenja je i formiranje putničkog pristana u Vinči, kao i marine u Grockoj. Generalno, koršćenje i uređenje priobalja prvenstveno kao javnog prostora koji svojom pozicijom i formom povezuje druge javne prostore, predstavlja njegovu osobenost. Plan predviđa aktiviranje priobalja i dostupnost svim kategorijama korisnika.

Aktuelnom planskom regulativom, uz već afirmisan značaj Dunava kao vodnog transportnog puta ističe se i njegova vrednost kao ekološkog koridora od međunarodnog značaja ekološke mreže Republike Srbije, a deo priobalnog pojasa u zoni konkursnog obuhvata u prirodnom i bliskom-prirodnom stanju planiran je za nasipanje i izgradnju obaloutvrde u cilju sprečavanja negativnog uticaja poplavног talasa na arheološki lokalitet. Planirano je podizanje zelenog koridora duž reke Bolečice, ozelenjavanje okoline nalazišta i područja aktivnog klizišta, i na taj način uspostavljanja ekološke mreže na lokalnom nivou i zelene infrastrukture. Adekvatnim planiranjem odnosa izgrađenog i otvorenog prostora i očuvanjem predeonog obrasca zasnovanog na korišćenju zemljišta, obezbeđeno je očuvanje i unapređenje karakteristične strukture i predela.

Kroz područje okruženja konkursnog obuhvata planiran je drumsко-železnički koridor kao veza novog obilaznog auto-puta od Bubanj potoka do Vinče sa drumsко-šinskim mostom preko Dunava. Ovo je vrlo važan saobraćajni pravac za Beograd preko koga će se sav privredni i daljinski saobraćaj usmeravati obodno u odnosu na gradsku teritoriju. Planirano je da se ovaj koridor na levoj obali Dunava poveže sa putnom i uličnom mrežom Pančeva i dalje u smeru ka rumunskoj granici. Takođe, planirano je isključenje sa obilaznog auto-puta, preko petlje "Boleč", koje omogućava vezu auto-puta sa lokalnom putnom mrežom.

Aktuelnom planskom dokumentacijom predviđena je, u sklopu planiranog Bolečkog kanalizacionog sistema i izgradnja postrojenja za preradu otpadnih voda „Vinča“, prema prostorno najzahtevnijem konceptu –

kompletnom tretmanu otpadnih voda, sa pozicijom na desnoj obali reke Bolečice u zoni ušća Bolečice u Dunav.

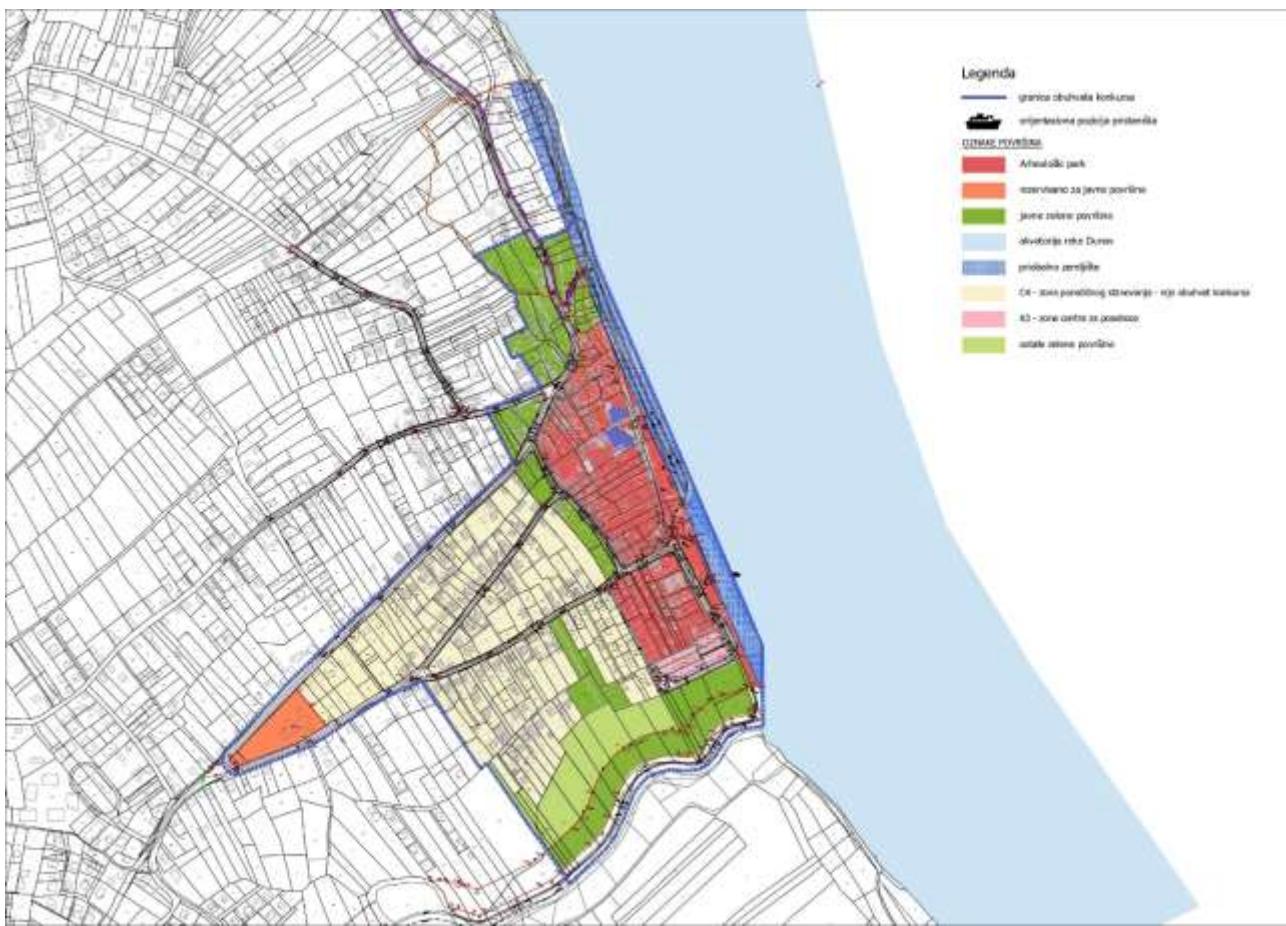
5.4 Aktuelna planska dokumentacija na području konkursnog obuhvata i u neposrednom okruženju

Područje konkursnog obuhvata pripada KO Vinča, u okviru administrativnog područja Opštine Grocka i grada Beograda.

Aktuelnu plansku dokumentaciju na području konkursnog obuhvata i u neposrednom okruženju čine sledeći prostorni i urbanistički planovi :

- Prostorni plan područja posebne namene arheološkog nalazišta Belo brdo, „*Službeni glasnik RS*“, br. 85/2018, za koji je u procesu izrade Odluke o izradi izmena i dopuna;
- Plan generalne regulacije građevinskog područja sedišta jedinice lokalne samouprave – Grad Beograd – celina XX, opštine Grocka, Palilula, Zvezdara i Voždovac – (naselja Kaluđerica, Leštane, Boleč, Vinča i Ritopek), „*Službeni list grada Beograda*“, br. 66/17;
- Plan detaljne regulacije za primarne objekte Bolečkog kanalizacionog sistema – I FAZA, „*Službeni list grada Beograda*“, br. 47/16;
- Prostorni plan područja posebne namene međunarodnog vodnog puta E80 – Dunav (Panevropski koridor VII), „*Službeni glasnik RS*“, br. 14/15;
- Prostorni plan za deo gradske opštine Grocka, „*Službeni list grada Beograda*“, br. 54/12;
- Regionalni prostorni plan administrativnog područja grada Beograda, „*Službeni list grada Beograda*“, br. 57/09;

Predmet izmena i dopuna PPPPN Arheološkog nalazišta Belo brdo se pre svega tiče namena i pojedinih segmenata saobraćajnog rešenja u zoni konkursnog obuhvata radi njihovog usklađivanja sa potrebama formiranja i realizacije kompleksa Arheološkog parka Belo brdo, kao i usklađivanja PPPPN sa Studijom turističkog područja koja je u završnoj fazi izrade. Takođe, afirmisana konkursna rešenja ovog konkursa predstavljaće jedan od osnova izmena i dopuna PPPPN.

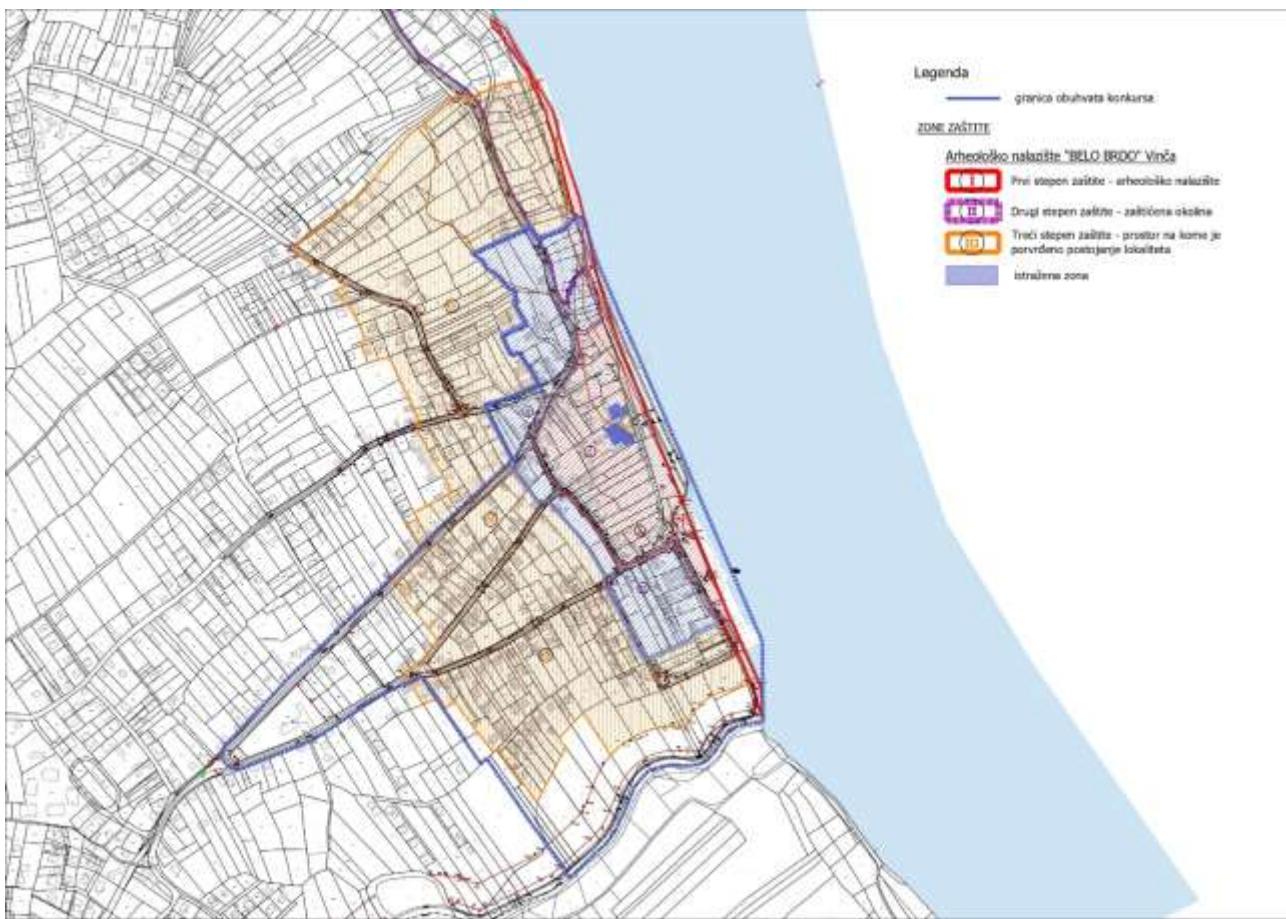

Slika 30. Planirana namena zemljišta prema PPPPN Arheološkog nalazišta Belo brdo za koji je u procesu izrade *Odluka o izradi izmena i dopuna*

PPPPN Arheološko nalazište Belo brdo definisao je tri zone zaštite nalazišta prema stepenu zaštite nalazišta:

1. археолошко налазиште – I степен заštite,
2. заштићена околина археолошког налазишта – II степен заštite,
3. простор на коме је потврђено постојање налазишта – III степен заštite.

Обухват зона према степену заštite нису предмет измена и допуна PPPPN.

Slika 31. Zone zaštite Arheološkog nalazišta prema PPPPN Arheološkog nalazišta Belo brdo

6 POSEBNE KARAKTERISTIKE PROSTORA

6.1 Prirodne karakteristike prostora

Morfološke odlike terena

Teren u obuhvatu konkursa koji morfološki posmatrano predstavlja priobalje Dunava i prvu rečnu terasu reke Bolečice, generalno je blagog nagiba ka Dunavu (od jugozapada ka severoistoku) i ka Bolečici (od severa ka jugu). Apsolutne kote terena u zoni konkursnog obuhvata kreću se od 87.0 mnv, na krajnjem severozapadnom delu konkursnog obuhvata, do oko 72.0 mnv na obali Dunava i obali Bolečice.

U zoni Arheološkog nalazišta sadašnjim uslovima apsolutne kote terena terase u zoni istraživanja su oko 84.0-87.0 mnv. Istražnim bušenjem u zoni nalazišta je utvrđeno da je debljina arheološkog sloja od 6.4-7.8 m. Arheološki sloj leži u humusu, nekadašnjoj površini terena koji je u zoni istraživanja utvrđena na koti oko 77-81 mnv sa padom prema reci Bolečici. Dominantni morfološki oblik na predmetnoj lokaciji je vertikalni odsek visine 5-10 m koji je nekada činio samu obalu Dunava. Vertikalni odsek je delimično formiran i pri arheološkim otkopavanjima. U okviru predmetne lokacije uočavaju se morfološki oblici nekadašnjeg umirenog klizišta. Vidljiv je čeoni ožiljak visine 3-5 m, a telo klizišta se završava vertikalnim odsekom u pravcu Dunava.

Obala Dunava u zoni konkursnog obuhvata nije adekvatno, samim tim ni trajno, obezbeđena i urbanizovana. U delu obale uz Arheološko nalazište postoji segment delimično formirane obalouzvredne, sa kotom krune za zaštitu velike vode povratnog perioda 50 godina na koti 74 mn. Posmatrano od Dunava ka obali - vrh keja oko 74.0 mnv, zatim zaravnjeni – niži plato (betonski i travnati) širine 20-40 m na kotama od 74.0 – 75.0 mnv, pa vertikalni „odsek“ – škarapa visine 7-10 m i gornji terasni - viši plato na kotama 84.0 - 87.0 mnv. Aktuelno stanja obale Dunava u ovom segmentu je takvo da je vertikalni odsek u zoni

arheološkog nalazišta privremeno poduprta sa nižeg platoa, radi sprečavanja daljeg procesa odronjavanja. Uzvodno od obaloutrve, u dužini od oko 200 m, urađena je zaštita obale do kote 72 mn, ova zona je bez posebnog uređenja aktivirana u funkciji potreba lokalnog stanovništva.

Hidrogeološke karakteristike terena

Geološko-litološko-morfološke odlike terena kao i antropogeni faktori uslovili su odgovarajuće hidrogeološke karakteristike terena na kome se nalazi predmetna lokacija. U konkursnom području formirana je slobodna izdan zbijenog tipa koja je u hidrauličkoj vezi sa rekama Dunav i Bolečica. Prihranjivanje ove izdani vrši se i dreniranjem podzemne vode iz smera padine u zaleđu, delom infiltriranjem atmsosferilija, a delom „gubicima“ iz vodovodne mreže i otpadnih voda.

Novoizvedenim istražnim radovima septembra 2011. godine, utvrđeno je da je nivo podzemne vode u vreme osmatranja u zoni keja (nižeg platoa) bio na dubini 3,7–3,9 m u odnosu na sadašnju površinu terena, na koti 71,0 mnv. Na višem platou u zoni arheološkog nalazišta nivo podzemne vode je utvrđen na dubini 9,2–10,2 m od površine terena, na koti 77,6–74,0 mnv. Pravac kretanja podzemnih voda je u smeru reka Dunav i Bolečice.

Za vreme istraživanja vodostaj Dunava je bio na koti 69,8 mnv što odgovara minimalnom vodostaju Dunava 69,75 mnv. Stoga u toku hidrološke godine na planskom području treba očekivati znatno više nivoe podzemnih voda.

Na osnovu utvrđenih nivoa podzemne vode u istražnim radovima zaključuje se da osim uticaja reka Dunava i Bolečice, znatan uticaj na stanje vode u tlu imaju vode sa padine i otpadne vode iz domaćinstava jer u širem okruženju nema kanalizacione mreže.

Geološka građa terena

Prema postojećoj dokumentaciji geološku građu šire zone predmetne lokacije čine sedimenti kvartarne i neogene starosti. Kvartarni sedimenti su zastupljeni u površinskim delovima terena gde su prisutne holocenske (Q_2) i pleistocenske (Q_1) tvorevine. Holocensi sedimenti su predstavljeni u aluvijalnim nanosima u faciji mrtvaja (Q_{2am}), faciji povodnja (Q_{2ap}) i faciji korita (Q_{2ak}), na padini „prvom“ rečnom terasom (Q_{2at_1}) i deluvijalnim sedimentima (Q_{2dl} , Q_{2dpg}). Pleistocenske tvorevine čine sedimenti „druge“ rečne terase (Q_{2at_2}). Od tercijarnih tvorevina na širem prostoru predmetne lokacije otkriveni su sedimenti miocena – sarmata (M_3^1PL) koji je predstavljen peskovima, laporima, glinovitim laporcima, peščarima, šljunkovima, konglomeratima, organogenim krečnjacima.

Prema najnovijim geotehničkim istraživanjima ne možemo sa sigurnošću da govorimo o geološkoj građi u zoni arheološkog nalazišta. Naime, površinski arheološki sloj (A) debljine 6–8 m se vrlo jasno izdvaja na terasi i odseku, a u nožici nasuto tlo (nt) debljine oko 4,5 m. Ovi sedimenti predstavljaju recentne tvorevine.

Ispod arheološkog sloja na terasnom platou izdvaja se vrlo tanki sloj debljine 1,5–2,0 m koji sa sigurnošću pripada kvartarnim-terasnim sedimentima (Q_{2at_1}). Ovi sedimenti su predstavljeni glinovitim prašinama (ne lesom) koje su prekrivene humusnim slojem. Arheološki sloj i kvartarni sedimenti u nožici terase izostaju.

Ispod kvartarnih sedimenata nalaze se sedimenti čija starost je diskutabilna. Na terasnom (višem platou) ovi sedimenti koje smo nazvali laporovite prašine su debljine oko 8,5 m a u nožici ispod nasipa (refuliranog peska) su debljine 4–5 m. Prema iskustvu većeg broja eminentnih geologa koji su pregledali jezgro bušotina, mogu se svrstati u neogene – pliocenske sedimente (Pl) dok na odseku ti isti sedimenti sadrže mnoštvo faune koja ih svrstava u eopleistocen (Q_1 , Pl?).

Sedimenti koji su konstatovani ispod kote 70 mnv na terasi i ispod kote 65(67) mnv u podnožju terase mogu se svrstati u sedimente sarmatske starosti (M_3^1), ali faunistički nisu dokazani. Predstavljeni su peskovima i laporima sive boje. Sedimentološki nisu slični sarmatskim tankoslojevitim laporima sa aragonitom po ravni slojevitosti koji se nalaze u blizini predmetne lokacije na obali Dunava.

U Pratećoj dokumentaciji: I INFOMACIONI GRAFIČKI PRILOZI priložena je Inženjersko geološka karta terena konkursnog obuhvata

Klimatske karakteristike

Klima u Beogradu i njegovoј široj okolini je umereno kontinentalna, sa četiri godišnja doba i oko 2.096 sunčanih sati godišnje čije su najveće srednje vrednosti u julu, a najmanje u decembru.

Godišnji tok padavina ima pretežne karakteristike kontinentalnog tipa, sa maksimumom u junu. Količina padavina je 670,0 mm prosečno godišnje, uključuje dominantno kišu, a ponekad grad, ledenu kišu i sneg. Najveći broj dana sa padavinama je u aprilu, junu i decembru.

Srednje mesečne vrednosti relativne vlažnosti se kreću u intervalu od 63% (aprila i jula) do 82% (decembra).

Predmetno područje, u kontekstu Beograda pripada topoklimatskoj zoni Brdovito zaleđe, koju karakteriše prosečna godišnja temperatura od 11°C. Srednje mesečne temperature kreću se u intervalu od 0,0°C (januar) do 22,1°C (julu). Tokom letnjih meseci javljaju se dani sa dnevnim temperaturama iznad 35°C i tropskim noćima (sa temperaturama iznad 20°C) od juna do avgusta. Broj dana sa temperaturom višom od 25°C je 95 u godini.

Beograd je vetrovito područje izloženo jugoistočnim, severoistočnim, severnim i severozapadnim vetrovima. Najčešći i najjači je jugoistočni vetar – košava, koji duva tokom cele godine, sa maksimumom u septembru i tokom zime, a minimumom u julu i julu i sa prosečnom brzinom od 25 do 45km/č, i olujnim udarima do 130km/č. Severozapadni vetar duva najčešće u letnjim mesecima, sa maksimalnom prosečnom brzinom 36m/s. Najhladniji vetrovi zimi su severni i severoistočni. Uzeti u obzir poziciju i orientaciju, konkursno područje je direktno izloženo košavi.

6.2 Zelene površine i vodotokovi

Zelene površine i šume

U okviru konkursnog područja nema javnih zelenih površina i šuma. Karakteristična je mozaično raspoređena vegetacija u okviru okućnica (uređene zelene površine sa utilitarnim vrstama, pojedinačna i grupacije stabala), ostaci šuma, povrtnjaci, voćnjaci i utrine. Obale reke Bolečice i delovi obale reke Dunav obrasli su prirodnom vegetacijom drvenastih i žbunastih vrsta. Područjem kulturnog dobra i njegove zaštićene okoline dominiraju ozelenjene ili neuređene okućnice, obradive površine i voćnjaci, ugari različitog stadijuma sukcesije, kao i pojedinačna i grupe stabala. U južnom delu konkursnog područja nalaze se obradive površine, voćnjaci, livade, ali i utrine sa prirodnom vegetacijom različitog stadijuma sukcesije.

Uz afirmaciju potencijala koji čine postojeće zelene površine planirane javne zelene površine predstavljaće deo jedinstvenog sistema zelenih površina Beograda.

Vodotokovi

Najznačajniji vodotok čija je desna obala i okviru konkursnog obuhvata, čije resurse u svakom smislu koristi i koji u značajnoj meri definiše predeone i ambijentalne karakteristike konkursnog područja je reka Dunav.

Kao jedini panevropski vodni koridor, najvažniji vodni put koji povezuje Crno sa Severnim morem i okosnica mreže unutrašnjih vodnih puteva, plovan celim svojim tokom kroz republiku Srbiju i ekološki koridor od međunarodnog i nacionalnog značaja, predstavlja, uz Arheološko nalazište, primarni razvojni resurs predmetnog područja. Područje u granicama konkursnog područja obuhvata desnu obalu Dunava od km 1145+000 do km 1144+000. Planskim rešenjem uz afirmaciju turističkog potencijala Dunava podržanog formiranjem putničkog pristaništa unutrašnji vodni saobraćaj ističe se značaj Dunava kao ekološkog koridora od međunarodnog značaja ekološke mreže Republike Srbije, s' tim da je deo priobalnog pojasa planiran za nasipanje i izgradnju hidrotehničkih objekata za korišćenje i zaštitu voda (nasip/kej), sa usvojenom kotom krune na 76,50 mnv.

Granica konkursnog obuhvata sa južne strane definisana je regulacijom leve obale reke Bolečice. Bolečica je kratka reka (12 km) desna pritoka Dunava, izvire u Vrčinu i celom svojom dužinom, do ušća u Dunav na području Vinče, teče kroz prigradski deo Beograda. Veći deo korita toka reke, osim poslednjih tri kilometra do ušća, je betoniran. Bolečica bi uz ekološku revitalizaciju aktuelnog zagađenog stanja mogla predstavljati vredan resurs predmetnog područja, međutim *Planom detaljne regulacije za primarne objekte Bolečkog kanalizacionog sistema – I FAZA („Službeni list grada Beograda“, br. 67/16)* na desnoj obali Bolečice uz ušće

u Dunav predviđena je izgradnja komunalnog kompleksa „Vinča“ - postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda Bolečkog kanalizacionog sistema (prema prostorno najzahtevnijem konceptu - kompletan tretman), uključujući i pozicioniranje glavnog odvodnog kolektora u okviru regulacije reke. Predmetnim PDR-om definisana je i izgradnja hidrotehničkih objekata za zaštitu od velikih voda, na obe obale, sa definisanom kotom nasipa na 76.50 mnv, kao i ozelenjavanje predmetnog prostora.

6.3 Saobraćaj

Beograd je, u skladu sa svojim geografskim položajem u regionalnom i evropskom kontekstu, deo usklađenih transevropskih i panevropskih transportnih saobraćajnih mreža.

Uz putnu mrežu namenjenu motornom saobraćaju, posebnu ulogu ima plovni put - Dunavski koridor, kao vredan turističkih resurs, deo transevropskog plovног puta, koji zajedno sa Rajnom i Majnom čini najvažniji vodeni put na kontinentu dužine od 23000 km.

Područje Srbije u obuhvatu je i u mreže Evropskih rekreativnih pešačkih staza. Deo Evropske pešačke staze E4 čini i trasa kroz Istočnu Srbiju, uključujući Beograd i Smederevo, te daje i mogućnost uključenja konkursnog obuhvata u tu transevropsku rutu. Osim toga potencijal konfiguracije terena i prirodnih resursa Beograda i okoline, sa prisutnim istorijskim i arheološkim nasleđem, obezbeđuje kontinuirano uvećanje broja formiranih pešačkih staza, kako rekreativnih tako i tematskih.

Grad Beograd raspolaže sa 83 km ne baš sistemske povezanih biciklističkih staza, koje pre svega obuhvataju urbano gradsko područje. Planirano je proširenje i unapređenje mreže i aktiviranje sistema javnih bicikala.

Aktuelno stanje

Konkursno područje pozicionirano je 14 km jugoistočno od Beograda, na desnoj obali Dunava i ima relativno povoljan saobraćajno-geografski položaj, međutim saobraćajna infrastruktura koja je od vitalne važnosti za razvoj turizma, nedovoljno je razvijena. Iz pravca Beograda do posmatranog prostora moguće je indirektno pristupiti preko Smederevskog puta, a blizinom ukrštaja državnih puteva IIA reda: 153 (Smederevski put) i 154 (Kružni put), omogućena je korektna veza sa autoputem Beograd–Niš (A3).

Primarnu uličnu mrežu konkursnog obuhvata i neposrednog okruženja čine ulice Profesora Vasića (kojom se ostvaruje i veza sa Smederevskim putem), Vinčanska i Miloša Obrenovića. Ostale saobraćajnice u neposrednom okruženju su deo sekundarne ulične mreže, koja je izvedena sa regulacijom, ali je kolovoz nedovoljne širine i bez trotoara.

S obzirom na pretežnu postojeću namenu prostora – porodično stanovanje, parkiranje vozila je okviru pripadajućih parcela. Parkiranje vozila posetioca arheološkog nalazišta se odvija unutar arheološkog nalazišta na parking površini pozicioniranoj uz obalu reke Dunav.

Potencijal reke Dunava, ekskluzivnog resursa u kontekstu turizma, kako u zoni konkursnog obuhvata i neposrednog okruženja ne postoji putničko-pristanišna infrastruktura u potpunosti je neiskorišćen, izuzev za potrebe individualnih plovila i to bez adekvatnog i bezbednog pristupa.

Javni gradski prevoz putnika - u funkciji je autobuski podsistem javnog prevoza putnika sa jednom autobuskom linijom koja povezuje Vinču sa Beogradom. Vozila u naselju saobraćaju ulicama Profesora Vasića, Palih boraca i Miloša Obrenovića.

Biciklistički saobraćaj - u zoni konkursnog obuhvata i neposrednog okruženja nema postojećih biciklističkih staza.

Planirano stanje

Opšti cilj je razvoj svih vidova saobraćaja kroz revitalizaciju i rehabilitaciju postojećih vidova saobraćaja i afirmaciju u aktuelnom trenutku neaktivnih saobraćajnih potencijala, povećanje nivoa saobraćajne usluge i bezbednosti i saobraćajnu dostupnost turističkog prostora kroz obezbeđenje:

1. rekonstrukcija putne i ulične mreže i formiranje kvalitetnih saobraćajnica koje tangiraju i presecaju prostor;

2. potrebnog broja parking mesta za posetioce
3. pristupa za turiste koji dolaze rekom formiranjem putničkog pristaništa "Vinča"
4. razvoj ostalih vidova saobraćaja – biciklističke i pešačke staze

- **Putna i ulična mreža**

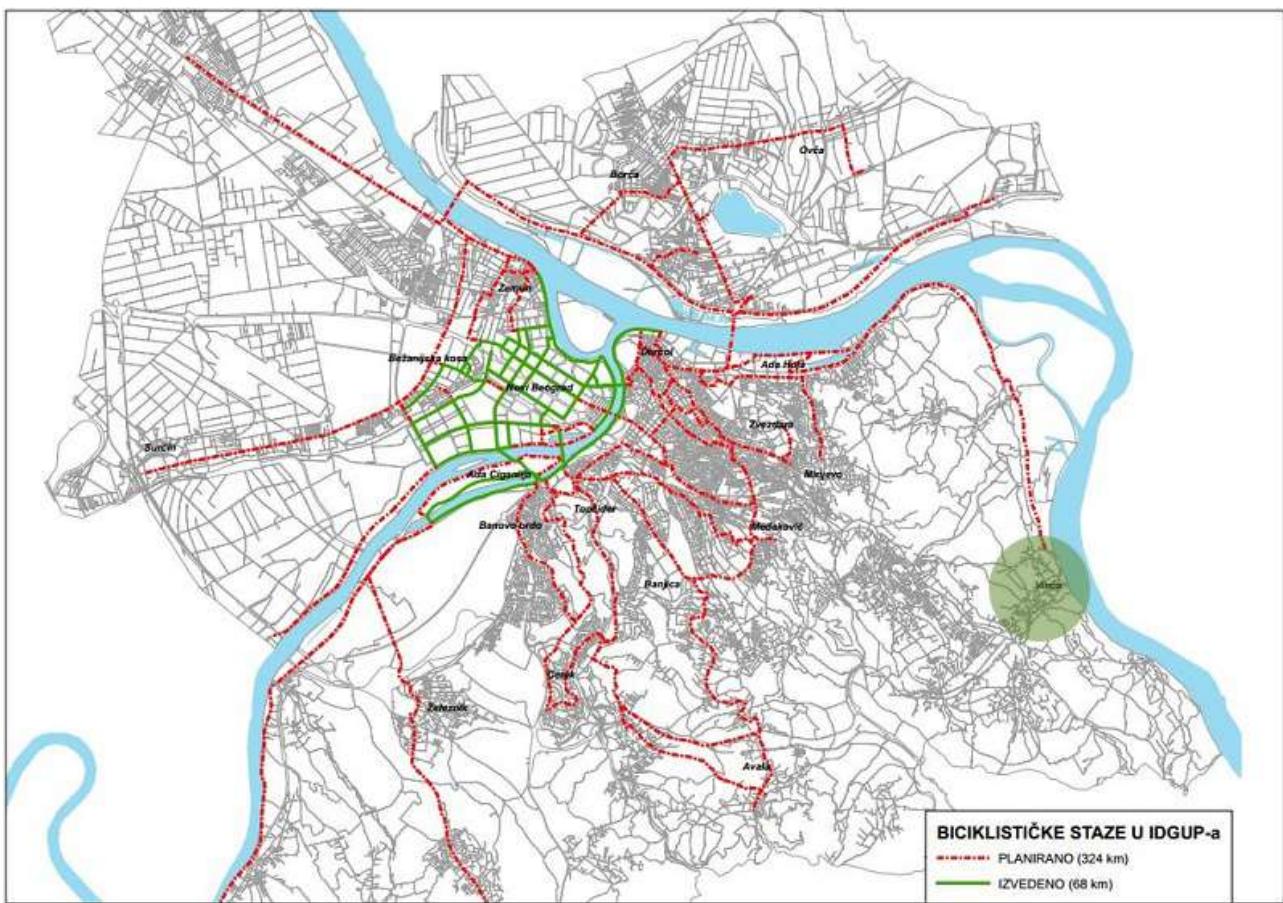
Koncept razvoja ulične mreže zasniva se na poboljšanju povezanosti ulične mreže unutar granice konkursnog obuhvata sa uličnom mrežom šireg prostora. Šire posmatrano, razvoj saobraćajne infrastrukture podrazumeva realizaciju autoputskog i železničkog koridora, kao dela drumskog koridora X i XI. Navedeni koridor se preko planiranog mosta na Dunavu spaja sa putnom i uličnom mrežom Pančeva i vodi dalje prema rumunskoj granici. Planirana autoputska obilaznica se nalazi uz granicu predmetnog područja sa jugoistočne strane. Planirano je isključenje sa ove obilaznice, preko petlje "Boleč", omogućava vezu autoputa sa lokalnom putnom mrežom.

- **Unutrašnji vodni saobraćaj**

Obuhvat konkursa uključuje deo desne obale reke Dunav u okviru kog se prema konceptu razvoja rečnog saobraćaja planira realizacija pristaništa „Vinča“ za pristup manjih plovnih objekata (turističkih brodova unutrašnjeg (teritorija Srbije) vodnog saobraćaja) i plovila javnog prevoza u okviru novog, vodnog podsistema u sistem javnog prevoza Beograda. U gradskom vodnom saobraćaju predviđaju se tri osnovna koridora putničkih tokova koji, pored značaja u javnom prevozu putnika, imaju posebnu vrednost u razvoju turizma grada Beograda. Predmetni prostor pripada istočnom koridoru: Savsko pristanište – Karaburma – Višnjica – Velikoselski rit – Forkontumac – Pančeve – Vinča – Ritopek – Grocka.

- **Biciklistički saobraćaj**

Na predmetnom području planirana je dvosmerna biciklistička staza trasom paralelno sa rekom Bolečicom, zatim duž obale Dunava i, od granice Arheološkog nalazišta ka jugu, u profilu Vinčanske ulice. Planirani razvoj biciklističkog saobraćaja u okviru područja i neposrednog okruženja, dat je u skladu sa konceptom razvoja biciklističkih staza za područje Beograda, u cilju njihovog povezivanja sa evropskim koridorima koji prolaze kroz Beograd i Srbiju (EUROVELO 6). Uključenje ove zone u sistem biciklističkih staza područja Beograda predviđeno je preko staze od Vinče do Pančevačkog mosta gde je predviđeno i povezivanje sa pomenutim evropskim koridorom.

slika 32. Mapa biciklistički staza Beograda

6.4 Infrastruktura

Aktuelno stanje

Konkursna lokacija i neposredno okruženje infrastrukturno je nedovoljno i neadekvatno opremljeno i uređeno. Postojeća infrastruktura je neujednačenog kvaliteta.

- #### - Vodovodna mreža

U okviru konkursnog područja delimično postoji komunalna vodovodna mreža, značajan broj domaćinstava poseduje kopane bunare.

- #### - Kanalizaciona mreža

U okviru granice konkursnog područja ne postoji komunalna kanalizaciona mreža.

- #### - Elektroenergetska mreža

Konkursno područje nije adekvatno obezbeđeno elektroenergetskom infrastrukturom ni u smislu kapaciteta, ni u smislu kvalitativnih karakteristika.

- #### - Telekomunikaciona mreža

Konkursno područje adekvatno je obezbeđeno telekomunikacionom infrastrukturom.

- #### - Toplovodna mreža

Na konkursnom području ne postoji toplovodna mreža i postrojenja.

Planirano stanje

Imajući u vidu da aktuelna planska dokumentacija, kako za konkursni obuhvat tako i za okruženje, predviđa razvoj afirmacijom potencijala i uvođenjem novih namena i sadržaja, što podrazumeva suštinski drugačije potrebe od aktuelnih u smislu infrastrukturnog opremanja, planiran je razvoj infrastrukturnih sistema u skladu sa razvojem područja.

6.5 Zaštita prirode i životne sredine

Zaštita prirode i predela

Konkursni obuhvat i neposredno okruženje, prema osnovnim predeonim karakteristikama, pripada tipu predela „Dunavsko priobalje – padinski deo desne obale Dunava“. Reč je o kulturnom predelu koji odražava tradicionalne načine korišćenja zemljišta, u skladu sa karakteristikama i ograničenjima prirodne sredine u kojoj se nalaze. Pogodan položaj između reke Dunav i šumadijskih planina Avale i Kosmaja, uslovili su razvoj poljoprivrede i stočarstva, a kasnije voćarstva i vinogradarstva. Razuđenim, brežuljkastim terenom na 250 do 300 mnv, dominiraju uglavnom polja malih dimenzija oivičena bogatom mrežom živica, sa velikim učešćem voćnjaka i vinograda. Lepota rečnog toka Dunava i njegovih obala čine pejzaž sa neponovljivim vizuelnim doživljajem. Jedna od ključnih celina ovog tipa predela je arheološko nalazište Belo brdo. U preseku kulturnih slojeva, koji je vidljiv sa obale Dunava, mogu se pratiti formiranje, razvoj i nastajanje naselja u periodu od blizu 7500 godina. U kontekstu reke Dunav i brežuljkastog zaledja, šire područje nalazišta ima vizuelni identitet i posebne pejzažne vrednosti, kao i sve karakteristike istorijskog kulturnog predela.

U konkursnom obuhvatu nema zaštićenih područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite, utvrđenih ekološki značajnih područja od međunarodnog značaja ekološke mreže Republike Srbije, kao ni evidentiranih prirodnih dobara, izuzev reke Dunav čiji je deo desne obale u granicama konkursnog obuhvata. Reka Dunav sa priobaljem je ekološki koridor od nacionalnog i međunarodnog značaja (Uredba o ekološkoj mreži („Službeni glasnik RS”, broj 102/10)), jer povezuje ekološki značajna područja na prostoru Republike Srbije, kao i ekološke mreže susednih zemalja.

Prirodnu vrednost predstavlja prirodna vegetacija u priobalu reke Bolečice, kao i sama reka Bolečica. Takođe, veliki značaj za zaštitu prirode predstavljaju pojedinačna stabla i grupacije stabala, međe i živice koje imaju izuzetan značaj za kretanje vrsta, a samim tim i očuvanje biodiverziteta.

Prostor deklarisan kroz plansko očuvanje postojećih namena ili pak promenu namena u cilju očuvanja prepoznate autentičnosti, omogućava očuvanje: istorijskog konteksta izgrađenog, prirodnih vrednosti prostora i uvođenje u promišljene i primerene ekonomski tokove.

Zaštita životne sredine

Neposredno okruženje konkursnog obuhvata, sa stanovišta zaštite životne sredine, predstavlja veoma složenu i delom degradiranu sredinu. S obzirom na namene, potencijalni zagađivači vazduha su deponija komunalnog otpada „Vinča“ i Institut za nuklearne nauke „Vinča“, a eventualna zagađenja mogu da vode poreklo i od saobraćaja i stacionarnih izvora.

Značajnih izvora buke osim saobraćaja nema.

Na teritoriji opštine Grocka, kojoj pripada naselje Vinča, nije uspostavljen monitoring kvaliteta činilaca životne sredine, osim u segmentu površinskih voda, čiji kvalitet odstupa od propisanih normi, a čemu doprinosi i neadekvatna infrastrukturna opremljenost, posebno u oblasti otpadnih voda.

Sa druge strane predmetno područje odlikuju povoljni mikroklimatski uslovi i značajni prirodni resursi, pre svega vodni.

Koncepcija zaštite životne sredine zasniva se na opredeljenju za održivi razvoj grada Beograda, pa tako i razmatrane teritorije što predstavlja kontinuirani proces formiranja ravnoteže između korišćenja prirodnih resursa i daljeg razvoja urbanih funkcija grada uz, na ovom području nedostajući, monitoring kvaliteta vazduha, voda i zemljišta, sa ciljem zaštite i unapređenje životne sredine na nivou evropskog standarda.

6.6 Zaštita kulturnog nasleđa

Zaštita kulturnog nasleđa na prostoru konkursnog obuhvata, osim Odlukama i Rešenjima koji formulišu i kategorizuju zaštitu arheološkog nalazišta Belo brdo u Vinči, PPPPN Arheološkog nalazišta Belo brdo i uslovima nadležnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture, koji su integrirani u Konkursni zadatak ovog

konkursa, tretirana je i u svim za ovo područje nadležnim dokumentima prostornog i urbanističkog planiranja kao ključno značajan kriterijum planskog razvoja.

Zakon o Prostornom planu Republike Srbije od 2010. do 2020. godine očuvano i zaštićeno kulturno nasleđe deo je vizije prostornog razvoja Republike Srbije, a „zaštita, kontrolisano i održivo korišćenje prirode, prirodnih resursa, prirodnog i kulturnog nasleđa“ definisani kao četvrti od pet osnovnih ciljeva plana. Opredeljenje vezano za kulturno nasleđe jeste da će „područja sa zaštićenim, uređenim i adekvatno prezentiranim kulturnim nasleđem jačati privlačnost i konkurentnost za investiranje i razvoj turizma“ uz cilj „da se kulturno nasleđe artikuliše kao razvojni resurs, zaštiti, uredi i koristi na način koji će doprineti uspostavljanju regionalnog i lokalnog identiteta u skladu sa evropskim standardima zaštite“. U najznačajnija područja u tom smislu, ubraja i arheološka nalazišta iz praistorije gde Vinča spada u „prioritetna kulturna područja koja treba da uživaju poseban tretman, bez obzira na status u okviru službe zaštite“.

Regionalni prostorni plan administrativnog područja grada Beograda prepoznaje raznovrsnost kulturne baštine na teritoriji grada kao razvojni potencijal i smešta moguće pravce razvoja u rekreativni i turistički potencijal reke Dunav, kao i unapređenje kulturnih dobara i njihovo korišćenje kao generatora ekonomskih, kulturnih i turističkih aktivnosti. Smatruјуći kulturno nasleđe „administrativnog područja Beograda i njegovog metropolitena jednim od fundamentalnih elemenata uređenja i prostornog razvoja osnovni cilj zaštite, uređenja i unapređenja kulturnih dobara je integrativna zaštita kulturnog nasleđa i upravljanje njime, kao generatorom turističkog i šireg ekonomskog razvoja, odnosno održivog razvoja“. Nalazište Belo brdo u Vinči tretira se u RPPAPB kao lokacija od prioritetskog značaja čija je razvojna zasnovana na integrativnoj zaštiti koja predstavlja koherentni sistem javnih intervencija stvoren da stimuliše i uravnoteži privatnu i društvenu inicijativu koja treba da kulturno nasleđe nauči da prepoznaje kao neobnovljivi resurs, izvor identifikacije (prepoznavanja) i kulturni kapital koji može da se koristi za razne vidove obnove.

Uredba o utvrđivanju Prostornog plana područja posebne namene međunarodnog vodnog puta E 80 – Dunav (Panевropski koridor VII) prepoznaje kulturno nasleđe Dunavskog koridora kao potencijal za uspostavljanje kvalitetnije međunarodne saradnje i za razvoj kulturnog turizma, a arheološko nalazište Belo brdo navedeno je u sistematizaciji kulturnih dobara koja je deo PPPPN Dunav. Kao opšti cilj zaštite nepokretnih kulturnih dobara navedeno je „stvaranje regionalnog identiteta na bazi očuvanja, zaštite i turističke valorizacije kulturnog nasleđa Podunavlja“, a kao operativni ciljevi navedeni su „aktiviranje potencijala kulturnog nasleđa kao razvojnog faktora, integralno autentičnosti kulturnih dobara i njihovog okruženja, zaštita dobara od nekontrolisane izgradnje i kvalitetna dostupnost sa vodnog puta, atraktivna prezentacija i interpretacija, kao i stvaranje uslova za bolju regionalnu i međunarodnu povezanost na bazi kulturnog identiteta.“

Prostorni plan za deo gradske opštine Grocka plansku koncepciju zaštite, unapređenja i razvoja kulturnog nasleđa, takođe zasnivana na principima integrativne zaštite i podrazumeva korelaciju tri ključna elementa – očuvanje, unapređenje i korišćenje kulturnih dobara – kao efikasan mehanizam koji će stvoriti pretpostavke za trajnu zaštitu nasleđa i integrisanje u savremene razvojne tokove opštine, kao jedini realan put ka njegovom opstanku i rehabilitaciji. Izuzetnu vrednost i jedinstvenost arheološkog nalazišta Belo brdo u Vinči Plan vidi kao potencijal kulturnog i naučnog povezivanja ovog područja na nacionalnom i međunarodnom nivou uz mogućnost integrisanja arheološkog nalazišta Belo brdo u kulturno-turističku ponudu šireg regiona.

7 KARAKTERISTIKE PROSTORA – KONKURSNI OBUVHAT

7.1.1 Postojeće stanje – lokacija i građevinski fond na lokaciji

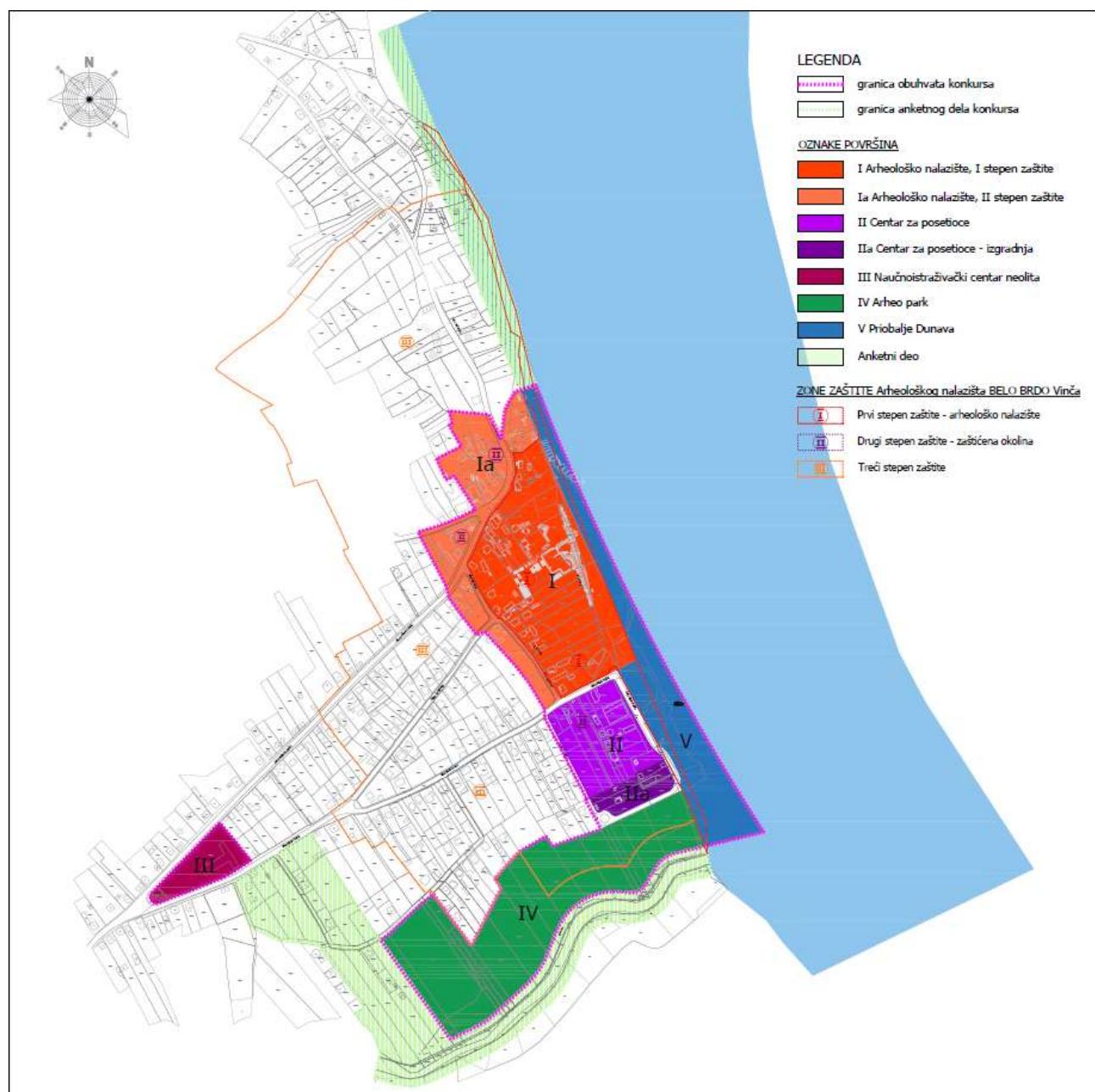
Lokacija na kojoj je planirano formiranje Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo u Vinči sa objektima Centra za posetioce i Naučnoistraživačkog centra neolita i potrebnim pratećim sadržajima obuhvata: desnu obalu Dunava - od ušća Bolečice na jugu do granice konkursnog obuhvata na severu, prostor arheološkog nalazišta (I stepen zaštite), prostor zaštićene okoline arheološkog nalazište (II stepen zaštite), zatim prostor

južno od granice zaštićene okoline arheološkog nalazišta do regulacije reke Bolečice, između regulacije priobalja Dunava na istoku i granice konkursnog obuhvata na zapadu duž regulacije leve obale Bolečice u širini od cca 100.0 metara, odnosno cca 200.0 metara u najzapadnijem delu i parcele stare škole i aktivnog objekta pošte.

Budući kompleks Arheološki park sadrži pet specifičnih podcelina:

- Arheološko nalazište
- Centar za posetioce
- Naučnoistraživački centar neolita
- Priobalje Dunava - šetalište, pristan i obaloutvrda
- Arheo park (u sklopu koje je predviđen i glavni parking Kompleksa sa pratećim sadržajima)

povezanih slobodnim prostorima kompleksa koji uključuju saobraćajne, zelene i pešačke površine, kao i druge potrebne prateće sadržaje. Ukupna površina kompleksa u obuhvatu konkursa je 223.590 m², odnosno oko 22.36 ha.

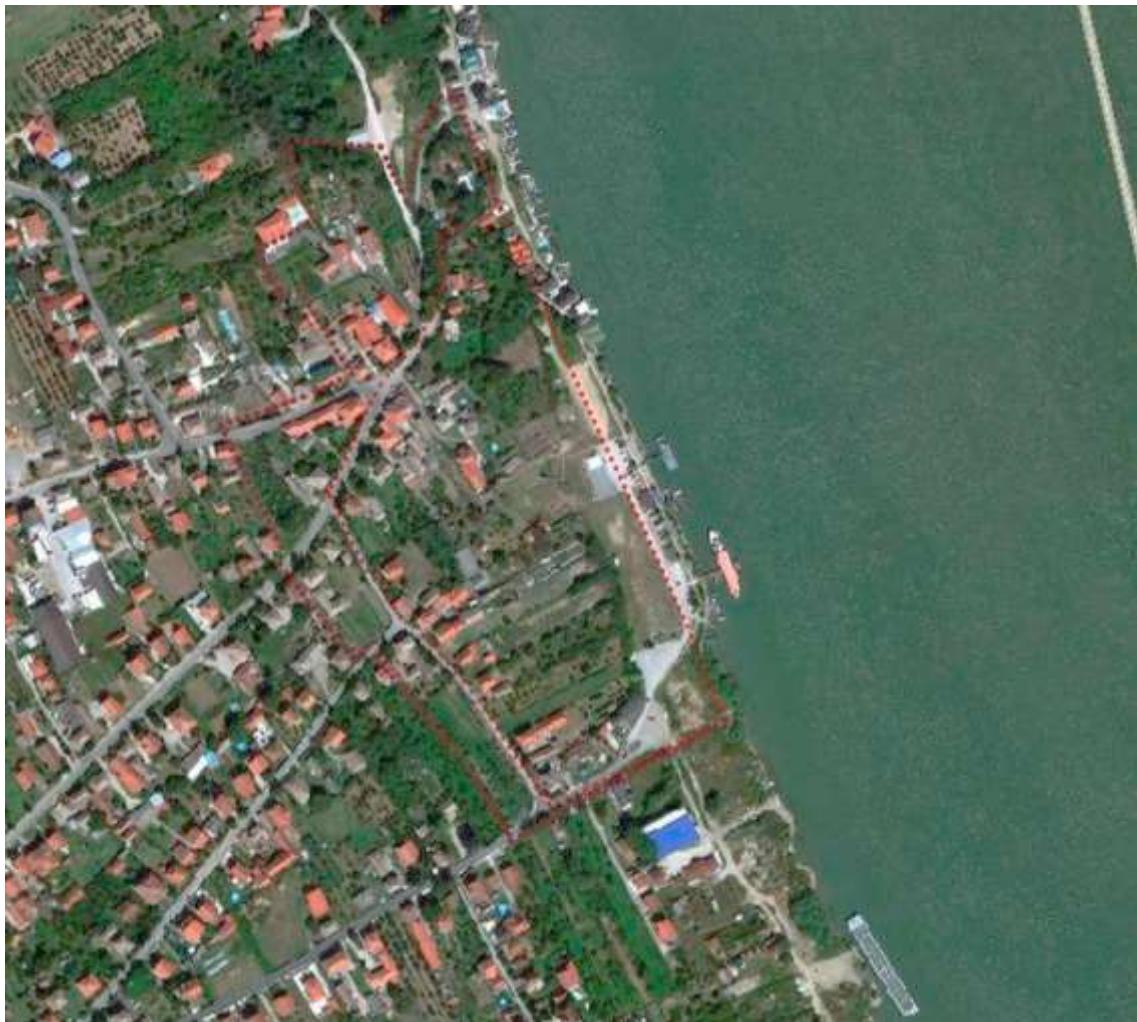

slika 33. Prikaz obuhvata akonkursa sa podcelinama

Podcelina Arheološko nalazište

Arheološko nalazište je uzvišeni plato na kojem se živilo i koji je u prošlosti bio neposredno uz reku. Stanovnici neolitskog naselja bili su upućeni na reku i zato su se arheološki slojevi i dugo trajanje manifestuju na ovom ograničenom prostoru. Deo prostora koji je danas i turistički punkt je mesto gde je život i naseljavanje bilo najintenzivnije, što se manifestuje kroz profil visok 10 m, koji se prirodno snižava i ostaci naseljavanja se smanjuju u pravcu ka severu, jugu i zapadu.

Prostor podceline *Arheološko nalazište* obuhvata dominantan deo arheološkog nalazišta - I stepen zaštite površine oko 52 050 m² i veći deo zaštićene okoline arheološkog nalazište – II stepen zaštite površine oko 32 150 m², što ukupno čini 84 200 m². Zonu podceline *Arheološko nalazište* u okviru I stepena zaštite čine katastarske parcele: 2014, 2015, 2016/1, 2016/2, 2016/3, 2018/1, 2018/2, 2018/3, 2018/4, 2019/1, 2019/2, 2020, 2021, 2022, 2023/1, 2023/2, 2023/3, 2023/4, 2024, 2025/1, 2025/2, 2025/3, 2026/1, 2026/2, 2026/3, 2026/4, 2026/5, 2026/6, 2027/1, 2027/2, 2027/3, 2027/4, 2046/1, 2046/2, 2046/3, 2047/1, 2047/2, 2047/3, 2048/1, 2048/2, 2619/5 i delovi katastarskih parcela 2619/5, 2619/6, 2619/7, 2619/8, 2619/9, sve KO Vinča, a u okviru II stepena zaštite katastrske parcele: 1992/1, 1994/1, 1994/2, 1995/1, 1995/3, 1995/4, 1996/1, 1999/1, 1999/2, 2000, 2011/1, 2011/2, 2011/3, 2012, 2013/1, 2013/5, 2013/6, 2017/1, 2017/2, 2017/3, 2017/4, 2049/1, 2049/2, 2728 i delovi katastarskih parcela 1992/2, 1992/3, 2017/5, 2017/6, 2017/7 i 2691/1.

slika 34. Orto-foto snimak sa granicom I i II stepena zaštite arheološkog nalazišta kao celine u konkursnom obuhvatu

Nalazište u zoni I stepena zaštite, kao prostor na kom se u kontinuitetu obavljaju istraživanja, predstavlja osnovicu formiranja Arheološkog parka Belo brdo u funkciji istraživanja i turističkog korišćenja.

Pristup nalazištu moguć je iz pravca zapada, postojećom mrežom saobraćajnica, kao i iz pravca Dunava. Sagledavanje nalazišta sa vode, u kontekstu okruženja, daje daleko kvalitetniju mogućnost formiranja zaključaka o njegovom karakteru. Gledano sa obale, onako kako mu se pristupa, Arheološko nalazište predstavlja visoki profil koji od juga ka severu raste, maksimalnu visinu - 10 m dostiže na središnjem delu lokaliteta. Iako je ovaj profil delom obrastao vegetacijom, visina i konfiguracija profila se jasno uočava.

slika 35. Postojeće stanje arheološkog nalazišta

izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

slika 36. Izgled visokog arheološkog profila, 2009. izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

U aktuelnom stanju, deo predmetnog prostora koji je u privatnom vlasništvu je u funkciji stanovanja – pojedinačne parcele sa jednoprodičnim stambenim zgradama, pomoćnim objektima i baštama, dok je deo prostora koji je u državnom vlasništvu u funkciji voćnjaka (k.p. br. 2026/4, 2026/5, 2026/6, 2027/2, 2027/4, 2048/2 i 2047/2 sve KO Vinča) i prostora aktivnog arheološkog nalazišta gde se vrše istraživanja i koje posećuju turisti (k.p. br. 2023/1, 2023/2, 2023/3, 2024 i 2025/2 sve KO Vinča).

slika 37. Izgled visokog arheološkog profila, 2021. izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

Trenutno se arheološkom nalazištu pristupa isključivo sa strane obale, ulicom Nikole Pašića.

slika 38. Obala i položaj arheološkog nalazišta, pogled sa južne strane, 2014.

izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

slika 39. Izgled arheološkog profila, 2007.

izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

slika 40. Izgled arheološkog profila, 2014.

Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

Prilaz sa severne strane zaokružen je arheološkim profilom parcele na kojoj se iskopavanja obavljaju od 2011. tj. 2019. godine. Na ovom delu profila uočavaju se duboke pukotine nastale usled atmosferskih uticaja, uticaja vegetacije i uticaja klizanja ovog dela nalazišta.

slika 41. Izgled atmosferskih, erozivnih promena i uticaja vegetacije na delu arheološkog profila, 2014.

Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

Centralni deo arheološkog nalazišta je iskopavan do 2009. godine (katastarska parcela 2025/2 KO Vinča). Ova površina od 400 m², predstavlja ukopani deo dubine do 1,5 m, prekriven geotekstilom, peskom, šljunkom i geomrežom. Na ovaj način zaštićeni su ostaci najmlađe faze neolitskog naselja. Uz zapadnu i severnu ivicu parcele nalazi se grupacija privremenih objekata u pravougaonom rasporedu.

*slika 42. Izgled aktuelnog prostora za prihvat turista : 1. Objekat u kojem se nalazi obezbeđenje nalazišta
2. Muzejska postavka, 2a. Replike neolitske kuće, 3. Natkriveni objekti sa klupama, 4. Prilazne stepenice, 5. Depoii
Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture*

Objekti su od drveta, sa plitko ukopanim utemeljenjem. U periodu kad su postavljeni korišćeni su za boravak članova ekipe prilikom iskopavanja i radne prostorije. S obzirom na to da su danas većinom neuslovni, ili se koriste za depoe – čuvanje uzoraka i poduzoraka zemlje za flotaciju i dalje analize, sušenje materijala nakon iskopavanja ili su prazni.

U jednom od ovih objekata, na zapadnoj granici parcele, 2012. godine otvorena je nova muzeološka postavka, u prostoru od 100 m², koju čini 260 eksponata sa najnovijih iskopavanja i delovi objekata koji su konzervirani i izmešteni sa iskopa. Ispred objekta 2020. godine izgrađena je replika neolitske kuće. Na platou su postavljeni informativni panoi, a koristi se i za povremen tematske izložbe. Ovaj prostor koristi se za prihvat posetilaca, gde kustos-vodič izlaže o arheološkom nalazištu, a za grupne posete koristi se središnji objekat – natkriveni prostora sa klupama za sedenje.

*slike 43a, 43b. Izložbeni prostor na arheološkom nalazištu otvoren za posetioce 2012. godine
Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture*

Severno od ove parcele je površina koja se istražuje od 2019. godine i deo nalazišta koji je zarastao u vegetaciju. Takođe severno i zapadno od centralnog dela nalazišta su parcele u privatnom vlasništvu sa objektima za stanovanje i pomoćnim objektima.

Zapadni deo arheološkog nalazišta do ulice Belo brdo, čine parcele sa kućama za stanovanje.

Katastarske parcele u obuhvatu prvog stepena zaštite nalazišta koje nisu u vlasništvu države u različitim su fazama eksproprijacije, sa ciljem da sve katastarske parcele u obuhvatu prvog stepena zaštite kroz eksproprijaciju postanu državno vlasništvo u najkraćem roku.

slika 44.a, 44.b Izgled zapadne granice arheološkog nalazišta

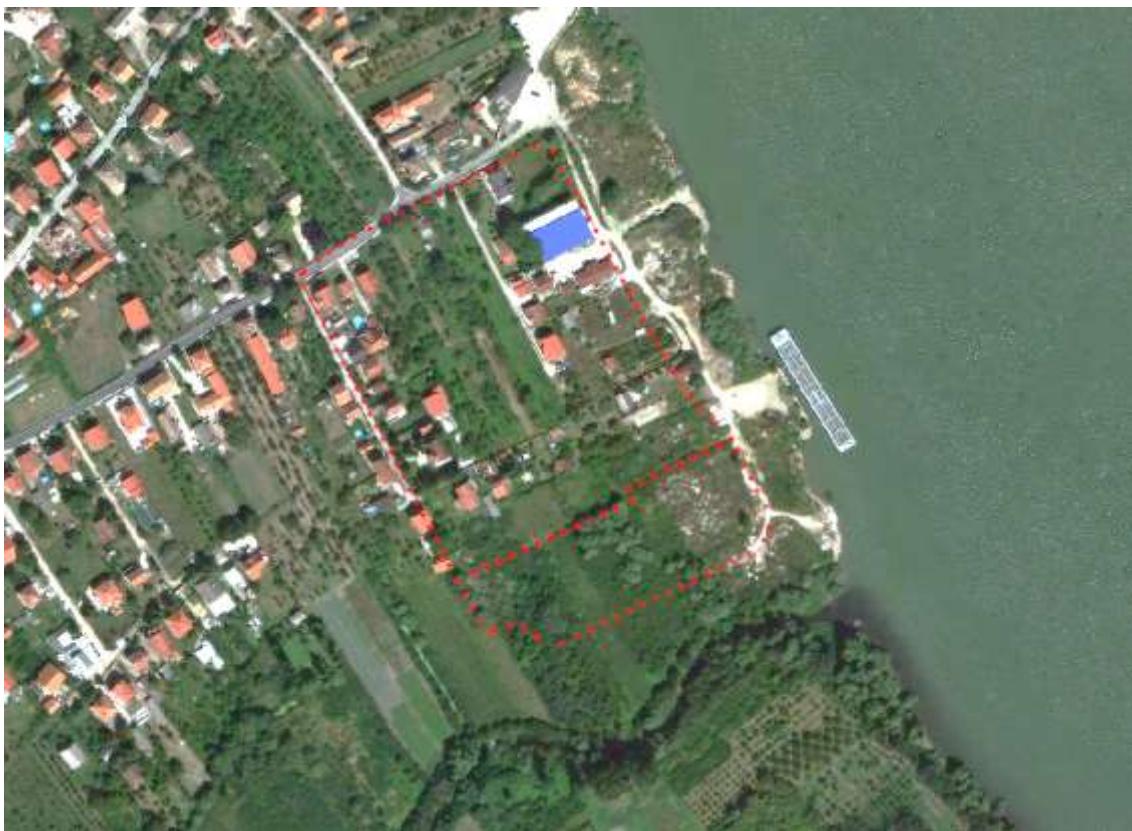
izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

Prostor namenjen podcelini Centra za posetioce

Prostor namenjen podcelini *Centar za posetioce* u ukupnoj površini od oko 23 260m², obuhvata područje južno od Arheološkog nalazišta u I stepenu zaštite, od ulice Nikole Pašića do zone namenjene Arheo parku, između granice Arheološkog nalazišta u I stepenu zaštite na istoku i planirane komunalne staze na zapadu.

Po pitanju zaštite arheološkog nalazišta ovaj prostor pripada II (većim delom) i III stepenu zaštite.

Zonu namenjenu izgradnji objekta Centra za posetioce (u okviru III stepena zaštite) čine katastarske parcele br. 2028/14, 2028/15, 2028/47, 2028/48, 2028/77, 2028/120, KO Vinča.

slika 45. Orto-foto sa prikazom prostora namenjenog Centru za posetioce

Zonu spoljnog prostora u funkciji Centra za posetioce, u okviru II stepena zaštite, čine katastarske parcele br. 2028/16, 2045/1, 2045/2, 2045/3, 2045/4, 2045/5, 2045/6, 2045/7, 2045/8, 2045/9, 2045/10, 2045/11, 2045/16, 2045/18, 2045/19, 2045/20, 2045/21, 2045/22, 2045/23, 2045/28, 2045/29, 2045/30, 2045/31, 2045/32 i deo kp 2028/26, KO Vinča.

Prostor namenjen podcelini *Centar za posetioce* u aktuelnom stanju predstavlja neuređeno zaleđe priobalja, parcele u funkciji jednoporodičnog stanovanja, a kao dominantna izdvaja se privredni objekat na k.p. br. 2045/1, izgrađen pre utvrđivanja zaštićene okoline arheološkog nalazišta (2009.) koji danas nije u funkciji i u zapaštenom je stanju.

Nova namena prostora podrazumeva uklanjanje svih postojećih objekata pri privođenju zemljišta nameni.

Prostor namenjen podcelini Naučnoistraživački centar neolita

Prostor namenjen podcelini *Naučnoistraživački centar neolita*, ukupne površine od oko 7900m² nalazi se na raskrsnici ulica Profesora Vasića i Nikole Pašića i obuhvata k.p. br 2070/1 i 2070/4 KO Vinča. U aktuelnom stanju u okviru predmetnog prostora nalaze se objekat Stare osnovne škole (2070/1) koji je od izgradnje nove zgrade osnovne škole van funkcije i objekat bez karakteristika namene, trenutno prilagođen funkciji Pošte (2070/4).

Pomenuti objekti su bez arhitektonskih vrednosti. Nova namena prostora podrazumeva uklanjanje svih postojećih objekata.

slika 46. Orto-foto sa prikazom prostora namenjenog Naučnoistračivačkom centru neolita

Prostori namenjeni podcelini Priobalje Dunava

Priobalje Dunava koje je predmet ovog konkursa sa planiranim namenom obaloutvrde, šetališta, zelenih površina i pristana, obuhvata prostor između regulacione linije male vode i granice arheološkog nalazišta (i stepen zaštite), od ušća Bolečice na jugu do granice konkursnog obuhvata na severu.

Ovaj prostor, u smislu vodozaštite i urbanizacije, u prošlosti nije adekvatno tretiran. Na delu obale uz Arheološko nalazište postoji segment delimično formirane obaloutvrde izgrađene 1980-ih godina, u dužini od 260m, sa kotom krune na 74 mm. Sastoji se, posmatrano od Dunava ka nalazištu, od keja i zaravnjenog platoa širine 20-40m. Aktuelno stanje obale Dunava u ovom segmentu je takvo da je vertikalni odsek u zoni arheološkog nalazišta, visine 7.0-10.0m, privremeno poduprt sa zaravnjenog platoa radi sprečavanja daljeg procesa odronjavanja. Uzvodno od obaloutvrde, u dužini od oko 200 m, urađena je zaštita obale do kote 72mm, ova zona je bez posebnog uređenja aktivirana u funkciji potreba lokalnog stanovništva.

slika 47. Orto-foto sa prikazom priobalja Dunava u zoni konkursnog obuhvata

Najveću površinu obale u ovoj zoni zauzima zelena površina na koju se povremeno postavljaju rekviziti dečijeg igrališta. Neposredno uz reku je asfaltirana staza namenjena pešacima koja se koristi kao kolovozna traka za automobile, a asfaltirana površina ispred prilaza arheološkom nalazištu koristi se kao parking. U vreme arheoloških iskopavanja na ovoj površini postavljeni su kontejneri za boravak stručne ekipe.

U severnom delu ovog prostora nalaze se objekti izgrađeni delom na obali delom iznad vode (sojenice), u funkciji su kuća za odmor i ugostiteljstva, produkt su bespravne izgradnje i nemaju upotrebnu dozvolu. Desetak objekata, gusto poređanih jedan uz drugi, izgrađeni su i na delu obale neposredno uz arheološko nalazište, takođe bespravno i nemaju upotrebnu dozvolu.

Na reci, uz obaloutvrdnu postavljeno je više objekata.

Gledano od juga uzvodno prvi objekat je ponton - pristan za manja plovila. Ovaj ponton na šipovima postavljen je 2020. godine u organizaciji i za potrebe Muzeja grada Beograda. U kontekstu ovog Konkursa pozicija i namena ovog pontona su obavezujuće.

slika 48. Ponoton - Pristan postavljen 2020. godine Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

Sledeći objekat na vodi, prvi severno od pristana, je brod restoran „Srbija“, koji svoju ugostiteljsku delatnost obavlja isključivo na toj lokaciji. Brod - restoran je pešačkim mostom povezan sa obalom, a na predmetnoj lokaciji nalazi se bez dozvole.

Objekat na vodi severno od brod restoran „Srbija“, manji ponton u funkciji je terase restorana „Maestral“ koji je pozicioniran na obali. Objekat ima sezonski karakter i nema upotrebnu dozvolu.

Prostor namenjen podcelini Arheo park

Zona namenjena podcelini *Arheo park* obuhavata prostor u zaleđu neposrednog priobalja leve obale reke Bolećice, od granice PPPPN Arheološki park Belo brdo ka severu, čine ga katastarske parcele: 2028/5, 2028/6, 2028/23, 2028/24, 2028/30, 2028/32, 2028/69, 2028/110 KO Vinča i delovi katastarskih parcela: 2028/18, 2028/19, 2028/20, 2028/21, 2028/22, 2028/25, 2028/33, 2028/34, 2028/35, 2028/37, 2028/70, 2028/84, 2028/85, 2028/86, 2028/109 i 2028/111, u ukupnoj poršini od 65 880m².

U aktuelnom stanju predmetni prostor je u vlasništvu privatnih lica, u funkciji poljoprivredno obradivog zemljišta.

slika 49. Orto-foto sa prikazom prostora namenjenog areheo parku

slika 50. Ušće Bolećice u Dunav, ka zapadu

Izvor: arhiva Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

8 KONKURSNI ZADATAK

8.1 Predmet konkursa, opšte smernice i preporuke

Predmet konkursa je idejno rešenje prostora Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo u Vinči sa objektima Centra za posetioce i Naučnoistraživačkog centra neolita i obuhvata:

- Idejno urbanističko-arhitektonsko rešenje Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo,
- Idejno rešenje mobilnih elemenata i objekata u funkciji Arheološkog nalazišta i uređenja prostora Zaštićene okoline arheološkog nalazišta
- Idejno arhitektonsko rešenje objekta Centra za posetioce sa pripadajućim spoljnim prostorom
- Idejno arhitektonsko rešenje objekta Naučnoistraživačkog centra neolita sa pripadajućim spoljnim prostorom
- Idejno rešenje prostora Arheo parka i glavnog parkinga kompleksa sa pratećim sadržajima
- Idejno rešenje uređenja priobalja Dunava u zoni Arheološkog parka Belo brdo – šetalište (uređene slobodne i sadržajima aktivirane površine priobalja), pristan i obaloutvrda.

Predmet konkursa su, na anketnom nivou i idejna rešenja uređenja prostora leve i desne obale reke Bolečice uz zonu konkursnog obuhvata, prostora neposredno uz saobraćajnu vezu između podceline *Naučnoistraživačkog centra neolita* i priobalja reke Bolečice, kao i prostora priobalja Dunava od granice zone konkursnog obuhvata uzvodno u dužini od oko 600m.

Poštjući kontekst lokacije i njenog neposrednog okruženja, izuzetan značaj arheološkog lokaliteta i poziciju predmetnog prostor kao dela priobalja reke Dunav - najdužeg i najznačajnijeg evropskog plovнog puta i ekološkog koridora međunarodnog značaja, sve intervencije potrebno je pažljivo razmotriti u cilju dobijanja što kvalitetnijeg rešenja, za koje se očekuje da, uz obezbeđenje efikasnosti korišćenja prostora i očuvanje posebnosti i vrednosti lokaliteta, unapredilo funkcionalne i likovne vrednosti ambijenta. Pri koncipiranju konkursnog rešenja, svakako treba uzeti u obzir i poziciju Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo u kontekstu šireg sagledivog okruženja i budućeg razvoja grada.

Konkursno rešenje treba da pokaže visok koncepcijski nivo u tretmanu zaštite kulturnog nasleđa koji afirmiše savremene tendencije u arhitekturi. Izuzetno je važno, pri formiranju rešenja, imati u vidu kao suštinski kriterijum, sve aspekte vrednosti i nereverzibilnost arheološkog nasleđa, kao i činjenicu da ovaj konkurs predstavlja deo procesa integrativne zaštite arheološkog nalazišta Belo brdo u Vinči kroz afirmaciju njegovog potencijala kao generatora razvoja naučnih, kulturnih i turističkih aktivnosti.

Značajan element predmetne lokacije predstavljaju i njeni potencijali sagledljivosti reke i povezivanja sa njom, kao i vizure ka reci i neposrednom okruženju.

Konkursno rešenje treba da afirmiše savremene tendencije u arhitekturi, oblikovanju i uređenju javnih prostora uključujući i jasan afirmativan odnos prema svim aspektima održivosti planirane izgradnje i uređenja kako vezano za realizaciju tako i za eksploataciju svih sadržaja Kompleksa.

8.1.1 Obaveze u formiranju prostora

- Prepoznatljivo arhitektonsko-urbanističko rešenje u skladu sa potrebama namene, karakteristikama i značajem lokacije koje korespondira sa okruženjem;
- Urbanističko-arhitektonsko rešenje kompleksa koncipirati na način da bude primereno lokaciji u sklopu ambijentalne celine kako u smislu fizičke strukture i vizuelnih karakteristika tako i programski, u smislu dispozicije pojedinih sadržaja;
- Karakter kompleksa u duhu i sa karakteristikama savremene arhitekture;
- Primarni zahtevi organizacije prostora su mogućnost raznovrsnog fleksibilnog korišćenja, dobra prostorna struktuiranost i laka orientacija, jednostavnost i efikasnost koncepta komunikacija;
- Kretanje korisnika i posetilaca prostora treba da je logično, u skladu sa dinamikom i načinom korišćenja različitih sadržaja i brojem posetilaca.

- Po pitanju saobraćaja, dolazni i odlazni putevi treba da budu jasno i jednostavno organizovani;
- Osiguranje dobre saobraćajne pristupačnosti bez stacioniranja mirujućeg motornog saobraćaja van zona predviđenih programom;
- Dobra funkcionalna povezanost u okviru podceline i podcelina međusobno u horizontalnom i u vertikalnom planu;
- Afirmacija postojećih prirodnih vrednosti i ambijenta krajolika i očuvanje autohtonih obeležja priroblja;
- Zaštita zona arheološkog nalazišta i uslova za dalja arheološka istraživanja;
- Uslovi i mere zaštite kulturnih dobara su obavezujući;
- Vertikalnu regulaciju svih stalnih objekata predviđenih u kompleksu planirati u skladu sa uslovima odbrane od poplava - pod prizemlja na koti 76.50 mnv ili višoj;
- Primena materijala adekvatnih ekoloških karakteristika, u skladu sa programskim i eksplotacionim potrebama namene i propisima u smislu bezbednosti;
- Projektovano rešenje treba da obezbedi infrastrukturno opremanje na najvišem nivou, u smislu komfora posetilaca i korisnika prostora;
- Svi pristupi, površine namenjene pešačkom kretanju i manevarski prostori treba za zadovolje nesmetano kretanje osoba sa otežanim kretanjem i osoba sa invaliditetom.

8.2 Programske elemente i smernice za Kompleks Arheološkog parka Belo brdo

Prostor Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo, koji se sastoji iz više podcelina, koncipirati na način da, kako u funkcionalnom tako i u smislu dizajna, čini jedinstvenu celinu prepoznatljivog vizuelnog identiteta.

Ciljne grupe korisnika Arheološkog parka Belo brdo u Vinči su stručnjaci - arheolozi i stručnjaci drugih struka u kontekstu multidisciplinarnog karaktera predmetnih istraživanja, posetoci - turisti (pojedinačne/grupne posete), studenti, učenici, službenici Arheološkog parka, kao i lokalno stanovništvo.

Kapacitet Kompleksa planiran je za do 1100 jednovremenih posetilaca, imajući u vidu sve podceline.

Ključno opredeljenje načina korišćenja Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo, u pravcu održivosti, afirmisano je kroz više aspekata, između ostalog i suočenje prometa motornim vozilima u okviru Kompleksa na minimum i osiguranje tzv. "meke" mobilnost unutar turističkog prostora. Korisnicima je potrebno obezbediti uslove za „krstarenje“ prostorom uz pomoć iznajmljivanja segveja, bicikala (običnih i tandem) i trotineta - *Rent-a-bajk; Rent-a-segvej; Rent-a-trotinet*. Duž biciklističkih staza treba predvideti stanice za parkiranje i uzimanje / ostavljanje ovih vrsta vozila (na primer u zonama tematskih sadržaja Arhroparka parka, pojedinih sadržaja priroblja Dunava i slično, odnosno na pozicijama gde se može očekivati „prekid“ vožnje zbog drugih atraktivnih sadržaja). Potrebno je obezbediti uslove i za kretanje namenskim vozilima na električni pogon, pre svega za starije i slabije pokretne osobe, na način da je omogućena veza parkinga sa svim podcelinama kompleksa, a sličnoj nameni može da posluži i vozić za koji se kupuje dnevna karta koja omogućava ulazak i izlazak na različitim stanicama zavisno od interesovanja.

U kontekstu afirmacije održivosti, ozelenjavanje krovnih površina nove izgradnje, njihova aktivacija u svrhu energetskih potencijala ili u svrhu drugih, u skladu sa namenom objekta i potrebama korisnika svršishodnih sadržaja, takođe čini doprinos.

Predviđeno je da pristup Arheološkom nalazištu i Centru za posetioce, kao i pojedinim drugim sadržajima bude omogućen samo posetiocima sa kartama. U navedenom kontekstu treba predvideti i mogućnost ograđivanja Kompleksa (izuzev podceline Naučnoistraživački centar neolita) imajući u vidu specifičnost funkcionalnih potreba i raznovrsnost grupa korisnika svake od podcelina.

Sistem komunikacija u Kompleksu Arheološkog parka treba da obezbedi dobru povezanost svih podcelina sa zonom parkinga i međusobno i udobno kretanje za sve kategorije korisnika.

Potrebno je obezbediti uslove (u smislu komunikacija) da vođenja organizovanih poseta ima kontinuirani tok (kružno vođenje), počev od Centra za posetioce.

Predmet konkursnog zadatka je i dizajn mobilijara u sklopu parternog uređenja prostora Kompleksa koji obavezno sadrži elemente za predah (sedenje, ležanje, komunikacija) elemente za parkiranje bicikala / segveja / troniteta sa punjačima (sa opcijom za obezbeđenje energije putem solarne stanice) osvetljenje, korpe za otpatke, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnih potreba podceline. Osvetljenje je potrebno, pre svega, radi javne sigurnosti, kontrole kretanja i osvetljenja znakova i upustava, ali treba imati u vidu da je osvetljenje i bitan element u kontekstu proširenja iskoristivost destinacije u večernjim časovima, važan faktor u stvaranju društvene atmosfere, a može biti i vredan resurs u afirmaciji ambijenta. Elemente mobilijara, oblaganja i opremanja partera, predviđeni od adekvatnih, otpornih, trajnih i održivih materijala, u skladu sa konceptom predloženog rešenja.

8.2.1 Programski elementi i smernice za podcelinu Arheološko nalazište

Arheološko nalazište kao jedna od podcelina ovog konkursa obuhvata prostor arheološkog nalazišta - I stepen zaštite (prema *Odluci o utvrđivanju lokaliteta Belo brdo u Vinči za arheološko nalazište „Službeni glasnik RS”, br. 71/2009*) i veći deo prostora zaštićene okoline arheološkog nalazišta – II stepen zaštite.

Grafički prikaz obuhvata podceline Arheološko nalazište dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA PRIKAZOM PODCELINA.

Arheološko nalazište (I stepen zaštite) je prostor u okviru kog se u aktuelnom trenutku obavljaju aktivna istraživanja. Istraživanja se ne realizuju kontinuirano na celoj površini obuhvata nalazišta u I stepenu zaštite, već parcijalno, obuhavajući različite segmente ovog prostora, u skladu sa napretkom procesa eksproprijacije i planiranim aktivnostima. Zaštićena okolina arheološkog nalazišta (II stepen zaštite) u aktuelnom trenutku nije zona aktivnih istraživanja, ali ima potencijal da nakad, u budućnosti, to postane.

Ciljne grupe korisnika podceline Arheološkog nalazišta su pre svega stručnjaci - arheolozi i stručnjaci drugih struka u kontekstu multidisciplinarnog karaktera predmetnih istraživanja, posetioci - turisti (pojedinačne/grupne posete) u okviru kontrolisanih uslova i službenici Arheološkog parka, što ne isključuje povremeno učešće i drugih grupa korisnika ovog prostora, takođe pod kontrolisanim uslovima.

ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE (I STEPEN ZAŠTITE) obuhvata prostor ograničen istočnom regulacijom ulica Belo Brdo i Profesora Vasića, južnim granicama k.p. br. 2728, 2017/3, 2017/4 KO Vinča, regulacionom linijom koja razdvaja arheološko nalazište i obaloutvrdu i severnom regulacijom planiranog produžetka ulice Nikole Pašića.

Primarni pristup Arheološkom nalazištu (I stepen zaštite), za posetioce predviđeni iz pravca podceline Centar za posetioce, uz obezbeđenje adekvatne veze Arheološkog nalazišta i sa prostorom priobalja, u čijoj je zoni pristupa potrebno obezbediti i kontrolni punkt. Primarni pristup za istraživače je promenljiv i zavisi od konretnog prostora istraživanja.

Za prostor Arheološkog nalazište (I stepen zaštite) konkursnim rešenjem potrebno je omogućiti prezentaciju toka arheoloških istraživanja *in situ*, u kontrolisanim uslovima, kao i dalja arheološka istraživanja i zaštitu arheoloških zona. Novu strukturu na lokalitetu planirati kao **privremene, montažno-demontažne i mobilne, nadzemne, objekte i elemente** za različite potrebe: potrebe rada i okupljanja istraživača (A), potrebe pristupa i kretanja posetilaca (B) i potrebe zaštite i prezentacije arheoloških ostataka (C).

(A) OBJEKTI I ELEMENTI ZA POTREBE RADA I OKUPLJANJA ISTRAŽIVAČA

Za potrebe rada i okupljanja istraživača predviđeni objekte i elemente (nadstrešnice, zakloni, platforme...) kao mobilne, fleksibilne i multiplikativne sa mogućnošću modifikacije prema potrebama različitih pozicija, vremenskih uslova i kapaciteta, u toku korišćenja.

Sadržaji namenjeni za rad i okupljanje istraživača podrazumevaju dve kategorije od kojih se prva pozicionira van prostora aktuelnog istraživanja, a druga u prostoru koji se istražuje (arheološkoj sondi).

Prva kategorija sadržaja (pozicije van prostora ustraživanja) obuhvata:

- prostor koji se koristi za odmor/pauzu, koji podrazumeva obezbeđenje zaštite od sunca leti, odnosno zaštita od vetra i hladnoće tokom hladnijih meseci.

- prostor za kancelarijski rad i ad hoc sastanke o strategijama i dinamici iskopavanja i sl.,
- prostor za doručak,
- čajna kuhinja i sanitarni čvor za arheološku ekipu,
- prostor za smeštaj alata (sitni i krupni alat - kolica, kofe, lopate, ašovi i dr.) i potrošnog materijala (kese, kutije, džakovi itd.) tokom iskopavanja,
- prostor za privremeni smeštaj iskopanog materijala (do transporta).

Druga kategorija sadržaja koja se pozicionira u prostoru koji se istražuje (arheološkoj sondi) podrazumeva elemente (strukture) - staze, platforme, ograde, nadstrešnice, zakloni itd. koje treba da omoguće adekvatnije i bezbednije kretanje po iskopu i zaštitu od sunca i vremenskih nepogoda, kako za arheološku ekipu, tako i za arheološke slojeve tokom otkrivanja i iskopavanja.

Pri koncipiranju ovih prostora treba imati u vidu da zona arheološkog nalazišta uključuje i prostor za odbacivanje zemlje tokom iskopavanja sa koje će zemlja biti odvožena.

Dimenzionisanje elemenata namenjenih za rad i okupljanje istraživača predvideti na bazi grupe od 5 istraživača i na način da je multiplikacijom moguće zadovoljiti potrebe većih grupa istraživača. Multiplikacija elemenata treba da je planirana na način da može da zadovolji različite geometrijske i morfološke uslove.

(B) ELEMENTI ZA POTREBE PRISTUPA I KRETANJA POSETILACA

Elemente za pristup i kretanje posetilaca (pešačke staze, platforme) i za posetiocima namenjene kraće prezentacije, predvideti u formi montažno demontažnih platformi, rampi i sl. i sistemskih rešenja privremenog parternog uređenja, bez učešća visokog zelenila i biljnih vrsta koje ugrožavaju zaštitu arheološkog nalazišta.

Montažno demontažne pešačke staze i platforme namenjene posetiocima koncipirati na način da omoguće pristup, komforno i bezbedno kretanje pored samog nalazišta, ne ugrožavajući pri tome nalazište i radove. Arhitektonsko rešenje treba da omogući posetiocima uvid u teren pored i/ili ispod staze i zadržavanje onima koji žele da ostvare detaljniji uvid (ili duže vreme prate tok arheološkog istraživanja) ne ometajući prolaznike. Potrebno je da staze budu „podignute“ u odnosu na nalazište, kako bi se turistima omogućilo da i sami dobiju iskustvo otkrivanja izuzetnog skrivenog kulturno-istorijskog nasleđa a da svojim prisustvom ne ometaju radove na istraživačima.

Uzimajući u obzir uticaj klime na organizaciju turističkih aktivnosti (pojave dana sa vetrom, kišovitih dana i tropskih dana u letnjem periodu) potrebno je u okviru pešačkih površina na lokalitetu predvideti i manje zaklone za posetioce.

Elemente namenjene za kraće prezentacije na otvorenom, dimenzionisati na bazi grupe od 8 posetilaca, sa mogućnošću multiplikacije. Predviđeni maksimalni broj jednovremenih posetilaca arheološkog nalazišta je 50 posetilaca, s tim da posete nalazištu podrazumevaju manje grupe (svaka sa svojim vodičem), koje se kreću definisanim putanjama (u modelu kružnog vođenja) prema planu posete, pa u tom smislu nije potrebno obezbeđivati uslove za boravak svih jednovremenih posetilaca u istom trenutku na istom mestu.

Poželjno je sagledati mogućnost da se u okviru arheološkog lokaliteta jasno izdvoje dva ili više mesta zaustavljanja posetilaca (stacionarne tačke posmatranja) sa ciljem upoznavanja sa posebnim/izdvojenim vrednostima lokaliteta (na pr. posmatranje arheoloških slojeva sa obaloutvrde ili sagledavanje grupe kuća (ulica), razgledanje izdvojenih arheoloških artefakata, itd.

(C) ELEMENTI ZA POTREBE ZAŠTITE I PREZENTACIJE ARHEOLOŠKIH OSTATAKA

Potrebno je da arheološki ostaci na prostoru nalazišta budu zaštićeni od atmosferskih prilika (kiša, sneg, mraz, jak vetar, prevelika insolacija, itd.) Rešenja ove zaštite projektovati kao privremene, montažno-demontažne i mobilne elemente (nadstrešnice, zakloni) imajući u vidu i da usled različitih vremenskih prilika postoji mogućnost stvaranja kondenzacije u zatvorenom prostoru.

Prezentovanje arheološkog materijala predvideti bez mogućnosti direktnog kontakta posetilaca, osim u slučaju aktivnosti za koje je moguće predvideti povremeno učešće publike u kontrolisanim uslovima (npr. pranje nalaza, prosejavanje zemlje i sl.).

Pri koncipiranju rešenja nove strukture na lokalitetu - privremenih, montažno-demontažnih, mobilnih objekata i elementata u funkciji istraživanja arheološkog nalazišta, potreba posetilaca i pratećih sadržaja, osim mobilnosti i fleksibilnosti obezbediti i mogućnost fazne realizacije, imajući u vidu dinamiku procesa eksproprijacije koja je do sada realizovana na katastarski parcelama: br. 2023/2, 2023/3, 2025/2, 2026/4, 2026/5, 2026/6, 2027/2, 2027/4, 2048/2, 2047/2 KO Vinča.

Kako se radi o „izgradnji“ na arheološkom nalazištu, nije dozvoljeno formiranje podzemnih prostora.

Postojeći objekti na arheološkom nalazištu, koji se trenutno koriste za organizovano okupljanje i rad istraživača, kao i objekat u kome je trenutno izložbeni prostor, predviđeni su za uklanjanje.

Profil nalazišta Belo brdo nastao je delom vodnom erozijom reke Dunav, a delom arheološkim iskopavanjima i prema aktuelnoj nadležnoj pravnoj i planskoj regulativi predstavlja eksponat predviđen za prezentaciju. Rušenjem i stalnim podizanjem novih naselja, formirani su slojevi koji su sukcesivno podizali nivo zemlje, zbog čega ovaj eksponat pruža mogućnost za sagledavanje višemilenijumske kontinuiteta života na jednom mestu, kroz gotovo 10m visok kulturni sloj, pri čemu najvredniji horizont predstavlja vinčanska kultura koja se na ovom mestu razvijala blizu 1000 godina.

U navedenom kontekstu posebno razmotriti i mogućnost predstavljanja ovog eksponata vertikalnim sagledavanjem duž profila, ukoliko predviđeno rešenje sanacije klizišta (Projekat sanacije priložen u konkursnoj dokumentaciji *VI OSTALA DOKUMENTACIJA UZ PROGRAM*) to dozvoljava.

ZAŠTIĆENA OKOLINA ARHEOLOŠKOG NALAZIŠTA (II STEPEN ZAŠTITE), koja pripada podcelini Arheološko nalazište, u aktuelnom trenutku nije zona aktivnih istraživanja, ali poseduje afirmisan potencijal da to nekada u budućnosti postane. U tom kontekstu na ovom prostoru primarno planirati uređene zelene i pešačke površine dostupne svim ciljnim grupama korisnika, bez učešća visokog zelenila i biljnih vrsta koje ugrožavaju zaštitu arheološkog nalazišta i na način koji podrazumeva formiranje pešačkih površina i sadržaja nadvišavanjem postojećeg terena (nasipanje, platforme), imajući u vidu činjenicu da se već na dubini od 30 cm mogu naći vredni arheološki ostaci.

U okviru Zaštićene okoline arheološkog nalazišta (II stepen zaštite), severozapadno od Arheološkog nalazišta (I stepen zaštite), u jednom od u nastavku navedenih segmenata prostora, potrebno je predvideti i montažno – demontažni objekat Trijažnog centra.

TRIJAŽNI CENTAR

Objekat Trijažnog centra planirati na jednoj od sledeće dve lokacije:

(1) prostor oivičen severnom i zapadnom regulacijom Vinčanske ulice, severno od raskrsnice Vinčanske i Ulice Palih boraca, koji čine katastarske parcele 1994/1, 1994/2, 1995/1, 1995/3, 1995/4, 1996/1, 1999/1, 1999/2, 2000, ili

(2) prostor oivičen južnom regulacijom ulice Palih boraca i severnom regulacijom Vinčanske ulice, jugozapadno od raskrsnice ovih ulica koji čine katastrske parcele 2011/1, 2011/2, 2011/3, 2012.

Objekat Trijažnog centra koji obuhvata sledeće sadržaje: prostor za trijažu, terenski depo, prostor za obradu materijala, foto laboratoriju, laboratoriju za konzervaciju, radionicu i prateće prostore (tolet, čajna kuhinja) potrebno je koncipirati kao montažno-demontažni, fleksibilan objekat u modularnom sistemu, koji se, u dimenzionalnom smislu, može prilagođavati potrebama kapaciteta iskopavanja.

Organizacija poslova u trijažnom centru podrazumeva potrebu za postojanjem dva ulaza – ulaz za istraživače i druge učesnike u procesu rada i teretni ulaz namenjen za dopremanje / otpremanje arheološkog materijala koji mora da omogući lak i kontrolisan pristup trasportnom vozilu i opremi, imajući u vidu kako moguću veliku težinu materijala koji se doprema i njegovu eventualnu fragilnost, tako i različite

vremenske uslove u kojima se istovar / utovar može vršiti. Kolski pristup trijažnom centru predviđeti van zone raskrsnice ulica Vinčanske i Palih boraca.

Prostor za trijažu

200m²

Prostor za trijažu namenjen je za čišćenje, pranje i sortiranje materijala sa iskopavanja i potrebno je da bude dobro povezan sa terenskim depoom u koji se, nakon trijaže, premešta upakovani materijal.

Opreme prostora trijažnog centra podrazumeva: stolove za trijažu i pakovanje, police i ramove za smeštaj sita za sušenje materijala, nameštaj za odlaganje opreme (kante, kofe, četke itd.) i priključke za dovod i odvod vode velikog kapaciteta. Konstrukcija za smeštaj ramova sa materijalom za sušenje (police na koje se smeštaju ramovi) je dimenzija 1x1m i za nju je neophodno obezbediti mogućnost dotoka usmerenog toplog vazduha (npr. kaloriferima). U okviru trijažnog centra predviđeti i manji kancelarijski prostor sa kancelarijskim stolom za potrebe dokumentacionih poslova (računar, evidencija, obeležavanje, arhiviranje...).

U okviru trijažnog prostora potrebno je predviđeti ostavu za potrošni materijal koji podrazumeva plastične kutije zapremine 30l, kese tregeruše različitih dimenzija, kese za zamrzivač različitih dimenzija i sl.

Terenski depo

100m²

Terenski depo je prostor (jedna ili više prostorija) namenjen privremenom smeštaju arheološkog materijala nakon pranja i sušenja. Arheološki materijal je, u najvećem broju slučajeva, spakovan u plastične kutije od 30 litara (dimenzija npr. 52x36x23 cm). U depou je potrebno obezbediti prostor za police za smeštaj pomenutih kutija (minimum 120 kutija godišnje), zatim za smeštaj celih/rekonstruisanih posuda (dimenzija do 1 metar visine) i delova nepokretnih nalaza pre/nakon konzervacije, kao i za posebne nalaze manjih dimenzija koji zahtevaju posebno pakovanje. U okviru depoa potrebno je planirati i radne površine (nekoliko stolova) za otvaranje i pregled kutija. Neophodno je da prostor depoa dobro ventilisan i mikroklimatski, u smislu vlažnosti i temperature, kontrolabilan (konstantna temepratura, bez vlage).

Prostor za obradu materijala

50 -100 m²

Prostor za obradu materijala obuhvata prostor za pozicioniranje velikih radnih površina – stolova, ukupne površine minimum 10m², za potrebe obrade arheološkog materijala i prostor za potrebe dokumentacionih poslova, jedno radno mesto (evidencija, obeležavanje, arhiviranje...) - jedan kancelarijski sto sa računaram .

- *Prostor za trijažu, Terenski depo i Prostor za obradu materijala* podrazumevaju gotovo svakodnevni prijem i cirkulaciju arheološkog materijala, u tom smislu neophodno je obezbediti direktne i adekvatne veze ovih prostora međusobno.

Fotolaboratorija

10 m²

Prostor namenjen fotografisanju i skeniranju predmeta za potrebe dokumentacije i izrade digitalnih modela. U smislu sadržaja fotolaboratorija podrazumeva: foto-studio sa rasvetom, šatorom, pokretnim stolom i radnom površinom za foto i kompjutersku opremu (laptop).

Laboratorijska konzervacija materijala

50 -100 m²

Prostor za konzervaciju pokretnog i nepokretnog arheološkog materijala podrazumeva: velike, dobro osvetljene radne površine (uz mogućnost dodatnog specijalizovanog osvetljena), orman za hemikalije i potrošni materijal (lepkovi, vate, gaze, štipaljke, skalpeli, gips, boje itd.). Potrebno je da ova laboratorijska jedinica ima mogućnost adekvatne ventilacije i kontrole temperature i vlažnosti.

Radionica

20 m²

Prostor za smeštaj alata i vršenje sitnih popravki, oštrenje alata.

Prateći prostori

Prateći prostori obuhvataju sanitarni čvor (toaleti) i čajnu kuhinju, koje je potrebno dimenzionisati za potrebe 10 jednovremenih korisnika.

Svi postojeći objekti u okviru prostora predviđenih za realizaciju Trijažnog centra su bez arhitektonskih vrednosti i mogu se predvideti za uklanjanje.

8.2.2 Programske elemente i smernice za podcelinu Centar za posetioce

Prostor konkursnog područja namenjen podcelini *Centar za posetioce* u ukupnoj površini 23 260m², pozicioniran je južno od Arheološkog nalazišta (I stepen zaštite), od ulice Nikole Pašića do zone namenjene Arheo parku, između regulacije Arheološkog nalazišta (I stepen zaštite) na istoku i planirane komunalne staze na zapadu.

Objekat Centra za posetioce predviđen je u jugoistočnom delu predmetnog prostora, u zoni III stepena zaštite arheološkog nalazišta u okviru katastarskih parcela br. 2028/14, 2028/15, 2028/47, 2028/48, 2028/77, 2028/120 KO Vinča, dok je ostatak predmetnog prostora koji pripada Zaštićenoj okolini arheološkog nalazišta (II stepen zaštite) predviđen za parterno uređene - slobodne zelene i pešačke površine sa sadržajima u funkciji Centra.

Grafički prikaz obuhvata podceline Centar za posetioce dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA PRIKAZOM PODCELINA.

Planirani prostori Centara za posetioce treba da obezbede uslove za prihvat i servis svih kategorija posetilaca arheološkog nalazišta (pojedinačno i grupno) i prezentaciju kulturne baštine arheološkog nalazišta u kontekstu njegove afirmacije kao turističkog resursa.

Ciljne grupe korisnika podceline Centra za posetioce su pre svega posetnici - turisti (pojedinačne/grupne posete), studenti i učenici, zaposleni u Centru kao i drugi službenici Kompleksa Arheološkog parka, što ne isključuje povremeno učešće i drugih grupa korisnika (kursevi, radionice, igraonice i sl.)

Objekat Centra za posetioce podrazumeva prostore namenjene za posetioce i prostore za rad namenjene zaposlenima u centru. Prostori za posetioce namenjeni su za prihvat do 120 jednovremenih posetilaca (svih kategorija korisnika, pojedinačne i grupne posete), pružanja neophodnih stručnih i servisnih informacija tokom posete Arheološkom parku Belo brdo, prezentacijama arheološkog lokaliteta kroz različite forme izlaganja (artefakti, multimedijalne prezentacije, predavanja, diskusije ...), sadržajima suvenirnice – knjižare, ugostiteljskim sadržajima (kafeterija) kao i svim posetiocima potrebnim pratećim sadržajima (predah, toaleti, lokeri...). Prostori za rad uključuju prostore za vodiče, rad administracije i uprave Centra, prostor za službu obezbeđenja i nadzora Kompleksa Arheološkog parka (uključujući i smeštaj opreme za nadzor) i uz njih potrebne prateće i tehničke sadržaje.

Potrebno je obezrediti nezavisne ulaze u objekat za posetioce i zaposlene.

Spoljni prostori u funkciji Centra za posetioce osim parterno uređenih slobodnih i pešačkih površina podrazumevaju i sadržaje za predah posetilaca na otvorenom, izlaganje eksponata i prezentacije, baštu ugostiteljskih sadržaja Centra i slično. U okviru spoljnog prostora u funkciji Centra za posetioce potrebno je predvideti adekvatno opremljene parkinge za bicikle / segveje / trotinete posetilaca. Pri koncipiranju organizacije spoljnog prostora u funkciji Centra za posetioce potrebno je imati u vidu poziciju separatora / prečišćivača – „kanalizacionog objekta“ u sklopu lokalnog kanalizacionog sistema planiranog u svrhu zaštite arheološkog nalazišta.

Grafički prikaz u planirane trase kanalizacionih objekata pozicija prečišćivača dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog OGRANIČENJA ZA KONKURSNO PODRUČJE

Svi postojeći objekti u okviru podceline Centar za posetioce su bez arhitektonskih vrednosti i mogu se predvideti za uklanjanje.

OBJEKAT

Prostori za posetioce (dostupni posetiocima i zaposlenima)

Ulazni hol sa info centrom i pratećim sadržajima (prodaja ulaznica, lokeri...)	do 100m ²
Višenamenski izložbeni prostor	200 m ²
Immersive experience room (multimedijalna prezentacija)	150 m ²
Prostor za skupove/predavanja kapaciteta 100 sedećih mesta	150 m ²
Community prostor za rad i odmor	100 m ²
Knjižara i suvenirnica (gift shop)	50 - 100m ²
Kafeterija	100m ²
Prateći sadržaji (sanitarni prostori, komunikacije...)	do 200 m ²

Pristup i glavni ulaz za posetioca planirati na način da bude ravnopravno dostupan i posetiocima koji dolaze iz pravca priobalja i posetiocima iz pravca parkinga, odnosno šetne i biciklističke staze. U neposrednoj blizini ulaza za posetioce predvideti prostor za elemente za parkiranje bicikala / segveja / trotineta.

Višenamenski izložbeni prostor treba da, uz obezbeđenje uslova za raznovrsne koncepte izlaganja, omogući tematsku edukaciju kroz različite edukativne modele.

Suvenirnicu (gift shop) pozicionirati tako da, osim pristupa iz unutrašnjeg prostora Centra, ima obezbeđen i nezavisan spoljni pristup. Kafeteriju dimenzionisati sa 40 sedećih mesta unutra i 60 sedećih mesta u bašti.

Sve prateće sadržaje namenjene posetiocima (toaleti, lokeri, komunikacije...) dimezionisati na bazi 120 jednovremenih posetilaca.

Prostori za rad (dostupni samo zaposlenima)

Kancelarijski prostor za 4 kustosa	45-60 m ²
------------------------------------	----------------------

Kancelarije za upravu i administraciju (računovodstvo, pravna služba)	60-80 m ²
---	----------------------

Prostor za službu nadzora i obezbeđenja Kompleksa Arheološkog parka	45-60 m ²
---	----------------------

Prateći sadržaji (čajna kuhinja, sanitarni prostor, komunikacije...)	
--	--

Kancelarijski prostor koncipirati kao fleksibilan sa mogućnošću različitih modela organizacije (klasične kancelarije ili „open-space“ prostor) u skladu sa potrebama svakog od sadržaja, s tim da je organizaciju prostora namenjenog upravi i administraciji potrebno predvideti kao 3- 4 klasične kancelarije.

Prostor namenjen za službu nadzor Kompleksa Arheološkog parka podrazumeva organizaciju na način odgovarajući za smeštaj opreme za elektronski i video nadzor i rad sa njom.

Sve prateće sadržaje namenjene zaposlenima (toaleti, čajna kuhinja, komunikacije...) dimezionisati na bazi do 20 zaposlenih.

Ukupno objekta Centra za posetioce (neto površina)	do 1400 m²
---	------------------------------

Predviđena pozicija objekta Centra za posetioce ima potencijal kvalitetnih vizura ka Arheološkom nalazištu i Dunavu, sa krovnih površina objekta. U navedenom kontekstu poželjno je razmotriti aktivaciju krovnih površina kao *zelenog krova* tipa krovnog vrta (poluintenzivni / intenzivni zeleni krov) u funkciji dopunskih sadržaja spoljnog prostora objekta – zelenilo (primarni sadržaj) vidikovac, prostor za predah i sl., namenjenih posetiocima i zaposlenima.

Kota prizemlja objekta, u skladu sa uslovima odbrane od poplava, na koti 76.50 mnv.

SPOLJNI PROSTORI

Spoljne prostore u funkciji Centra za posetioce koncipirati na način da obezbede uslove i sadržaje za predah i boravak posetilaca (i zaposlenih) na otvorenom, izlaganje eksponata i prezentacije, kao i potrebe bašte ugostiteljskog sadržaja, igru dece i sl., uključujući i adekvatno parterno uređenje slobodnih, pešačkih i zelenih površina. Sve sadržaje spoljnog prostora Centra potrebno je dimenzionisati u skladu sa predviđenim brojem jednovremenih posetilaca.

Parterno uređenje i ozelenjavanje planirati na način da bude dostupno svim kategorijam korisnika, bez učešća visokog zelenila i biljnih vrsta koje ugrožavaju zaštitu arheološkog nalazišta i na način koji podrazumeva formiranje pešačkih površina i sadržaja nadvišavanjem postojećeg terena (nasipanje, platforme), imajući u vidu činjenicu da veći deo predmetog prostora pripada II stepenu zaštite arheološkog nalazišta, da se već na dubini od 30 cm mogu naći vredni arheološki ostaci, kao i da u budućnosti predmetni prostor može postati zona aktivnih arheoloških istraživanja.

Pri koncipiranju rešenja parternog uređenja imati u vidu uslove odbrane od poplava - da je regulaciona liniju za veliku vodu, tj. linija odbrane od poplava na koti 76,50 mnv.

8.2.3 Programske elemente i smernice za podcelinu Naučnoistraživački centar neolita

Prostor podceline *Naučnoistraživački centar neolita* obuhvata katastarske parcele br. 2070/1 i 2070/4 KO Vinča. Objekat na kp 2070/4 predviđen je za uklanjanje, dok se u okviru kp 2070/1 nalazi objekat stare škole koji nije u funkciji, koji je bez arhitektonskih vrednosti i takođe je predviđen je za uklanjanje, ali nije

isključena mogućnost da se konkursnim rešenjem predvidi njegova rekonstrukcija, odnosno implementacija postojeće fizičke strukture u novoformiranu strukturu Naučnoistraživačkog centra.

Grafički prikaz obuhvata podceline Naučnoistraživački centar neolita dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA PRIKAZOM PODCELINA

Cilj formiranja Naučnoistraživačkog centra neolita je unapređenje istraživanja neolitskih kultura u Republici Srbiji i regionu kroz multidisciplinarni pristup i metode, edukativnu delatnost i popularizaciju nauke. Jedan od primarnih motiva formiranja centra je i edukacija i obuka mladih istraživača u najsavremenijim tehnološkim uslovima, kroz projektno delovanje i sticanje iskustva u praktičnom radu, multidisciplinarnost uz cirkularnu migraciju kadrova.

Dokument koji specificira ciljeve osnivanja i nadležnosti Naučnoistraživačkog centra neolita - Vinča Belo brdo priložen je u konkursnoj dokumentaciji VI OSTALA DOKUMENTACIJA UZ PROGRAM

Prostor Naučnoistraživačkog centra sastoji se iz dve funkcionalne celina - *Istraživački deo centra (A)* namenjen radu istraživača i prezentaciji istraživanja i *Smeštajni deo centra (B)* namenjene za stacionarni boravak istraživača.

Funkcionalne celine Naučnog centra potrebno je koncipirati na način da se obezbedi dobra povezanost celina međusobno, kao i pojedinačnih sadržaja u okviru svake od njih. Ulaze u objekat (broj, pozicija, namena) koncipirati u skladu sa potreba sadržaja svake od funkcionalnih celina. Vertikalne komunikacije u okviru Istraživačkog centra predviđeti na način da se omogući udobno kretanje za sve kategorije korisnika prostora (liftovi), kao i da se obezbede potreba transporta svih vrsta uzoraka i materijala, imajući u vidu njihovu moguću veliku težinu (teretni lift).

Inicijalni predviđeni broj zaposlenih u Istraživačkom centru je 25 zaposlena – laboranti, operativci, IT stručnjaci, ekonomisti, pravnik i uprava centra.

Ciljne grupe korisnika podceline Naučnoistraživački centar neolita su pre svega stručnjaci - arheolozi i stručnjaci drugih struka, službenici i saradnici Naučnoistraživačkog centra kao i gosti centra i učesnici skupova, što ne isključuje povremeno učešće i drugih grupa korisnika (npr. posetioci aktivnosti namenjenih široj publici koje u centru mogu biti organizovane), pod kontrolisanim uslovima.

Arhitektonsko rešenje Istraživačkog centra neolita koncipirati, kako u funkcionalno tako i u oblikovnom smislu, na način da u budućnosti omogući adiciju (izgradnju / dogradnju) novih prostora, uz obezbeđenje adekvatnih veza sa prvočitnim sadržajima centra.

(A) ISTRAŽIVAČKI DEO CENTRA

Istraživački deo centra, u fukncionalnom smislu, obuhvata dva međusobno povezana segmenta: segment koji je namenjen za *radne prostore (A1)* - laboratorije i druge vrste prostora za rad i segment za *prezentacije i skupove (A2)* namenjen za prezentacije istraživanja i različite vrste naučnih i stručnih skupova.

Za sadržaje Istraživačkog dela centra potrebno je obezbiti tri nezavisna ulaza: ulaz za zaposlene (obezbeđuje pristup radnim prostorima, sa kontrolom ulaza), teretni ulaz sa natkrivenim prostoroma zone za istovar/utovar (obezbeđuje potrebe dopremanja/otpremanja uzorka za zonu radnog prostora namenjenu laboratorijama) i ulaz za posetioce (obezbeđuje direktni pristup prostorima namenjenim prezentaciji i skupovima).

U okviru Istraživačkog dela centra ili natkrivenom vezom povezano sa njim potrebno je predvideti i *Garažu za terenska vozila*. Garažu je potrebno dimenzionisati za kapacitet 5 vozila, a u okviru garaže potrebno je obezbiti i uslove za njihovo svakodnevno higijensko održavanje.

(A1) RADNI PROSTORI

Segment Istraživačkog dela centra namenjen radnim prostorima podrazumeva kontrolisan pristup dostupan za zaposlene i gostujuće istraživače, kao i za goste centra pod kontrolisanim uslovima.

Zona radnih prostora treba da je dobro povezana sa ulazom za zaposlene, sa teretnim ulazom (laboratorijski) kao i sa segmentom prostora namenjenom za prezentacije istraživanja i skupove.

LABORATORIJE

Geofizički centar

100m²

Geofizički centar sastoji se od sigurne sobe za smeštaj opreme i prostora za održavanje i razvoj.

Soba za smeštaj opreme namenjena je smeštaju vredne geofizičke opreme – fluxgate magnetometar sa pratećom terenskom opremom, totalne stанице, GPSS, dron. Pristup sobi za smeštaj opreme je u kategoriji strogo kontrolisanog pristupa, koji je omogućen isključivo licima sa dozvolom pristupa.

Prostor za održavanje i razvoj namenjen je povremenom održavanju opreme, uključujući i kontrolu opreme koja zahteva veći prostor za manipulaciju. U okviru ovog prostora potrebno je obezbititi pozicioniranje ukupno pet radnih mesta: dva radna mesta za radionički rad – 2 radna stola dimenzija 2x1m i alatne police i tri radna mesta za rad na računarim, svako sa po jednim računaram. Minimalna čista visina prostora 2.60 metara.

Laboratorijska priprema organskih uzoraka

100m²

Prostor laboratorijske pripreme organskih uzoraka pozicionirati na način da se obezbede uslovi za strogo kontrolisani pristup i visok nivo obezbeđenja. Kako rad u ovoj laboratorijskoj podrazumeva i učešće visokozapaljivih gasova neophodno je obezbititi uslove za adekvatnu ventilaciju, dobru kontrolu kontaminacije i implementaciju potrebnih protivpožarnih mera, kako u smislu boravka i rada u prostoru, tako i po pitanju evakuacije. Minimalna potrebna čista visina prostora je 2.60 metara.

Geoarheološka laboratorijska radionica

50m²

Geoarheološku laboratorijsku pozicionirati u okviru prizemlja, eventualno prvog sprata objekta, imajući u vidu potrebe dopremanja i otpremanja uzorka koji su često veoma teški i zahtevaju manualnu manipulaciju.

Geoarheološka laboratorijska obuhvata „mokru prostoriju“ i prostoriju sa mikroskopima.

„Mokra prostorija“ namenjena je za analiziranje uzorka zemlje - granulometrija pipet metodom, određivanje pH, peć za analize gubitka žarenjem i određivanje organskog udela ugljenika itd. sa potrebnim laminarima, digestorima, radnim površinama, policama i elementima za odlaganje rezervnih delova i potrošnog materijala mašinu za sečenje sedimenta i pripremu uzorka, pXRF aparat.. Laminari i digestori sa kapelom - 2 komada (svaki po 120cm dužine sa posebnim ventilacijama), radne površine - 4 stola dužine po 2 metra, na koje se postavljaju aparati za analiziranje i prostor za granulometrijske analize - 3 m² u koji se postavlja sito za prosejavanje, pipete, sto za uzorke i vaga visoke preciznosti. U „mokroj prostoriji“ potreban je i priključci za dovod i odvod vode, prostor i mašina za pranje laboratorijskog posuđa, ormani za hemikalije, sušnica, police za odlaganje preparata i uzorka itd.

Prostorija za smeštaj mikroskopa odnosno za rad sa mikroskopima i analiziranje preparata, je prostor sa radnim površinama (stolovima) na koje se smešta oprema koja obuhvata dva mikroskopa - metalografski/petrografski mikroskop sa pratećom opremom (računaram i digitalnom kamerom) i svetlosni/optički mikroskop. Dimenzije mikroskopa - visina 150 cm i širina 80 cm.

Minimalna potrebna čista visina prostora geološke laboratorijske je 2.60 metara.

Pri organizaciji prostora laboratorija, treba imati u vidu, da će se oprema za laboratorije nabavljati sukcesivno kao i mogućnost promene opreme (u skladu sa napretkom tehnologije) i proširenja aktivnosti.

Biološka (bioarheološka) laboratorija

100m²

Biološku laboratoriju pozicionirati tako da osim glavnog pristupa iz unutrašnjeg prostora centra ima i direktnu vezu sa spoljnim prostorom (dvorištem) i mogućnost nezavisnog vodovodnog priključka i odvoda za potrebe flotacije. Prostor ove laboratorije treba da obezbedi mogućnost rada na tri mikroskopa i četiri islednička stola i prostor za smeštajne biološkog materijala.

Islednički stolovi su dimenzija 200 x 100 cm (sa razmernikom sa strane). Za potrebe arheozoološke analize je potreban prostor za komparativnu zbirku - police i fioke visine 2 metra, dubine 70 cm i dužine 1.60 m.

Poseban deo u okviru ove laboratorije predstavlja kancelarijski prostor u kome su smešteni mikroskopi (dimenzije mikroskopa - visina 150 cm i širina 80 cm), police sa uzorcima i potrošnim materijalom.

Minimalna potrebna čista visina prostora bioarheološke laboratorije je 2.60 metara.

Laboratorija za analizu polena

100m²

Posebna prostorija – čista soba (prostorija sa kontrolisanom, filtriranom ventilacijom), za pripremu uzoraka.

Laminar sa ventilacijom, orman koji se zaključava sa hemikalijama, laboratorijski stolovi. Prostor za čuvanje uzoraka u hladnim uslovima (zamrzivač sandučar ili hladna prostorija/zamrzivač za smeštaj plastičnih tuba dužine 1 metar).

Poseban prostor za mikroskope i uzorce. Svetlosni mikroskopi sa 20x i 40x uveličanjem, DIC, polarizujućim svetлом, digitalnom kamerom, povezani na odgovarajući računar sa softverom. Digitalni referentni katalozi polena.

Kompjuterska laboratorija + server soba

150 + 30m²

Kompjutersku laboratoriju i server sobu planirati kao dve povezane celine. Prostor kompjuterske laboratorije predvideti na način da obezbedi uslove za podelu na individualne pozicije / boksove za ukupno minimum 10 radnih mesta, od kojih su tri namenjena za zaposlene IT stručnjake u kompjuterskoj laboratoriji, a ostala za gostujuće istraživače i ostale zaposlene u centru. Server soba treba da ispunjava uslove u skladu sa bezbednosnim potrebama zaštite od visokonaponskih udara i protivpožarne zaštite.

OSTALI RADNI PROSTORI

Dokumentacija + arhiv

30 m²

Prostor za smeštaj publikacija, kataloga, knjiga i periodike i za smeštaj arhive koja podrazumeva obimnu terensku i projektnu dokumentaciju koja obuhvata period više decenija istraživanja na lokalitetu Belo brdo.

Ostava/skladište

20 m²

Prostor za čuvanje potrošnog materijala, kancelarijskog materijala (papira, tonera, potrošnog materijala), potrošnog sanitarnog materijala (toalet papiri, ubrusi, sapuni, sredstva za čišćenje itd.) uključujući i poseban deo za smeštaj hemikalija.

Kancelarijski prostor za upravu i adminstraciju

200 m²

Kancelarijski prostor koncipirati kao fleksibilan sa mogućnošću različitih modela organizacije (klasičan kancelarija ili „open-space“ prostora), s tim da je organizacija prostora namenjenog upravi u modelu 3 klasične kancelarije – kancelarija rukovodioca kojoj se pristupa nezavisno i preko kancelarije sekretara + prostor za manje sastanke (6 mesta). Takođe potrebno je obezbediti uslove za formiranje dve nezavisne kancelarije sa po jednim radnim mestom za gostujuće učesnike u radu centra.

RADNI PROSTORI - PRATEĆI I POMOĆNI PROSTORI

Sanitarni prostori, čajna kuhinja

Sanitarne prostore (toalete) i čajnu kuhinju dimenzionisati za ukupan kapacitet od 25 svakodnevno zaposlenih + 20 gostujućih istraživača.

(A2) PROSTORI ZA PREZENTACIJE I SKUPOVE

Segment Istraživačkog centra namenjen za prezentacije i skupove dostupan je za sve ciljne grupe korisnika prostora Istraživačkog centra.

Zoni prostora namenjenog za prezentacije i skupove potrebno je obezbediti direktni pristup preko ulaza za posetioce (imajući u vidu i situacije za koje je neophodno obezbediti kontrolu pristupa) i adekvatnu povezanost sa radnim prostorima Istraživačkog centra, kao i sa Smeštajnim delom centra.

Multifunkcionalni Izložbeno-konferencijski prostor **500 m²**

Izložbeno konferencijski prostor obuhavata

- konferencijsku salu kapaciteta 150 mesta, tehnološki adekvatno opremljenu, fleksibilnu za raznovrsne opcije prezentacije i komunikacije i lako deljivu na tri manje sale kapaciteta 3 x 50 mesta i
- holski prostor prilagodljiv za potrebe različitih formi izlaganja, koktela i sl. koji omogućava pristup svim opcijama organizacije konferencijske sale; uz hol prostor potrebno je predvideti pomoćnu prostoriju za potrebe pripreme / serviranja napitaka prilikom koktela i sl., koja je u kontaktu sa komunikacijom – vezom sa Smeštajnim delom centra.

2 Konferencijske kancelarije **2x50 m²**

Konferencijske kancelarije namenjene su organizovanja manjih sastanaka kapaciteta 10 do 20 učesnika, sadrže konferencijski sto i stolice, a organizovane su i tehnološki opremljene na način da zadovolje potrebe savremenih modela prezentacije (video-bim, platno, tabla...). Konferencijske kancelarije treba da su lako dostupne iz holskog prostora.

PROSTORI ZA PREZENTACIJE I SKUPOVE - PRATEĆI I POMOĆNI PROSTORI

Kontrolna soba - prostor za službu nadzora Naučnog centra i obezbeđenje **30-45 m²**

Prostor namenjen za službu nadzor Naučnog centra podrazumeva organizaciju na način odgovarajući za smeštaj opreme za elektronski i video nadzor i rad sa njom.

Skladišni prostor **do 50 m²**

Skladišni prostor namenjen je za odlaganje opreme namenjene za multifunkcionalni izložbeno-konferencijski prostor (stolice, panoi...) u kontekstu raznovrsnih mogućnosti njegove organizacije.

Sanitarni prostori

Sanitarne prostore (toalete) dimenzionisati za ukupan kapacitet od 150 jednovremenih korisnika.

Komunikacije, *break out* prostori za (A1) i (A2) **do 15% bruto površine**

Komunikacije koncipirati na logičan i racionalna način u skladu sa programom i u duhu koncepta rešenja. Vetrobrani, stepeništa, eventualne platforme i liftovi treba da omoguće efikasno kretanje i dobru organizaciju i povezanost funkcionalnih celina.

UKUPNO - ISTRAŽIVAČKI DEO CENTRA **do 1850 m²**

(B) SMEŠTAJNI DEO CENTRA

Smeštajni deo centra namenjene je za stacionarni boravak istraživača i obuhvata:

10 – 15 smeštajnih jedinica (20 kreveta) svaka sa svojim kupatilom **oko 400 m²**

Prijemna kuhinja sa mogućnošću pripreme manjih kapaciteta na licu mesta **oko 50 m²**

Prijemna kuhinja namenjena je prijemu i serviranju hrane dostavljene u sistemu keteringa u skladu sa kapacitetom Multifunkcionalnog Izložbeno-konferencijskog prostora (150 jednovremenih korisnika) kao i potrebama pripreme hrane u skladu sa kapacitetom smeštajnog dela centra (20 korisnika)

Trpezarija **oko 50 m²**

Dnevni boravak **oko 100 m²**

Prateći sadržaji i komunikacije **oko 120 m²**

UKUPNO - SMEŠTAJNI DEO CENTRA **do 750 m²**

8.2.4 Programske elemente i smernice za Arheo park i glavni parking kompleksa

Zona namenjena podcelini *Arheo park* obuhavata prostor u zaleđu neposrednog priobalja leve obale reke Bolečice, od granice PPPPN Arheološki park Belo brdo ka severu, čine ga katastarske parcele: 2028/5, 2028/6, 2028/23, 2028/24, 2028/30, 2028/32, 2028/69, 2028/110 KO Vinča i delovi katastarskih parcela: 2028/18, 2028/19, 2028/20, 2028/21, 2028/22, 2028/25, 2028/33, 2028/34, 2028/35, 2028/37, 2028/70, 2028/84, 2028/85, 2028/86, 2028/109 i 2028/111, u ukupnoj poršini od 65 880m².

Grafički prikaz obuhvata podceline Arheo park dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA PRIKAZOM PODCELINA.

U smislu sadržaja Arheo park uključuje četiri kategorije prostora namenjenih posetiocima:

- prostori namenjeni tematskim sadržajima
- otvoreni prostori organizovani i opremljeni za multifunkcionalno korišćenje – izložbe, radionice, multidisciplinarni interaktivni događaji
- prostori za rad na otvorenom i
- prostore za odmor i realaksaciju

od kojih su prve dve kategorije primarne i zelene površine kao, u ambijentalnom smislu, prevashodni sadržaj.

Prostori tematskih sadržaja namenjeni su upoznavanju posetilaca sa svakodnevnim životom i kulturom neolitske Vinče, odnosno obezbeđenje uslova da posetioci dožive iskustvo života u neolitskom dobu. Tematski sadržaji uključuju prostore namenjene rekonstrukciji uslova u kojima su se odvijale svakodnevne aktivnosti neolitskih stanovnika Vinče - priprema hrane, lov, ribolov, neolitski zanati, aktivnosti vezane za uzgoj žitarica i ranu metalurgiju, modele (celih ili segmenata) neolitskih kuća u prirodnoj veličini kroz primenu neolitskih tehniki gradnje, zatim prostore za alternativne umetničke sadržaje sa temama i elementima neolitskog vinčanskog svakodnevnog života, proizvodnje, rituala kao i prezentacije umetničkih i funkcionalnih predmeta kao i obezbeđenje uslova za interaktivne društvene igre na otvorenom.

Teme obuhvataju:

- stanovanje i aktivnosti stanovanja (npr. aktivnosti u neolitskoj kuhinji koje je moguće demonstrirati u nekoj od rekonstrukcija neolitskih kuća koja je opremljena ognjištem, pećima i posudama za skladištenje, ili rekonstrukcija peći na otvorenom gde će se demonstrirati način pečenja u neolitsko doba)
- kuće (stambeni objekti) – izgled i tehnologija
- delatnosti neolita - poljoprivreda (npr. prezentacija načina uzgoja žitarica), stočarstva, lov (npr. strelište neolitskim lukom i streлом kao simulacija lova u adekvatno pozicioniranom i obezbeđenom prostoru dimenzija 30x20m), ribolov, sakupljanje divljih plodova
- flora neolita - ekspoziciju neolitske flore (npr. „Muzej zemljoradnje/Botanički vrt“ – sa vrstama biljaka i žitarica koje su bile prisutne tokom neolitskog perioda u Vinči i sl.)
- faunu neolita – sisari, ptice, ribe, divlje i domaće životinje (npr. Neolitski petting zoo - mладunci domestikovanih životinja iz vremena neolita slobodno se kreću po za tu namenu organizovanom prostoru, uključuje i rekonstruisane „neolitske“, nadstrešnice za zaklon od vrelina...)
- upotrebbni, ukrasni, ritualni i umetnički predmeti
- oruđa, oružja, alatke, posude za domaćinstvo
- predmeti religijskog i umetničkog karaktera

Poželjno je da prostori namenjenim tematskim sadržajima budu koncipirani kao fleksibilni i multifunkcionalni, u smislu implementacije različitih tema i sa mogućnošću promene teme

Multifunkcionalni otvoreni prostori treba da obezbede uslove za izlaganje, interakciju kao i za održavanje tematskih radionica za posetioce različitog uzrasta koje kao neke od tema podrazumevaju:

- keramičarska radionica neolitskih tehniki,
- raznolike radionice o naučnoistraživačkom radu i arheološkim metodama - kako arheolozi dolaze do podataka, kako se obrađuje arheološki materijal

- igraonice – sklapanje keramičkih posuda iz fragmenata
- arheologija za decu – npr. radionica terenskog rada: prostor na kome nema arheoloških ostataka pripremljen za iskopavanja u kojima učestvuju najmlađi posetioci podrazumeva da se sonde 5x5 m u koje se postave odbačeni komadi grnčarije i kućnog lepa prekriju zemljom koju deca iskopavaju, kao i radionice za okresivanje, drvodeljstvo, tekstil, grnčarija i slično. Flotacija, mokro ispiranje nalaza je takođe interesantno za dečiji uzrast.

Prostore za rad na otvorenom predvideti kroz više opcija – samostalni i rad u manjim grupama sa mogućnošću natkrivanja i adekvatnom infrastrukturnom opremom (solarni punjači i sl.).

GLAVNI PARKING KOMPLEKSA

U okviru podceline Arheo parka u zoni neposrednog saobraćajnog pristupa sa javne saobraćajne površine potrebno je predvideti i glavni parking Kompleksa Arheološkog parka namenjen za sve kategorije korisnika (zaposleni, posetioci) sve kategorije putničkih vozila i autobuse, kao i za vozila specijalne namene: hitna pomoć, reportažna kola, vatrogasna vozila, vozila obezbeđenja.

Parking prostor planirati kao otvoreno, samostalno, površinsko parkiralište, kapaciteta parking mesta za 250 putničkih vozila (od kojih je najmanje 5% namenjeno za automobile osoba sa invaliditetom i smanjene pokretljivosti) i 10 autobusa. Za vozila specijalne namene ne predviđaju se posebna parking mesta.

U zoni parkinga planirati objekat u funkciji info punkta koji treba da obezbedi uslove za prodaju karata, distribuciju odgovarajućeg materijala koji će posetiocima pružiti potrebne informacije o sadržajima turističkog prostora kompleksa Arheološkog parka, kao i za iznajmljivanje i odlaganje bicikala, segveja i trotineta. U sklopu objekta predvideti i sanitарне čvorove za posetioce.

Pristupe vozila na parking (ulaze / izlaze) pozicionirati u smislu kapaciteta i planirati na način da obezbede neometan protok. Neophodno je obezbediti dobru povezanost zone parkinga sa šetnom i biciklističkom stazom kao i sa svim drugim komunikacijama koje obezbeđuju pristup sadržajima Kompleksa Arheološkog parka i priobalja. Predvideti organizaciju, uređenje i ozelenjavanje parking zone na način da se umanji utisak velikog praznog prostora.

TEHNIČKI BLOK ZA POTREBE ODRŽAVANJA KOMPLEKSA

U okviru podceline Arheo park u zoni kojoj je sa parkinga obezbeđen pristup, potrebno je predvideti Tehnički blok za potrebe održavanja Kompleksa Arheološkog parka. Tehnički blok sadrži garažni prostor namenjen smeštaju, održavanju i svakodnevnom pranju vozila i mehanizacije, kao i prostor za boravak zaposlenih na održavanju.

Kapacite garažnog prostora dimenzionisati za smeštaj 5 malih traktora sa dodacima za košenje, raonicima i drugim potrebnim dodacima, jedne mašine za sneg, 10 trimera za održavanje zelenila (sečenje grana, rubova i sl.), kao i smeštaj većeg alata (kompresor, motorne testere) i ručna opreme i alata i 5 namenskih električnih vozila kapaciteta 2 do 4 putnička mesta.

U okviru prostora za boravak zaposlenih predvideti garderobe, sanitarni blok (toaleti i tuševi) i prostor za predah za 10 radnika na održavanju, kancelarijski prostor za tri zaposlena i čajnu kuhinju.

Pri koncipiranju rešenja podceline Arheopark potrebno je voditi računa da ova podcelina, osim što je namenjena navedenim sadržajima predstavlja, u kontekstu celine Kompleksa Arheološkog nalazišta Belo brdo, prostor u okviru kog se ostvaruju primarne veze sadržaja u Kompleksu - povezivanje pristupne zone (parking) sa svim sadržajima Kompleksa, kao i povezivanje pristupnih zona međusobno (parking – pristan). U navedenom smislu, potrebno je obezbediti uslove za udobno kretanje za sve predviđene opcije kretanja korisnika Kompleksa – pešačke staze i površine, biciklistička staza (bicikli / segveji / trotineti), kao i uslove za kretanja namenskih električnih vozila, kao i adekvatnu opremljenost ovih komunikacija pratećim sadržajima (osvetljenje, elementi za predah, elementi za parkiranje za bicikle...).

Pri organizaciji prostora podceline Arheo park, arhitektonskog rešenja i parternog uređenja, imati u vidu uslove odbrane od poplava – da je regulaciona linija za veliku vodu, tj. linija odbrane od poplava na koti 76,50 mnv.

Prostore podceline Arheo parka koncipirati na način da čine jedinstvenu ambijentalnu celinu prepoznatljivog vizuelnog identiteta, uz obezbeđenje transformabilnosti.

8.2.5 Programski elementi i smernice za podcelinu priobalje Dunava – obaloutvrda, šetalište (uređene slobodne i sadržajima aktivirane površine priobalja) i pristan

Podcelina priobalje Dunava u okviru ovog konkursa sa planiranom namenom obaloutvrde, šetališta i putničkog pristana, obuhvata prostor između regulacione linije male vode i granice arheološkog nalazišta (I stepen zaštite), od ušća Bolečice na jugu do granice konkursnog obuhvata na severu.

Grafički prikaz obuhvata podceline Pribalje Dunava dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA PRIKAZOM PODCELINA.

Najzahtevnija intervencija u okviru ove podceline, kako u tehnološkom tako i smislu funkcionalnog ograničenja za ostale sadržaje u priobalnom pojasu je svakako planirana izgradnja / rekonstrukcija zaštitnog hidrotehničkog objekta obaloutvrde.

Izgradnja hidrotehničkih objekata za korišćenje voda i zaštitu voda, prioritetna je u zoni priobalja Dunava uključujući i neposredni priobalni pojasa budućeg Arheološkog parka. Zaštitni objekat (nasip/kej) kao deo urbane regulacije tretirati u skladu sa konceptom rešenja uređenja obale, koje treba da je prilagođeno potrebama kulturnog nasleđa uz obezbeđenje uslova za njegovu povremenu ili stalnu prezentaciju i u okviru ove podceline i uz obavezu da uslovi za nesmetan pristup vodi budu obezbeđeni duž čitava obale. **Za navedeni zaštitni objekat usvojena je kota krune 76.50mnv.**

Uređenje i korišćenje priobalja prvenstveno kao javnog urbanog prostora koji svojom linijskom formom povezuje druge javne prostore, predstavlja njegovu osobenost. Sugerise se razvijanje mreže više manjih javnih urbanih prostora. Adekvatno uređenje priobalja jedna je od bitnih činilaca u ostvarivanju neposrednog kontakta ljudi i ambijenta Arheološkog parka koji pozitivno utiče na atraktivnosti i pristupačnosti uz poboljšanje opštih uslova pešačkog kretanja.

OBALOUTVRDU planirati u zoni konkursnog obuhvata (uključujući i segment priobalja predviđen za anketni nivo razrade) na način da se obezbedi njen kontinuitet i kontinuitet odbrambene linije na propisanim kotama zaštite od merodavnih velikih voda duž celog poteza, kao i komunikaciju u cilju vršenja odbrane od poplava i redovnog održavanja. U hidrotehničkom smislu obaloutvrda treba da se bazira na osnovnim principima izgradnje obaloutvrde na teritoriji Grada Beograda i na reci Dunav.

Pri formiranju rešenja regulacionog pojasa priobalnog zemljišta imati u vidu sledeće regulacione linije:

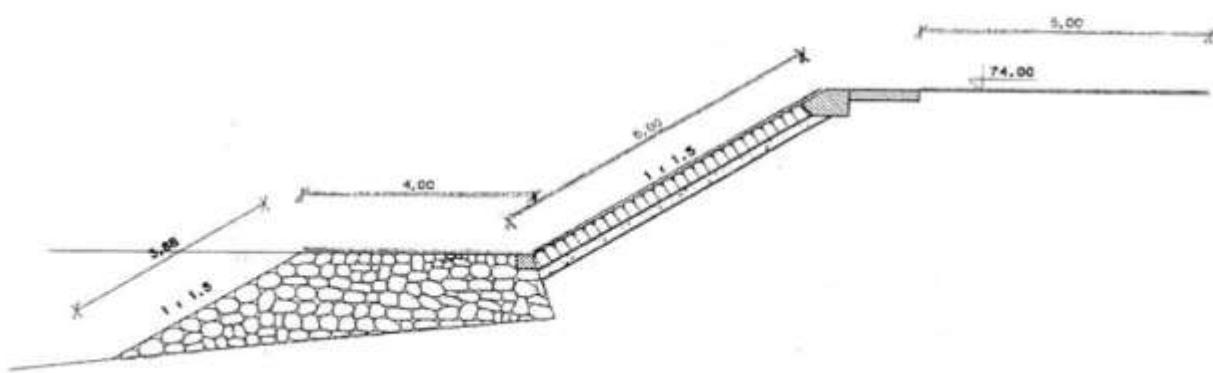
1. osnovna regulaciona linija (za malu vodu) koja prati liniju nižih delova postojećih obala reke Dunav, a u visinskom smislu definiše spoljnu ivicu krune kamene „nožice“ - obaloutvrda sa kotom 70.50 mnv;
2. regulaciona linija za veliku vodu, tj. linija odbrane od poplava, definiše visinski gornji plato obaloutvrde na koti 76.50 mnv. Njen položaj u prostoru nije fiksno utvrđen. Osnovni hidrotehnički uslov je obezbeđenje kontinuiteta odbrambene linije na uslovljenoj koti odbrane od poplava, ili stalnim objektom ili kombinacijom stalnog objekta i mobilne zaštite.

Hidrotehničko rešenje uređenja obale pored osnovne funkcije (zaštita od velikih voda, statička i filtraciona stabilnost) mora da ispuni i uslove:

1. obezbeđenja kontinuiteta regulacione i odbrambene linije sa nizvodnom i uzvodnom deonicom prema odgovarajućim planskim, odnosno hidrotehničkom rešenju;
2. obezbeđenja prikladnog povezivanja viših nivoa obale sa rekom;
3. povezivanje sa planiranim pristaništem;

Postojeću obaloutvrdu, realizovanu na delu obale u okviru konkursnog obuhvata (u zoni Arheološkog nalazišta) u dužini od 260 m, čija je kota krune 74.00 mnv i nije u skladu sa uslovima zaštite od poplava (76.50 mnv) inkorporirati u planirano rešenje.

**Слика 1. Типски попречни профил обалоутврде Винча
Десна обала Дунава стационарна km 1144+300 – 1144-850**

51. Grafički prikaz Tipskog poprečnog postojećeg profila obaloutvrde Vinča.

Izvor: Dokumentacija JVP SRBIJA VODE

Sadržaji uređenja prostora priobalja podrazumevaju uređene, slobodne, zelene i rekreativne površine, pešačke tokove i biciklističku stazu, a mogu uključivati i obezbeđenje uslova za povremenu realizaciju specifičnih aktivnosti vezanih za npr. muzičke, pozorišne, umetničke i slične manifestacije manjih kapaciteta, kroz adekvatnu infrastrukturu i multifunkcionalne / transformabilne elemente uređenja.

Pri koncipiranju rešenja uređenja prostora priobalja potrebno je imati u vidu aktivnosti na obali i na samoj reci u okvirima klimatskih uslova predmetnog prostora, imaju sezonalni karakter, kao i da potencijali Dunava mogu da učestvovati u diverzifikaciji ponude u okviru raznovrsnih posebnih oblika turizma.

U zoni priobalja planirati manji montažni objekat u funkciji info punkta koji treba da obezbedi uslove za prodaju karata, distribuciju odgovarajućeg materijala koji će posetiocima pružiti potrebne informacije o sadržajima turističkog prostora kompleksa Arheološkog parka, kao i za iznajmljivanje i odlaganje bicikala, segveja i trotineta (manjeg kapaciteta). U sklopu objekta predvideti i sanitарне čvorove za posetioce.

Prostor uz reku koncipirati na način da obezbeđuje uslove pristupa i sigurnosti svim kategorijam korisnika, mogućnost adekvatnog osvetljenja i održavanje, kao i zaštitu korisnika usled nagle promene vremena.

Neophodno je da prostor priobalja bude na adekvatan i udoban način povezan sa glavnim komunikacijama kompleksa Arheološkog parka – šetnom i biciklističkom stazom, kao i sa podcelinam Centra za posetioce i Arheološkim nalazištem.

Predvideti adekvatan mobilijar u prostoru priobalja koji obavezno sadrži elemente za predah (sedenje, ležanje, komunikacija) elemente za parkiranje bicikala / segveja / troniteta sa punjačima (sa opcijom za obezbeđenje energije putem solarne stanice) osvetljenje, korpe za otpatke i dr.

Sadržaj priobalja na čije dimezionisanje kapacitet korisnika ima uticaj dimezionisati na bazi kapaciteta od 1/3 predviđenog ukupnog broja jednovremenih korisnika Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo – 320 korisnika.

Veće postojeće zelene površine zadržati implementirati u planirano rešenje.

PRISTAN za manje turističke brodove i izletničke čamce, prilagođen za prijem i otpremu putnika u sistemu unutrašnjeg saobraćaja, planirati kao pontonski pristan (upotrebom postojećg pontona iz 2020. godine, namenjenom za manja plovila) sa svedenim kapacitetom neophodnih pratećih sadržaja – (natkriveni pristup, zadovoljenje uslova za prihvatanje plovila i putnika, kontrole i bezbednosti uz obezbeđenje adekvatne veze sa obalom pristaništa), uz obezbeđenje mogućnost za uključenje stajališta u mrežu javnog prevoza putnika vodnim saobraćajem.

Postojeći ponton pozicioniran u priobalnom pojasu u zoni Arheološkog nalazišta (prvi stepen zaštite), sa obalom je povezan pristupnim mostom koja obezbeđuje pristup na kotu 74.00 mnv.

Pristanišni prostor – ponton i pristupna obala, mora da ispunjava sledeće uslove u odnosu na pristanišnu infrastrukturu:

- hidrograđevinski objekti koji čine obalu pristaništa, kao i operativne i radne površine moraju da budu odgovarajuće izgrađeni, kao i da se održavaju u tehnički ispravnom stanju
- da raspolaže pontonom sa pristupnim mostom ili odgovarajućim prelaznicama za bezbedno kretanje ljudi na relaciji plovovilo – obala
- ponton mora da obezbedi prihvat predviđenih kategorija putničkih brodova, da omogući uslove za njihovo pravilno vezivanje, da bude prilagođen za bezbednu vezu sa plovilima uz pomoć prelaznog mosta
- operativna obala mora da bude obezbeđena propisanom i funkcionalnom ogradom kako bi se sprečio eventualni pad putnika u vodu
- površine pristaništa moraju da budu ravne, uređene tako da imaju neklizajuću podlogu, bez stvari, robe i vegetacije koje ometaju kretanje, sa efikasnim sistemom za odvođenje voda
- neposredni pristup pontonu i putničkom brodu mora da bude ograđen, kontrolisan i sa fizičkim ili tehničkim obezbeđenjem
- pristupni most mora da bude minimalne širine 1.5 metara kako bi se omogućila propusna sposobnost za kretanje lica prilikom eventualnih vanrednih situacija kada se vrši brzo napuštanje objekta, kao i da bude prilagođen, izведен i opremljen tako da omogući kretanje svih kategorija korisnika uključujući i osobe sa invaliditetom
- područje pristaništa mora da bude propisno obeleženo, regulisano vertikalnom, horizontalnom i svetlosnom signalizacijom i dobro osvetljeno
- lučko područje pristaništa, uključujući i akvatoriju pristaništa, mora da bude pod stalnim nadzorom i kontrolom u cilju bezbednosne zaštite
- pristup vozilima hitne pomoći, policije i spasilačko vatrogasne službe mora da bude obezbeđen i prohodan u svakom trenutku

Detaljne SMERNICE AGENCIJE ZA UPRAVLJANJE LUKAMA date su u konkursnoj dokumentaciji – III SMERNICE NADLEŽNIH INSTITUCIJA

Svi postojeći objekti u priobalnom pojasu na vodi (izuzev pontona u funkciju pristana za manja plovila) kao i na obali realizovani su bez propisanih dozvola i predviđeni su za uklanjanje.

Uređenje prostora priobalja koncipirati na način da čine jedinstvenu celinu prepoznatljivog vizuelnog identiteta.

Vizure sa šetališta duž obale reke Dunav na reku i Arheološki park, predstavljaju jedan od najznačajnijih kvaliteta šire lokacije, koje treba očuvati i afirmisati. Ravnopravnu vrednost imaju i vizure sa reke ka arheološkom nalazištu koje daju mogućnost potpunog sagledavanja identitet prostora nalazišta.

8.2.6 Programski elementi i smernice za uređenje leve i desne obale Bolečice (anketno)

Obale Bolečice u okviru anketnog dela konkursa obuhvataju prostor u granicama regulacije Bolečice od ušća u Dunav uzvodno u dužini od oko 660.0 m.

Duž leve i desne obale reke Bolečice, planirati formiranje zelenog koridora u cilju uspostavljanja ekološke mreže na lokalnom nivou i na taj način očuvanja biodiverziteta, zaštite zemljišta od štetnog dejstva erozije (vodne, eolske) i unapređenja ambijentalnih vrednosti prostora, u skladu sa rešenjem saobraćaja i infrastrukture predviđenim PDR-om za primarne objekte Bolečkog kanalizacionog sistema – I FAZA.

Prilikom planiranja uređenja obala Bolečice neophodno je imati u vidu da je potrebno:

- Sačuvati kvalitetnu drvenastu vegetaciju i implementirati je u planirano rešenje;
- Da tipovi zasada mogu biti pojedinačna stabla,drvoredi, drvenasto-žbunaste grupacije, zaštitni pojasevi i kontinualni masivi;
- Obezbediti spratnost zaštitnog zelenog pojasa upotrebotm zeljaste, žbunaste vegetacije...
- Odabrane vrste za ozelenjavanje treba da odgovaraju uslovima staništa;

- Koristiti listopadne vrste drveća sa jakom izdanačkom snagom i gustom krošnjom, ali i zimzelene i četinarske vrste kako bi funkcionalnost bila ostvarena i u zimskom periodu;
- Izbegavati vrste koje su determinisane kao alergene (topola i sl.), invazivne vrste su zabranjene (bagrem, negundovac, kiselo drvo i sl.).

Grafički prikaz nove regulacije reke Bolečice - pozicija i poprečni profil, dat je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog PDR za primarne objekte Bolečkog kanalizacionog sistema – I FAZA, Regulaciono – nivелacioni plan.

8.3 Posebni programski uslovi, smernice i preporuke za sve celine

8.3.1 Urbanističko – parametarske uslovljenosti

Urbanističko-parametarske uslovljenosti koje se odnose na kapacitete planirane izgradnje (zauzetost, indeks, izgrađenosti, spratnost) kao i uslovi zaštite kulturnog nasleđa, uslovi za zelene površine i inženjersko geološki uslovi za pojedinačne podceline navedeni su u skladu sa Prostornim planom područja posebne namene arheološkog nalazišta Belo brdo („Sl. Glasnik“ br. 85/18). Ovim raspisom konkursa definisani su i novi ciljevi i sadržaji uređenja Arheološkog parka sa Centrom za posetioce i Naučnoistraživački centar neolita, koji će predstavljati osnov za izmene i dopune predmetnog prostornog plana.

Urbanističko-parametarske uslovljenosti za pojedinačne celine

1. Podcelina Arheološko nalazište

1.1. Arheološko nalazište (I stepena zaštite)

Osnovna namena površina	Objekti u funkciji arheološkog nalazišta.
Izgradnja novih objekata i položaj objekata na parceli	<p>Moguće je postavljanje više privremenih (montažno-demontažnih) objekata u funkciji istraživanja i prezentacije arheološkog nalazišta - za potrebe rada i okupljanja istraživača, pristupa i kretanja posetilaca i zaštite i prezentacije arheoloških ostataka, sa mogućnošću faznog postavljanja (montaže / demontaže) objekata.</p> <p>Broj, namena, kapacitet i položaj objekata uslovljeni su aktivnostima budućih arheoloških istraživanja i programima njihove prezentacije.</p> <p>Prostor se može koristiti samo u funkciji istraživanja, prezentacije i zaštite arheološkog nalazišta. Nije dozoljena izgradnja sadržaja koji nisu u funkciji istraživanja i prezentacije arheološkog nalazišta na ovom prostoru.</p>
Zaštita kulturnog nasleđa	<p>Prema Odluci o utvrđivanju lokaliteta Belo brdo u Vinči za arheološko nalazište, predmetni prostor je Arheološko nalazište u I stepenu zaštite.</p> <p>Arheološko nalazište Belo brdo u Vinči je nepokretno kulturno dobro nacionalnog i međunarodnog značaja, uživa status kulturnog dobra od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju.</p> <p>Zabranjena je bilo kakva izgradnja novih objekata, osim objekata u funkciji istraživanja, zaštite i prezentacije nalazišta i sanacije terena i izgradnje infrastrukture.</p> <p>Dozvoljena je izgradnja privremene nadzemne infrastrukture preko arheološkog nalazišta, kao i izgradnja objekata i postrojenja u funkciji prezentacije arheološkog nalazišta. Novoizgrađeni objekti svojim gabaritom, volumenom i spoljašnjom obradom ne smeju da konkurišu prostoru arheološkog nalazišta.</p> <p>Promena oblika terena dozvoljava se samo u funkciji istraživanja, zaštite i prezentacije arheološkog nalazišta.</p>
Indeks zauzetosti	Indeks zauzetosti uslovjen je aktivnostima budućih arheoloških istraživanja i programima njihove prezentacije.

Visina objekta	Maksimalna spratnost je prizemlje (P). Zabranjena je izgradnja podzemnih etaža.
Uslovi za slobodne i zelene površine	<p>Potrebno je očuvati kvalitetnu drvenastu vegetaciju, trajno, ili do momenta planiranih sistematskih iskopavanja u cilju istraživanja, kada je dozvoljeno ukloniti postojeća stabla.</p> <p>Nije dozvoljena sadnja novih drvenastih vrsta, kao ni žbunastih vrsta čiji koren se razvija u dubinu više od 30 cm.</p> <p>Sadnja drvenastih vrsta (pošumljavanje, ozelenjavanje, voćnjaci) dozvoljena je isključivo na prostoru koji je arheološki istražen u potpunosti.</p> <p>Na delu aktivnog klizišta sačuvati postojeću vegetaciju do momenta saniranja klizišta, a nakon toga površinu ozeleneti vrstama i na način kako je propisano u projektu sanacije klizišta.</p> <p>Koristiti autohtone vrste; izbegavati vrste koje su determinisane kao alergene (topola i sl.); nije dozvoljeno korišćenje invanzivnih vrsta (bagrem, negundovac, kiselo drvo i sl.).</p>
Uslovi za kolske i pešačke pristupe	<p>Potrebno je obezbediti adekvatan pešački pristup, pristup namenskim vozilima na električni pogon, biciklom / segvejom / trotinetom, u skladu sa namenama i kapacitetima, kao i funkcionalnu povezanost sa neposrednom i širom kontaktnom zonom.</p> <p>Obezbeđenje pristupa motornim vozilima vezano je isključivo za potrebe Arheološkog nalazišta i interventnih vozila.</p>
Arhitektonsko oblikovanje	Oblikovanje privremenih, montažno-demontažnih i mobilnih objekata i elemenata u funkciji istraživanja, prezentacije i zaštite arheološkog nalazišta koncipirati na način da obezbedi visoki nivo u tretmanu zaštite kulturnog nasleđa i afirmaciju savremenih tendencija u arhitekturi.

1.2. Zaštićena okolina arheološkog nalazišta

Osnovna namena površina	Zaštitni zeleni pojas na području okoline arheološkog parka / Objekti u funkciji arheološkog nalazišta
Izgradnja novih objekata i položaj objekata na parceli	<p>Moguća je izgradnja jednog ili više, montažno-demontažnih, objekata isključivo u funkciji arheološkog nalazišta (Triažni centar) sa mogućnošću fazne izgradnje i multiplikacije. Na parcelama 1994/1, 1994/2, 1995/1, 1995/3, 1995/4, 1996/1, 1999/1, 1999/2, 2000, ili parcelama 2011/1, 2011/2, 2011/3, 2012.</p> <p>Prostor se može koristiti samo u funkciji arheološkog nalazišta. Nije dozvoljena izgradnja sadržaja koji nisu u funkciji istraživanja / prezentacije arheološkog nalazišta na ovom prostoru.</p>
Zaštita kulturnog nasleđa	<p>Prema Odluci o utvrđivanju lokaliteta Belo brdo u Vinči za arheološko nalazište, kojom je proširena zona zaštite i zaštićena okolina, predmetni prostor je u zoni Zaštićene okoline arheološkog nalazišta u okviru II stepena zaštite.</p> <p>Arheološko nalazište Belo brdo u Vinči je nepokretno kulturno dobro nacionalnog i međunarodnog značaja, uživa status kulturnog dobra od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju.</p> <p>Zabranjena je bilo kakva izgradnja novih objekata, osim objekata u funkciji istraživanja, zaštite i prezentacije nalazišta i sanacije terena i izgradnje infrastrukture. Novoizgrađeni objekti svojim gabaritom, volumenom i spoljašnjom obradom ne smeju da konkurišu prostoru arheološkog nalazišta.</p> <p>Do realizacije planiranih namena, na postojećim objektima moguće je vršiti sanaciju, investiciono i tekuće održavanje.</p>

Indeks zauzetosti	Maksimalni indeks zauzetosti lokacije (grupe katastarskih parcela) predviđene za izgradnju je „Z”= 10%.
Visina objekta	Maksimalna spratnost je prizemlje (P). Zabranjena je izgradnja podzemnih etaža.
Uslovi za zelene površine	<p>Potrebno je očuvati kvalitetnu drvenastu vegetaciju, trajno, ili do momenta planiranih sistematskih iskopavanja u cilju istraživanja, kada je dozvoljeno ukloniti postojeća stabla.</p> <p>Nije dozvoljena sadnja novih drvenastih vrsta, kao ni žbunastih vrsta čiji koren se razvija u dubinu više od 30 cm.</p> <p>Sadnja drvenastih vrsta (pošumljavanje, ozelenjavanje, voćnjaci) dozvoljena je na prostoru koji je arheološki istražen u potpunosti.</p> <p>Koristiti autohtone vrste; izbegavati vrste koje su determinisane kao alergene (topola i sl.); nije dozvoljeno korišćenje invanzivnih vrsta (bagrem, negundovac, kiselo drvo i sl.).</p> <p>Nije dozvoljena promena oblika terena, osim na način koji podrazumeva formiranje pešačkih površina i sadržaja nadvišavanjem postojećeg terena (nasipanje).</p>
Uslovi za kolske i pešačke pristupe	<p>Potrebno je obezbediti adekvatan pešački pristup, pristup namenskim vozilima na električni pogon, biciklom / segvejom / trotinetom, u skladu sa namenama i kapacitetima, kao i funkcionalnu povezanost sa neposrednom i širom kontaktnom zonom.</p> <p>Obezbeđenje pristupa motornim vozilima vezano je isključivo za potrebe Arheološkog nalazišta i interventnih vozila.</p>
Arhitektonsko oblikovanje	Oblikovanje privremenih, montažno-demontažnih i mobilnih objekta i elemenata u funkciji istraživanja, prezentacije i zaštite arheološkog nalazišta koncipirati na način da obezbedi visoko nivo u tretmanu zaštite kulturnog nasleđa i afirmaciju savremenih tendencija u arhitekturi.

2. Centar za posetioce

Osnovna namena površina	Sadržaji javnih službi: kultura, obrazovanje i dr. u funkciji arheološkog nalazišta / Zaštitni zeleni pojas na području okoline arheološkog nalazišta
Kompatibilnost namene	Kompatibilne namene su komercijalni sadržaji
Broj objekata	Dozvoljena je izgradnja jednog ili kompleksa povezanih objekata u okviru zone predviđene za izgradnju koja obuhvata parcele 2028/14, 2028/15, 2028/47, 2028/48, 2028/77, 2028/120.
Izgradnja novih objekata i položaj objekata na parceli	Objekat postaviti u okviru zone građenja, koja je definisana građevinskim linijama. Nije obavezno postavljanje objekata ili delova objekata na građevinsku liniju, već u prostoru koji je definisan građevinskim linijama. Objekat prema položaju na parceli mora biti slobodnostojeći.
Indeks zauzetosti	Maksimalni indeks zauzetosti zone predviđene za izgradnju je „Z”= 60%.
Visina objekta	$P+1+Pk/Ps$
Kota prizemlja	Kota prizemlja objekta - 76.50 mnv, u skladu sa uslovima odbrane od poplava.
Uslovi za slobodne i zelene površine	<p>Sadržaji javnih službi (zona objekta Centra za posetioce i spoljnih prostora u funkciji Centra)</p> <p>Obezbediti minimalno 20% od ukupne površine prostora za zelene površine u direktnom kontaktu sa tlom.</p>

	<p>Slobodne površine parcele parterno urediti i oblikovati u skladu sa namenom i konceptom arhitektonskog rešenja.</p> <p>Zaštititi i sačuvati postojeću kvalitetnu vegetaciju.</p> <p>Zaštitni zeleni pojas na području okoline arheološkog parka (zona spoljnih prostora u funkciji Centra za posetioce)</p> <p>Potrebno je očuvati kvalitetnu drvenastu vegetaciju.</p> <p>Nije dozvoljena sadnja novih drvenastih vrsta, kao ni žbunastih vrsta čiji koren se razvija u dubinu više od 30 cm.</p> <p>Sadnja drvenastih vrsta (pošumljavanje, ozelenjavanje, voćnjaci) dozvoljena je na prostoru koji je arheološki istražen u potpunosti.</p> <p>Koristiti autohtone vrste; izbegavati vrste koje su determinisane kao alergene (topola i sl.); nije dozvoljeno korišćenje invanzivnih vrsta (bagrem, negundovac, kiselo drvo i sl.).</p> <p>Nije dozvoljena promena oblika terena, osim na način koji podrazumeva formiranje pešačkih površina i sadržaja nadvišavanjem postojećeg terena (nasipanje).</p>
Rešenje saobraćaja/parkiranja	<p>Potrebno je obezbediti adekvatan pešački pristup, pristup namenskim vozilima na električni pogon, biciklom / segvejom / trotinetom, u skladu sa namenama i kapacitetima, kao i funkcionalnu povezanost sa neposrednom i širom kontaktnom zonom.</p> <p>Obezbeđenje pristupa motornim vozilima vezano je isključivo za potrebe Arheološkog nalazišta i interventnih vozila.</p> <p>Parkiranje motornih vozila svih korisnika Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo predviđeno je u okviru Glavnog parkinga kompleksa.</p> <p>Parametri i uslovi za saobraćajne površine i parkiranje dati u delu 8.3.2 programa konkursa.</p>
Arhitektonsko oblikovanje	Karakter arhitektonskog oblikovanja u duhu i sa karakteristikama savremene arhitekture, afirmativan u odnosu na potencijale i kontekst lokacije i sa karakteristikama koje doprinose reprezentativnosti i prepoznatljivosti celine u čijem formiranju učestvuje, na mikro i makro nivou.
Inženjerskogeološki uslovi	<p>Prostor predviđen za podcelinu Centar za posetioce je okarakterisan kao uslovno povoljan za urbanizaciju.</p> <p>Nivo podzemne vode se nalazi na dubini manjoj od 2.0 m, u odnosu na kotu postojećeg terena. Pri izgradnji i eksploataciji potrebno je predvideti mere za odstranjivanje uticaja podzemne vode kontrolisanim dreniranjem.</p>

3. Naučnoistraživački centar neolita

Osnovna namena površina	Kulturno/umetničko/obrazovni sadržaji
Kompatibilnost namene	Kompatibilne namene su komercijalni sadržaji do 49%
Broj objekata	Dozvoljena je izgradnja jednog ili kompleksa povezanih objekata
Izgradnja novih objekata i položaj objekata na parceli	Objekte postaviti u okviru zone građenja, koja je definisana građevinskim linijama. Nije obavezno postavljanje objekata ili delova objekata na građevinsku liniju, već u prostoru koji je definisan građevinskim linijama. Objekat prema položaju na parceli mora biti slobodnostojeći.
Indeks zauzetosti	Maksimalni indeks zauzetosti u podcelini je „Z“= 60%.
Visina objekta	P+1+Pk/Ps.

Kota prizemlja	Kota prizemlja može biti maksimalno 0.2 m viša od nulte kote
Uslovi za slobodne i zelene površine	Obezbediti minimalno 20% od ukupne površine parcele za zelene površine u direktnom kontaktu sa tlom. Slobodne površine parcele parterno urediti i oblikovati u skladu sa namenom i konceptom arhitektonskog rešenja. Zaštiti i sačuvati postojeću kvalitetnu vegetaciju.
Rešenje saobraćaja/parkiranja	Potrebno je obezbediti adekvatan pešački pristup i kolski pristup, kao i pristup namenskim vozilima na električni pogon, biciklima / segvejima / trotinetima, u skladu sa namenama i kapacitetima, kao i funkcionalnu povezanost sa neposrednom i širom kontaktnom zonom. Parkiranje motornih vozila svih korisnika Naučnoistraživačkog centra predviđeno je u okviru Glavnog parkinga kompleksa. Parametri i uslovi za saobraćajne površine i parkiranje dati u delu 8.3.2 programa konkursa.
Arhitektonsko oblikovanje	Karakter arhitektonskog oblikovanja u duhu i sa karakteristikama savremene arhitekture, afirmativan u odnosu na potencijale i kontekst lokacije i sa karakteristikama koje doprinose reprezentativnosti i prepoznatljivosti celine u čijem formiraju učestvuje, na mikro i makro nivou.
Inženjerskogeološki uslovi	Prostor predviđen za podcelinu Naučnoistraživačkog centra neolita okarakterisan kao uslovno povoljan za urbanizaciju - u prirodnim uslovima stabilan, urbanizacija podrazumeva uvažavanje određenih uslova i preporuka. Na ovim delovima terena izdan podzemne vode formira skoro pri površini terena na dubini 1,0–1,5 m, ili pak zasiće teren do površine gde se formiraju lokalna sezonska zabarenja. Pri izgradnji i eksploataciji potrebno je predvideti mera za odstranjivanje uticaja podzemne vode kontrolisanim dreniranjem.

4. Arheo park

Osnovna namena površina	Sadržaji arheoparka / Parking prostor / Zaštitno i ostalo zelenilo
Izgradnja novih objekata i položaj objekata na parceli	Dozvoljena je izgradnja sadržaja u funkciji arheoparka – tematskih objekata - eksponat za prezentaciju života u neolitu, pokretni / montažnih / privremenih objekata u skladu sa predviđenim namenama, parkinga i predviđenih objekata u sklopu parkinga, objekta u funkciji održavanja Kompleksa i sadržaja namenjenih za boravak na otvorenom u okviru zelenih površina.
Visina objekta	Maksimalna spratnost je prizemlje (P).
Uslovi za slobodne i zelene površine	Potrebno je obezbediti minimum 60% zelenih površina u direktnom kontaktu sa tlom. Sačuvati kvalitetnu drvenastu vegetaciju i ukomponovati je u planirano rešenje. Tipovi zasada mogu biti pojedinačna (soliterna) stabla, drvoredi, drvenasto-žbunaste grupacije, zaštitni pojasevi i kontinualni masivi. U okviru zelenih koridora, a u funkciji zaštite pojedinih prostora i aktivnosti, mogu se formirati zaštitni zeleni pojasevi uz obezbeđenje spratovnosti zelenila upotrebnom zeljaste, žbunaste i drvenaste vegetacije. Koristiti listopadne vrste drveća sa jakom izdanačkom snagom i gustom krošnjom, ali i zimzelene i četinarske vrste kako bi funkcionalnost bila ostvarena i u zimskom periodu. Izbegavati vrste koje su determinisane kao alergene (topola i sl.); invanzivne vrste su zabranjene (bagrem, negundovac, kiselo drvo i sl.); Potencijalne vrste za uzgoj u „Muzeju zemljoradnje / Botaničkom vrtu“su vrste žitarica: pšenica (<i>Triticum monococcum</i> i <i>Triticum dicoccum</i>), žito (<i>Triticum</i>

	<p>aestivum), ječam (Hordeum vulgare), proso (Panicum miliaceum); mahunarki: sočivo (Lens culinaris), grašak (Pisum sativum), grahorica (Vicia ervilia),...; uljarice: lan (Linum usitatissimum); divlje (sakupljene vrste): crvena zova (Sambucus ebulus), crna zova (Sambucus nigra), dren (Cornus mas), kupina (Rubus fruticosus), kruška (Pyrus sp.), divlje grožđe (Vitis vinifera ssp. sylvestris), hrast (Quercus sp.), vodeni kesten (Trapa natans); kao i moguće lekovite biljke i začini: vučja jagoda (Physalis alkekengi), slezovi (Malvaceae) i sl.;</p> <p>Mobilijar predviđeti u skladu sa konceptom rešenja mobilijar za odmor, osvetljenje, korpe za otpatke.</p>
Parking	<p>Parking predviđeti za potrebe stacioniranja motornih vozila svih kategorija korisnika Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo, kao i za autobuse, specijalna i interventna vozila.</p> <p>Parking pozicionirati u zoni neposrednog saobraćajnog pristupa sa javne saobraćajne površine, u skladu sa kriterijumima i kapacitetima datim u delu 8.2.4. konkursnog programa.</p> <p>Pristupe vozila na parking (ulaze / izlaze) pozicionirati i u smislu kapaciteta planirati na način da obezbede neometan protok. Organizaciju, uređenje i ozelenjavanje parking zone planirati na način da se umanji utisak velikog praznog prostora.</p> <p>Parametri i uslovi za saobraćajne površine i parkiranje dati u delu 8.3.2 programa konkursa.</p>
Uslovi za kolske i pešačke komunikacije	<p>Formirati pešačke i biciklističke staze organizovane nezavisno jedne od drugih; Pešački pristupi i tokove planirati kao deo sistema pešačkih tokova kompleksa, na način da obezbede uslove za kretanje svih kategorija korisnika, kao i funkcionalnu povezanost sa neposrednom i širom kontaktnom zonom.</p> <p>Širina planirane dvosmerne biciklističke staze iznosi minimum 2.2 m. Minimalan slobodan profil biciklističkih staza u visini od 2.5 m duž cele površine staza. U zoni atrakcija planirati postavljanje parkinga za bicikle / segveje / trotinete.</p> <p>Parametri i uslovi za saobraćajne površine i parkiranje dati u delu 8.3.2 programa konkursa.</p>

5. Uređenje priobalja Dunava

Osnovna namena površina	Javna površina – obaloutvrda, šetalište sa biciklističkom stazom i putničko pristanište
Kompatibilnost namene	Prostori za odmor, rekreaciju i aktivnosti na otvorenom (javno korišćenje)
Izgradnja obaloutvrde	Omogućiti kontinuitet obaloutvrde i odbrambene linije na propisanim kotama zaštite od merodavnih velikih voda duž celog poteza. Gornji plato obaloutvrde visinski je definisan regulacionom linijom za veliku vodu, tj. linjom odbrane od poplava na koti 76,50 mnv.
Parterno - arhitektonski elementi	Parterno - pejzažno uređenje, slobodne, pešačke, biciklistička staza, mobilijar i dr.
Uslovi za kolske i pešačke komunikacije	<p>Potrebno je obezrediti adekvatan pešački pristup i pristup namenskim vozilima na električni pogon, biciklima / segvejima / trotinetima, u skladu sa namenama i kapacitetima, kao i funkcionalnu povezanost sa neposrednom i širom kontaktnom zonom.</p> <p>Obezbeđenje pristupa motornim vozilima vezano je za potrebe arheološkog nalazišta, snabdevanja i interventnih vozila.</p> <p>Parkiranje motornih vozila svih korisnika Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo predviđeno je u okviru Glavnog parkinga kompleksa.</p>

	<p>Pešački pristupi, veze i staze planirati kao deo sistema pešačkih tokova kompleksa, na način da obezbede uslove za kretanje svih kategorija korisnika.</p> <p>Širina planirane dvosmerne biciklističke staze iznosi minimum 2.2 m. Minimalan slobodan profil biciklističkih staza u visini od 2.5 m duž cele površine staza. U zoni atrakcija planirati postavljanje parkinga za bicikle / segveje / trotinete.</p> <p>Parametri i uslovi za saobraćajne površine i parkiranje dati u delu 8.3.2 programa konkursa.</p>
Uslovi za slobodne i zelene površine	<p>Obezbediti minimalno 60% površine pod vegetacijom (ozelenjeno) u direktnom kontaktu sa tlom (bez podzemnih objekata), dok ostalih maksimalno 40% može biti pod stazama (pešačkim i biciklističkim), platoima, dečjim igralištima i otvorenim terenima.</p> <p>Zadržati i podmladiti postojeću vegetaciju.</p> <p>Koristiti autohtone vrste prilagodljive na klimatske i pedološke uslove.</p>
Objekti	Nije dozvoljena izgradnja novih objekata, osim montažnog objekta u funkciji infopunkta. Ukloniti privremene objekte.

6. Uređenje leve obale Bolečice

Osnovna namena površina	Zelene površine
Sadržaji / Objekti	Zelene i pešačke površine. Nije dozvoljena izgradnja novih objekata.
Uslovi za slobodne i zelene površine	<p>Svi planirani sadržaji pod čvrstim zastorom, zajedno ne smeju da zauzimaju više od 2% ukupne površine;</p> <p>Sačuvati kvalitetnu drvenastu vegetaciju i implementirati je u planirano rešenje;</p> <p>Da tipovi zasada mogu biti pojedinačna stabla, drvoredi, drvenasto-žbunaste grupacije, zaštitni pojasevi i kontinualni masivi;</p> <p>Obezbediti spratnost zaštitnog zelenog pojasa upotrebom zeljaste, žbunaste vegetacije;</p> <p>Odabrane vrste za ozelenjavanje treba da odgovaraju uslovima staništa;</p> <p>Koristiti listopadne vrste drveća sa jakom izdanačkom snagom i gustom krošnjom, ali i zimzelene i četinarske vrste kako bi funkcionalnost bila ostvarena i u zimskom periodu;</p> <p>Izbegavati vrste koje su determinisane kao alergene (topola i sl.), invazivne vrste su zabranjene (bagrem, negundovac, kiselo drvo i sl.).</p>

8.3.2 Smernice i preporuke za saobraćajne površine, mirujući i pešački saobraćaj

Saobraćajna mreža

Širinu kolovoza za motorna vozila planirati u odnosu na očekivana vozila koja će se njime kretati, ali ne užu od 6.0 m za dvosmerno kretanje vozila, odnosno 3.5 m ako je u pitanju jednosmerno kretanje vozila, vodeći računa o obavezi da se omogući nesmetani prolaz i okretanje interventnih vozila.

Kolske pristupe objektima dimezionisati u zavisnosti od širine ulice sa koje se pristupa i merodavnog vozila (putničko, dostavno / teretno, komunalno / vatrogasno) tako da budu zadovoljeni uslovi njegove prohodnosti na način da vozilo može da uđe i izađe sa parcele hodom unapred.

Ukoliko se predviđa sistem za kontrolu pristupa parcelama, mora biti pozicioniran na način da se predprostor za čekanje obezbedi na pripadajućoj parceli, tako da vozilo koje čeka ne ometa protok saobraćaja na okolnoj uličnoj mreži.

Parkiranje

Minimalna širina kolovoza kojim se pristupa parkinzima za putnička vozila je 6.0 m. Minimalna dimenzija parkinga za autobuse je 12.0 m x 3.0 m, a minimalna dimenzija parkinga za putnička vozila je 5.0 m x 2.3 m za upravno parkiranje. Kolovozni zastor pristupnih saobraćajnica parkinzima i parkinga izvesti u skladu sa ambijentom u kome se nalaze i nosivošću za prolaz očekivanih vozila.

Preporuka Sekretarijata za saobraćaj: upravna parking / garažna mesta projektovati sa dimenzijama ne manjim od 2.5m x 5.0m, a prostor za manevrisanje minimalne širine 6.0m; podužna parking mesta projektovati sa dimenzijama ne manjim od 2.0m x 5.5m, a prostor za manevrisanje minimalne širine 3.5m

Na javnim parkiralištima najmanje 5% parking mesta treba osigurati za putnička vozila osoba sa invaliditetom / smanjenom pokretljivošću, a najmanje jedno mesto propisane dimezije (za dimenzijske ne manje od 3.7m x 4.8m za upravna PM, odnosno 5.9m x 5.0m za udvojena upravna PM).

Potreban broj parking mesta se određuje na osnovu normativa:

- (1) ustanove kulture: 1 PM na 60 m² BRGP.
- (2) trgovina: 1PM na 50 m² prodajnog prostora trgovinskih sadržaja.
- (3) administracija / poslovanje: 1 PM na 60 m² NGP administrativnog ili poslovnog prostora.
- (4) ugostiteljstvo: 1 PM na dva postavljena stola sa četiri stolice ugostiteljskog objekta.
- (5) hoteli: 1 PM na 2-10 ležajeva u zavisnosti od kategorije.

Pešačke površine

Površine za kretanje pešaka planirati sa minimalnom širinom od 1.5 m (preporučeno 2.0 m) povezane sa trotoarom okolne ulične mreže.

Pristupe objektima kao i sve druge površine u i van objekta, namenjene komunikaciji pešaka planirati tako da budu dostupne svim kategorijama korisnika, u skladu sa standardima pristupačnosti za nesmetano kretanje i pristup osobama sa invaliditetom, deci i starim osobama. Licima sa posebnim potrebama obezbediti pristup na kotu prizemlja spoljnim ili unutrašnjim rampama.

Biciklističke staze

Biciklističke staze planirati tako da se obezbedi kontinuitet trasa u odnosu na kontaktno područje. Biciklističke staze planirati minimalne širine 1.1m za jednosmerno, odnosno 2.2m za dvosmerno kretanje, sa minimalnim udaljenjem od spoljne ivice kolovoza 0.75m, i slobodnim profilom u visini od 2.5m.

8.3.3 Smernice i preporuke u odnosu na inženjersko geološke uslove

REJON IVA5 – obuhvata izrazito nepovoljne terene za urbanizaciju. Inženjerskogeološke karakteristike ovih terena u prirodnim uslovima su izrazito ograničavajući faktor. Ovaj rejon obuhvata terene sa pojavom aktivnih klizišta. Osnovu terena čini miocenski kompleks, preko kojeg su istaloženi kvartarni deluvijalni i savremeni sedimenti. Kliženjem su zahvaćeni kvartarni pokrivač i zona fizičko-hemijske izmene laporovito-glinovitog kompleksa, kao i deo arheološkog nalazišta. Procenjena ili utvrđena dubina klizanja je od 5 do preko 10 m, a u zavisnosti od stepena degradacije i dubine fizičko-hemijske izmene stenske mase u podlozi. Nivoi podzemne vode se nalaze na različitim dubinama, često od površine terena, kada vode iz koluvijalne mase difuzno ističu obrazujući zabarenja, pa lokalno do dubine od 6–7 m. Različiti nivoi podzemnih voda ukazuju na pojavu „lutajućih voda“ čije je kretanje kroz kliznu masu uslovljeno stepena izdeljenosti, ispucalosti i rastresitosti stenskih masa.

Preporuka je, da se najveći delovi prostora u okviru ovog rejona koriste kao obradive, zelene i rekreativne površine sa održavanjem zaštitnog – sanacionog zelenila uz primenu određenih sanacionih mera. Ukoliko delovi terena ovog rejona moraju biti uključeni za urbanizaciju neophodno je kroz poseban proces istraživanja i projektovanja bliže sagledati tehnico-ekonomski uslove izgradnje objekata. Za realizaciju objekata kako visokogradnje tako i svih linijskih objekata, saobraćajnica i infrastrukturne mreže treba računati na obimne i složene sanacione mere. Sva zasecanja terena mogu izazvati reaktiviranje i dodatno intenziviranje klizišta. Primenom odgovarajućih mera zaštite padina, nasipanjem terena, izradom drenaža, prihvatanjem zemljanih pritisaka potpornim konstrukcijama, dijagramama i šipovima, moguće je izvesti sanaciju klizišta i tek nakon toga prostor koristiti za urbanizaciju. Moguća je izgradnja objekata manjeg značaja uz brižljivu analizu uređenja terena i planiranja svih zemljanih radova pri izgradnji.

Procesima aktivnog klizanja zahvaćena je i lokacija arheološkog nalazišta Belo brdo. Predmetno klizište je, prema informacijama starosedelaca, nastalo još pre Drugog svetskog rata. U tom periodu Dunav je imao direktno razaračko dejstvo na predmetnu lokaciju. Za formiranje ovog klizišta najvažniju ulogu je imao proces rečne erozije i sufozija, kao i antropogeni uticaj. U sadašnjim uslovima klizište ima sve morfološke elemente klizišta osim nožice koja je erodovana i sada je završetak klizišta u vidu vertikalnog odseka kao i ostali deo predmetne lokacije.

U konkursnoj dokumentaciji: I INFOMACIONI GRAFIČKI PRILOZI priložena je Inženjersko geološka karta terena konkursnog obuhvata

8.3.4 Smernice i preporuke za tretman instalacija i opreme prostora

U okviru objekata potrebno je predvideti sve standardne prostorije i instalacije grejanja, ventilacije, snabdevanja vodom i elektro-instalacija koje ovaj tip objekata zahteva, u skladu sa propisima o tehničkoj sigurnosti, protivpožarnoj zaštiti i zaštiti čovekove sredine. Sa stanovišta infrastrukturnog opremanja, za predmetne sadržaje moguće je obezbediti priključenje na komunalnu infrastrukturu (elektroenergetska, telekomunikaciona, vodovodna, kanalizaciona i gasovodna mreža) u potrebnom kapacitetu. Prilikom izrade konkursnog rešenja imati u vidu da je potrebno da u svim delovima prostora nivo opreme prati standard i tipologiju ovih prostora.

9 KRITERIJUMI ZA OCENU RADOVA

Pored poštovanja i zadovoljenja uslova iz programa i konkursnog zadatka, te usklađenosti konkursnog rešenja sa datim urbanističkim uslovima i preporukama, žiri će vrednovati konkursne radove na osnovu sledećih opštih kriterijuma:

- Kvalitet rešenja u odnosu na karakteristike i značaj namene;
- Karakter i kvalitet unapređenja urbanog identiteta područja u kontekstu neposrednog i šireg okruženja;
- Jasan prostorni koncept, prepoznatljiv u osnovnoj ideji;
- Distribucija namena i sadržaja u prostoru, funkcionalnost i celovitost predloženog rešenja;
- Urbanističko-arhitektonsko i pejzažno oblikovanje i ambijentalne karakteristike rešenja celine i podcelina delova;
- Odnos prema kontekstu, graditeljskom i kulturnom nasleđu;
- Programska i ekonomska opravdanost predloženog rešenja;
- Ekonomičnost rešenja u izvođenju i eksplotaciji;
- Pristup u skladu sa principima održivosti (ekološki i energetski održiva rešenja, očuvanje i unapređenje kvaliteta životne sredine);
- Sprovodljivost rešenja u skladu sa konkursnim uslovima;
- Uverljivost argumentacije – jasnoća saopštavanja kroz grafičke priloge.

10 PRAVILA KONKURSA

10.1 Uslovi za učešće na konkursu

Pravo učešća na konkursu, u skladu sa čl. 28. *Pravilnika o načinu i postupku za raspisivanje i sprovođenje urbanističko-arhitektonskog konkursa („Službeni glasnik RS“, broj 31/2015), imaju fizička lica sa stečenom visokom stručnom spremom iz oblasti arhitekture bez obzira na njihovu teritorijalnu pripadnost i njihove lične osobine ili pravna lica koja imenuju lice sa stečenom visokom stručnom spremom iz oblasti arhitekture.*

Učesnici konkursa imaju slobodu da u svoje timove, uključe stručnjake iz drugih struka koji bi svojim stručnim stavovima i znanjima doprineli unapređenju konkursnih rešenja, kao i studente. Učesnik na konkursu ne može biti lice koje je neposredno angažovano na pripremi i sprovođenju Konkursa, odnosno

ukoliko je u srodstvu ili neposredno sarađuje sa istim, kao ni lice koje je u upravi ili je zaposleno kod organa koji raspisuje Konkurs.

Obavezni uslovi za učešće na konkursu:

- Konkursni rad mora biti dostavljen na vreme i na način utvrđen raspisom konkursa.
- Konkursni rad mora biti izrađen na način tehničko-oblikovne obrade i sadržati sve delove određene raspisom konkursa

10.2 Uslovi za sprovođenje konkursa

Konkurs se raspisuje u skladu sa *Pravilnikom o načinu i postupku za raspisivanje i sprovođenje urbanističko-arhitektonskog konkursa* („Službeni glasnik RS“ br. 31/2015).

Svaki učesnik konkursa koji je preuzeo konkursnu dokumentaciju stiče pravo učešća na konkursu.

Predajom rada svaki učesnik prihvata propozicije ovog konkursa.

10.3 Sadržaj konkursnog elaborata

Učesnici su obavezni da konkursni rad predaju u elektronskoj formi, a detaljna uputstva za imenovanje dokumenata i način označavanja konkursnih priloga, data su u poglavlju 9.4. Svi fajlovi se predaju u *pdf* format.

Sadržaj konkursnog rada obuhvata:

1. Svesku sa tekstualnim obrazloženjem i umanjenim grafičkim prilozima
2. Grafičke priloge 2D i 3D
3. 3D animaciju
4. Materijal za elektronsku izložbu

Konkursni rad i svi prilozi koji se podnose uz konkursni rad mogu biti sastavljeni na srpskom ili engleskom jeziku.

Svi učesnici su obavezni da u okviru konkursnog elaborata dostave sledeću dokumentaciju:

1. Sveska sa tekstualnim obrazloženjem i umanjenim grafičkim prilozima

Sveska se dostavlja u PDF formatu. Dimenzije sveske 42x29.7cm (format A3) horizontalno orientisanih stranica. Umanjeni grafički prilozi u rezoluciji 150 PPI.

Sadržaj sveske

- Opis i obrazloženje rešenja.
Obrazloženje treba da bude pregledno struktuirano, u skladu sa ciljevima konkursa i obvezama, smernicama i preporukama datim u Konkursnom zadatku.
- Sve grafičke priloge svedene na A3 format.
- Tabelarni prikaz - Bilansa ostvarenih kapaciteta sa rekapitulacijom površina po podcelinama (*prema Tabeli 1 dato u konkursnoj dokumentaciji*).
- Tabelarni prikaz - Ostvareni urbanistički parametri po podcelinama (*prema Tabeli 2 dato u konkursnoj dokumentaciji*).

2. Grafički prilozi (2D i 3D)

• Kompleks Arheološkog parka Belo brdo – prostorno-programska rešenje

- Tehnički plan – situacioni prikaz dispozicije sadržaja u prostoru, njihove pozicione i dimenzionalne karakteristike, spratnost izgrađenih struktura, funkcionalni odnosi, saobraćajno i nivелaciono rešenje, pešačka i druge vrste kretanja, prikaz opcija predviđenog kretanja posetilaca tokom posete Kompleksu (pešaka i pomoću bicikla / segveja / trotineta)

R=1:1500

- Kompozicioni plan – situacioni prikaz planirane izgradnje i uređenja (plan masa sa bačenim senkama) i rešenja partera sa osnovnim karakteristikama parternog i pejzažnog uređenja R=1:1500

- 3D prikazi Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo iz zadatih pravaca i po izboru konkurenata (*Orientaciona pozicija zadatih pravaca data je u konkursnoj dokumentaciji – I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI, prilog GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA POZICIJAMA ZADATIH PRAVACA*)

Navedeni prilozi obuhvataju i anketne segmente konkursa i podrazumevaju prikaz u kontekstu neposrednog okruženja.

- **Podcelina Arheološko nalazište**

- Situacioni plan podceline Arheološko nalazište sa prikazom organizacije, parternog i pejzažnog uređenja Zaštićene okoline arheološkog nalazišta i ilustrativnim prikazom opcione organizacije Arheološkog nalazišta (I stepen zaštite) primenom predviđenih montažno-demontažnih objekata i elemenata R=1:500

- Montažno - demontažni objekti i elementi za potrebe: rada i okupljanja istraživača / pristupa i kretanja posetilaca / zaštite i prezentacije arheoloških ostataka
 - osnove, preseci, izgledi (u adekvatnoj razmeri), šeme povezivanja i grupisanja,
 - 3D prikaz (opciono)

- Trijažni centar

- situacioni plan krova, osnova prizemlja sa parterom, preseci, svi izgledi R=1:250

- 3D prikazi podceline Arheološko nalazište (minimalno 2, od kojih je jedan iz pravca reke)

- **Podcelina Centar za posetioce sa pripadajućim spoljnim prostorom**

- situacioni plan krova sa regulacionim i nivelacionim elementima R=1:250
- situacioni plan prizemlja sa parternim i pejzažnim uređenjem R=1:250
- osnove (sve) R=1:250
- preseci (karakteristični) R=1:250
- izgledi (svi) R=1:250

- 3D prikazi podceline i objekta Centar za posetioce (minimalno 2, od kojih je jedan iz pravca reke)

- **Podcelina Naučnoistraživački centar neolita sa pripadajućim spoljnim prostorom**

- situacioni plan krova sa regulacionim i nivelacionim elementima R=1:250
- situacioni plan prizemlja sa parternim i pejzažnim uređenjem R=1:250
- osnove (sve) R=1:250
- preseci (karakteristični) R=1:250
- izgledi (svi) R=1:250

- 3D prikazi podceline i objekta Naučnoistraživački centar neolita (minimalno 2)

- **Podcelina Arheo park i glavni parking Kompleksa sa pratećim sadržajima**

- Situacioni plan podceline Arheo park sa prikazom planirane izgradnje i sadržaja otvorenih prostora, niveličije, saobraćajnih površina i komunikacija, parternog i pejzažnog uređenja i ilustrativnim prikazom opcione organizacije prostora namenjenih tematskim sadržajima R=1:500

- Glavni parking Kompleksa sa predviđenim sadržajima i Tehničkim blokom za održavanje kompleksa
 - situacioni plan partera (saobraćajno rešenje sa neposrednim okruženjem i vezama sa javnom saobraćajnom površinom, parterno i pejzažno uređenje) R=1:250
 - situacioni plan krova, osnove, preseci i izgledi predviđene izgradnje R=1:250

- Prikaz rešenja karakterističnih segmenata prema kategorijama sadržaja / ambijentalnih celina, podceline Arheopark

- osnove, preseci, izgledi (u adekvatnoj razmeri), 3D prikaz
- 3D prikazi podceline Arheo park i glavni parking Kompleksa (minimalno 2)
- **Podcelina priobalje Dunava u zoni Arheološkog parka Belo brdo**
 - Situacioni plan podceline Priobalje Dunava sa prikazom planiranih sadržaja, niveliacije, saobraćajnih površina i komunikacija, parternog i pejzažnog uređenja, u kontekstu neposrednog okruženja i izgleda podceline sa neposrednim zaleđem „sa vode“ R=1:500
 - Prikaz rešenja karakterističnih segmenata / ambijentalnih celina
 - osnove, preseci, izgledi (u adekvatnoj razmeri), 3D prikaz
 - Prikaz karakterističnih detalja tehničkog i oblikovnog rešenja obaloutvrde
 - osnove, preseci (poprečni profil), u adekvatnoj razmeri
 - 3D prikazi podceline priobalje Dunava u zoni Arheološkog parka Belo brdo (minimalno 2, od kojih jedan iz pravca reke)
- **Elementi mobilijara i opreme parternog uređenja**
 - osnove, preseci, izgledi (u adekvatnoj razmeri), 3D prikaz

- **Predmet konkursa na anketnom nivou**

Za predmetne segmente prostora prostora koji su predmet konkursa na anketnom nivou, osim prikaza rešenja datih u okviru priloga Prostorno - programskog rešenja Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo (Tehnički plan i Kompozicioni plan) dati priloge po izboru koji afirmišu kvalitete predloženih rešenja kako u kontekstu unapređenja funkcionalnih i ambijentalnih vrednosti samih prostora tako i u kontekstu njihovog značaja kao neposrednog okruženja Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo.

Grafički prilozi predaju se kao fajlovi u .pdf formatu dimenzija 100x70cm (format B1), horizontalno orijentisani (landscape), u rezoluciji 150 PPI.

3. 3D animacija

3D animacija - prikaz idejnog rešenja - idejno rešenje prostora Kompleksa Arheološkog parka Belo brdo u Vinči u trajanju do 60 sekundi, ekstenzija mp4, rezolucija: 1080p / 720p

4. Materijal za elektronsku izložbu

Plakati u .jpg formatu, ukupno 7 priloga, 2000px širine i 1200px visine - horizontalno orijentisanih u RGB sistemu, u rezoluciji 150 PPI. Ovi prilozi takođe moraju biti anonimni sa jedinstvenom šifrom definisanom u poglavlju 10.4., koja mora biti napisana na svakom prilogu.

Svi gore navedeni elementi i prilozi konkursnog elaborata, tekstualni i grafički prilozi navedenog sadržaja, predstavljaju obavezne delove konkursnog rada. Radovi koji ne sadrže gore navedene i zahtevane elemente i priloge neće biti razmatrani. Uz navedene, moguće je priložiti i dodatne grafičke priloge, po izboru učesnika.

10.4 Način tehničko-oblikovne obrade konkursnog rada

Svi grafički prilozi, svaki list u svesci i plakati moraju biti označeni jedinstvenom šifrom u gornjem desnom uglu svakog lista (Arial font, Bold, veličine 50pt za grafičke priloge, odnosno 24pt za svesku). Jedinstvena šifra se obavezno sastoji od dva latinična slova i pet arapskih brojeva, koje bira autor. Listovi treba da budu označeni rednim brojevima u donjem desnom uglu. Font tekstova u svesci je Arial, veličine 11pt.

Jezik konkursa je srpski ili engleski jezik.

PREDAJA KONKURSNOG RADA

Sav materijal (osim 3D animacije) se dostavlja **u jednom zapakovanom (zipovanom) folderu**, ne većem od 150 MB, imenovanom izabranom jedinstvenom šifrom od dva latinična slova i pet arapskih brojeva (npr: AB12345.zip).

3D animacija se dostavlja **u jednom zapakovanom (zipovanom) folderu**, ne većem od 150 MB, imenovanom izabranom jedinstvenom šifrom sa dodatkom reči *animacija* u nastavku imena (npr: AB12345_animacija.zip).

Zapakovan (*zipovan*) folder, ne veći od 150 MB u koji se pakuje sav materijal (osim 3D animacije) treba da sadrži:

- Svesku sa tekstualnim obrazloženjem i umanjenim grafičkim prilozima u .pdf formatu, dimenzija 42x29.7cm (A3), definisanu u poglavlju 10.3 pod 1.
- Grafičke priloge u .pdf formatu, definisane u poglavlju 10.3. pod 2.
- Materijal za elektronsku izložbu u .jpg formatu, definisan u poglavlju 10.3. pod 4.

Zapakovan (*zipovan*) folder, ne veći od 150 MB u koji se pakuje samo 3D animacija treba da sadrži:

- 3D animaciju u trajanju do 60 sekundi, ekstenzija mp4, rezolucija: 1080p / 720p

Učesnik konkursa predaje konkursni rad elektronski putem linka: <https://vinca.konkurs.rs/>

Krajnji rok za podnošenje konkursnih radova je **08.08.2022.** godine do 15:00 časova (GMT +1).

Konkursni rad koga raspisivač nije primio u roku određenom za podnošenje konkursnih radova, odnosno koji je primljen po isteku dana i sata do kojeg se konkursni radovi mogu podnosi, smatraće se neblagovremenim i neće biti razmatran. Svakom učesniku dozvoljava se predaja samo jednog konkursnog rada bez varijantnih rešenja. Po isteku roka za podnošenje konkursnih radova, učesnik konkursa ne može da povuče niti da menja svoj konkursni rad.

Tehničko oblikovna obrada konkursnog elaborata prema navedenom opisu, zahtevima i dimenzijama, je obavezni sadržaj konkursnog rada. Radovi koji ne sadrže gore navedene i zahtevane elemente i priloge neće biti razmatrani.

10.5 Autorska koverta - Sadržaj izjave konkurenata

Uz elektronsku predaju konkursnog rada, učesnik je obavezan poštom poslati zapečaćenu neprozirnu kovertu koja nosi naznaku „AUTOR“ i koja je na poleđini označena izabranom šifrom rada od dva latinična slova i pet arapskih brojeva, font Arial, Bold, 24pt. Koverta se šalje na adresu: **Udruženje arhitekata Srbije, Kneza Miloša 7a/III, 11 000 Beograd, Republika Srbija**. U koverti treba da se nalazi:

- Tekstualni dokument u A4 formatu koji sadrži:
 - Korišćenu izabranu šifru od dva latinična slova i pet arapskih brojeva;
 - Ime/imena autora sa potpisima;
 - Izjavu o prihvatanju uslova konkursa;
 - Ime i prezime lica ovlašćenog za zastupanje (može i ne mora biti jedan od autora);
 - Elektronsku adresu i kontakt telefon;
 - Izjavu u kojoj se autor ili autorski tim izjašnjava o tome da li želi da se na javnoj izložbi rad izloži pod šifrom (anonimno) ili pod imenom autora;
 - Izjavu u kojoj se autor ili autorski tim izjašnjava o načinu raspodele nagrade u procentima, sa podacima i instrukcijama za uplatu za navedena lica;
- Odštampan jedan plakat za elektronsku izložbu, sveden na dimenziju 29.7x 21cm (A4), horizontalno orijentisan (bilo koji od 5 plakata dostavljenih u elektronskoj formi za elektronsku izložbu, sveden na A4)

Krajnji rok za slanje koverte je **08.08.2022.** godine.

Osiguravanje anonimnosti prilikom slanja koverte „AUTOR“ putem pošte, moguće je ostvariti:

- slanjem običnom poštom bez povratnice sa odgovarajućim brojem poštanskih markica (zavisno od zemlje pošiljaoca);
- slanjem putem usluge brze pošte (DHL, Fed Ex, ...) sa napomenom za anonimno slanje (koverta „AUTOR“ unutar koverte za slanje, na kojoj nema naznake šifre AUTORA).

10.6 Konkursni rokovi

- Početak konkursnog roka/ datum oglašavanja **29.03.2022.**
Konkursna dokumentacija preuzima se besplatno sa web stranice Udruženja Arhitekata Srbije: www.u-a-s.rs ili sa linka: <https://vinca.konkurs.rs/>
- Pitanja u vezi konkursa učesnici mogu postaviti do **12.05.2022.**
Pitanja i zahtevi za dodatnim informacijama ili pojašnjenjima dostavljaju se isključivo preko zvanične internet stranice: <https://vinca.konkurs.rs/>

Odgovori žirija na postavljena pitanja, isključivo samo na pitanja u vezi sa raspisom i programom konkursa, objaviće se na zvaničnoj internet stranici Konkursa **u roku od deset dana.**
- Krajnji rok za podnošenje konkursnih radova je **08.08.2022.** godine do 15:00 časova (GMT +1).
- Objavljivanje rezultata konkursa je do **01.09.2022.** godine do 23:59 časova (GMT +1).
Rezultati će biti objavljeni na veb-stranici Udruženja Arhitekata Srbije: www.u-a-s.rs i na <https://vinca.konkurs.rs/>
- Nagrađeni i nenagrađeni radovi, u elektronskom formatu biće postavljeni na veb- stranici Udruženja arhitekata Srbije www.u-a-s.rs i na <https://vinca.konkurs.rs/> u roku od 30 dana od dana objavljivanja rezultata Konkursa. Uz sve radove biće objavljeni osnovni podaci (šifra rada, nagrada, ime(na) autora ukoliko drugačije nije naznačeno u prijavi za Konkurs).

10.7 Vrsta i visina nagrada

Ukoliko do utvrđenog roka pristigne najmanje **10** radova i ukoliko isti zadovoljavaju propozicije konkursa dodeliće se sledeće nagrade u ukupnom iznosu neto nagradnog fonda od **51.000,00 evra** prema sledećoj raspodeli:

- Prva nagrada.....24.000,00
- Druga nagrada.....14.000,00
- Treća nagrada.....7.000,00
- Dva otkupa od po.....3.000,00

Žiri će raspodelu nagrada izvršiti u svemu prema odredbama Pravilnika, sa mogućnošću i drugačije raspodele nagrada u okviru predviđenog nagradnog fonda.

Naručilac se obavezuje da će isplatu za izabrane i nagrađene konkursne radovi izvršiti prema odluci žirija, a u skladu sa Konkursnom dokumentacijom - raspisom u roku od 45 dana od dana potvrđivanja Odluke žirija od strane Naručioca.

10.8 Sastav žirija

Predsednica žirija

prof. Vesna Cagić Milošević, arhitekta

Članovi žirija

Bojana Višekruna, master filozof, savetnica predsednice Vlade za kreativne industrije i nauku, Vlada Republike Srbije

prof. dr Dubravka Đukanović, arhitekta, direktorka Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture

prof. Goran Rako, arhitekta

Ilija Mikićin, arhitekta

Izvestioci

Tamara Petrović, arhitekta

Bojana Mihaljević, arhitekta

Sekretarijat konkursa:

Udruženje Arhitekata Srbije

10.9 Završne odredbe

- Autor konkursnog rada je učesnik koji je izradio konkursni rad i time pod svojim imenom objavio autorsko delo činom predaje na konkurs. Autorski tim čine potpisnici konkursnog rada, koautori, i time nosioci svih zajedničkih autorskih prava. Autorska prava Učesnika definisana su u skladu sa zakonom kojim se uređuju autorska i druga srodnna prava.
- Predajom konkursnog rada autori (autorski tim) ustupa prenos svih imovinskih prava autora naručiocu ukoliko je predmetni rad nagrađen ili otkupljen.
- Nagrađeni i otkupljeni radovi mogu se koristiti u celini ili u delovima i kroz izradu planske i tehničke dokumentacije biće prilagođeni situaciji na terenu, odnosno prostornim i tehničkim mogućnostima i ograničenjima.
- Naručilac nema obavezu angažovanja autora kao vršioca izrade planske i tehničke dokumentacije.
- Naručilac će tokom dalje razrade projekta konsultovati autore nagrađenih i/ili otkupljenih radova, čiji radovi su odabrani za dalju razradu, a autori će pružati konsultantske usluge u potrebnoj meri. Svaku eventualnu saradnju strane će regulisati posebnim ugovorom.
- Autori zadržavaju pravo na publikovanje svojih radova.
- Naručilac ima prava da koristi sve pristigle radove, da ih publikuje i promoviše rezultate konkursa.

11 PRILOZI UZ PROGRAM – PODLOGE I PRATEĆA DOKUMENTACIJA

I INFORMACIONI GRAFIČKI PRILOZI

01 - GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA POZICIJAMA ZADATIH PRAVACA

02 - GRANICA KONKURSNOG OBUHVATA SA PRIKAZOM PODCELINA

03 - OGRANIČENJA ZA KONKURSNO PODRUČJE

04 - INŽENJERSKO GEOLOŠKA KARTA TERENA IZ PPPPN ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE BELO BRDO

05 - IZVOD IZ PROJEKTA SANACIJE KLIZIŠTA ARHEOLOŠKOG NALAZIŠTA BELO BRDO

II GRAFIČKE DIGITALNE PODLOGE I TABELE

01 - KATASTARSKO - TOPOGRAFSKI PLAN

- 02 - ORTO FOTO SNIMAK
- 03 - PODLOGA ZA PRILOGE - PLANOVE ZA SVE PREDVIĐENE RAZMERE
- 04 - TABELE ZA BILANSE OSTVARENIH KAPACITETA I OSTVARENIH URBANISTIČKIH PARAMETARA

III SMERNICE NADLEŽNIH INSTITUCIJA

- 01 - JVP SRBIJA VODE – VODOPRIVREDNI CENTAR SAVA - DUNAV
- 02 - AGENCIJA ZA UPRAVLJANJE LUKAMA
- 03 - MINISTARSTVO GRAĐEVINARSTVA SAOBRAĆAJA I INFRASTRUKTURE – SEKTOR ZA BEZBEDNOST PLOVIDBE

IV IZVODI IZ PLANSKIH DOKUMENATA

- 01 - IZVOD IZ PPPPN ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE BELO BRDO
- 02 - IZVOD IZ PDR ZA PRIMARNE OBJEKTE BOLEČKOG KANALIZACIONOG SISTEMA - I FAZA
- 03 - IZVOD IZ PGR GRAĐEVINSKOG PODRUČJA SEDIŠTA JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE GRADA BEOGRADA – CELINA XX
- 04 - IZVOD IZ PDR ZA DEO AUTOPUTSKE I ŽELEZNIČKE OBILAZNICE OKO BEOGRADA SA DRUMSKO-ŽELEZNIČKIM MOSTOM PREKO DUNAVA

V FOTODOKUMENTACIJA

- 01 - FOTOGRAFIJE LOKACIJE – POSTOJEĆE STANJE
- 02 - VIDEO SNIMAK – POSTOJEĆE STANJE
- 03 - ARHIVSKE I ISTORIJSKE FOTOGRAFIJE

VI OSTALA KONKURSNA DOKUMENTACIJA

- 01 - ODLUKA O UTVRDIVANJU LOKALITETA BELO BRDO U VINČI ZA ARHEOLOŠKO NALAZIŠTE
- 02 - PROJEKAT SANACIJE KLIZIŠTA ARHEOLOŠKOG NALAZIŠTA BELO BRDO

U Beogradu, 29.03.2022.

Žiri u sastavu

predsednica žirija:

prof. Vesna Cagić Milošević, arhitekta

članovi žirija:

Bojana Višekruna, master filozof
prof.dr Dubravka Đukanović, arhitekta
prof. Goran Rako, arhitekta
Ilija Mikitišin, arhitekta